

Η ΜΕΛΙΣΣΑ

ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ.

ΦΥΛΛΑΚΙΟΝ Ε'· κατὰ ΜΑΪΟΝ

Περὶ ὑπαλληλιomanίας καὶ διαφθορᾶς ἡθῶν.

Ἐν ἓκ τῶν πολλῶν καὶ μεγαλειτέρων κακῶν, τὰ ὅποια μᾶς ἐκληροδότησε τὸ παρελθὸν σύστημα, εἶναι ἀναντιρρόητως καὶ ἡ πάλλαλιomanία. Πρὸ τοῦ ἱεροῦ ἀγῶνός μας, τῆ ἐξαιρέσει ὀλίγων τινῶν Φαναριωτῶν, καὶ τῶν κατὰ τόπους δημογερόντων ἢ προεστώτων, οὐδεὶς σχεδὸν Ἕλλην ἦτο ὑπάλληλος, καὶ οὐδεὶς κατεδέχετο νὰ θηρεύσῃ τὸ τοῦ ὑπαλλήλου στάδιον, ἀλλ' ἕκαστος ἢ ἐκκληρονομοῦσε διαδοχικῶς τὸ τοῦ πατρὸς του ἐπιτήδευμα κ' ἐφρόντιζε μόνον νὰ προαχθῇ καὶ διαπρέψῃ ἐν αὐτῷ, ἢ ἐδιδμοῦργει διὰ τῶν ἰδίων αὐτοῦ δυνάμεων πόρον τινα ζωῆς, ἀνεξάρτητον πάσης αὐθαιρεσίας, παντὸς οἰουλήποτε προϋσταμένου, καὶ πάσης οἷας δὴ ποτε πολιτικῆς μεταβολῆς. Ἐπὶ δὲ τοῦ μακαρίτου Κυβερνήτου, ἐλθόντων τινῶν Ἑπτανησιῶν ἐν Ἑλλάδι, καὶ ὑψηλὰς τινὰς καθεξάντων θέσεις, εἴτε ἔνεκα ἀτομικῆς καὶ συγγενικῆς συμπαθείας πρὸς αὐτοὺς τοῦ Κυβερνήτου, εἴτε καὶ ἐξ ἀνάγκης διὰ τὴν ἔλλειψιν γεγυμνασμένων ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ Πελοποννησιῶν ἢ Στερεοελλαδιτῶν, διεγέρθη καὶ παρὰ πολλοῖς τούτων ἡ ἐπιθυμία τοῦ νὰ καθέξωσι θέσεις· ἀλλ' οὐχ ἥπτον τὸ κακὸν τότε τῆς ὑπαλληλιomanίας ἤτο σμικρὸν, διότι δὲν

εἶχε παραγνωρισθῆ καθ' ἡλοκληρίαν τὸ ἀγνώθι σαυτὸν καὶ πολλάκις ὁ μακαρίτης Κυβερνήτης εὐρίσκετο εἰς μεγάλην ἀμηχανίαν πρὸς εὐρεσιν ὑπαλλήλων.

Ἐλθούσης δὲ τῆς Βαυαρικῆς ἀντιβασιλείας εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ σμήνους τυχοδιωκτῶν καὶ περιτριμμάτων τῆς Βαυαρίας καὶ πάσης τῆς Γερμανίας παρακολούθησαντος αὐτὴν, ἅπασαι σχεδὸν αἱ δημόσιαι θέσεις κατελήφθησαν ὡς τιμάριον ὑπὸ τῶν ξένων τούτων. Καὶ ἦτο τότε ἐλεεινὸν καὶ σπαραξικάρδιον τῷ ὄντι θέαμα τὸ νὰ βλέπῃ τις ἐν Ἑλλάδι ζυθοποιούς, κρεοπώλας, μαγείρους, ἵπποκόμους, ἀμαξηλάτας, ξυλουργούς, ράπτας, παπουτσίδαις καὶ παντὸς ἄλλου ἐπιτηδεύματος ἀνθρώπους νὰ μετασχηματισθῶσιν αἶφνης εἰς ὑγιονόμους, εἰς οἰκονομικούς ἐφόρους, εἰς λιμενάρχαις, εἰς τελώνας, εἰς ἐπάρχους, εἰς φαρμακοποιούς καὶ μάλιστα εἰς ἰατροὺς ἢ καὶ εἰς ἀνωτέρους ἀξιοματικούς τοῦ θαρσύτερου στρατοῦ μας. Παρὰ πηγῆς ἀξιοπιστοῦ ἐμάθουεν, ὅτι μιλῶνās τις ἐν Βαυαρία ἐγένετο ἀνώτερος ἀξιωματικὸς τοῦ μηχανικοῦ ἐν Ἑλλάδι. Ἐτερός τις ὑπρέτης ξενοδοχείου, ἐγένετο ἔπαρχος, καὶ ἕτερος ζυθοποιὸς ἐγένετο οἰκονομικὸς ἐφοροῦς ἅπαντες οὗτοι κλέπτοντες ἐκ τῆς ὑπηρεσίας καὶ πληρώνοντες ἐκ τῶν λειψάνων τοῦ δανείου, διῆγον βίον σκανδαλωδέστατον ἐν Ἑλλάδι. Πολλοὶ μάλιστα, πλουτίσαντες ἐν τῷ πτωχῷ τούτῳ τόπῳ, ἐπειπον τὰ πλοῦτη των εἰς τὴν Βαυαρίαν. ἠγόραζον δι' αὐτῶν κτήματα καὶ ἐδίδαν εἰς ταῦτα πρὸς εὐπαιγμὸν καὶ πρὸς μεγαλείτερον σκάνδαλον ἑλληνικὰ ὀνόματα. Ζυθοποιὸς τις π. χ. πλουτίσας ἐν Ἑλλάδι ὡς ὑπάλληλος, ἠγόρασεν ἐν Βαυαρία ζυθοποιεῖον, καὶ ὠνόμασεν αὐτὸ Καλλιόρην· μέλος δὲ τι τῆς ἀντιβασιλείας, ἀγρόρασεν ἐν Βαυαρία δι' ἑλληνικῶν χρημάτων ὑποστατικὸν τι, ὠνόμασεν αὐτὸ Ἑλλάδα.

Τὸ σκάνδαλον τοῦτο διπρέθειε τὴν γοῆν καὶ πολλῶν Ἑλλήνων καὶ ἤρασαντο μὲν καὶ οὗτοι ν' ἀπαιτῶσιν ἐνωρὶς θέσεις, σπανίως ὅμως ἐπετύγγανον ὑψηλῶν, καὶ ἐτι σπανιώτερον τοῖς ἐπετρέπετο νὰ κλέπτωσι πρὸ τῆς μεταπολιτεύσεως τοῦ 1843. Τότε δὲ ἐκδιωχθέντων ἐν μιᾷ νυκτὶ πάντων τῶν Βαυαρῶν, ἅπασαι αἱ θέσεις κατελήφθησαν ὑπὸ Ἑλλήνων. Ἡ πόσιν σπατάλην τοῦ δημοσίου ἑλληνικοῦ πλοῦτου ἐδύνατό τις ν' ἀνακαλύψῃ πότε εἰς τὴν ὑπὸ τῶν Βαυαρῶν γενομένην διαχείρησιν τῆς ἑλληνικῆς περιουσίας. Μῆνας τινὰς μετὰ τὴν μεταπολίτευσιν τοῦ 1843 διετάχθημεν νὰ ἐξελέγξωμεν τὴν ὑπὸ τῶν

Βαυαρῶν γενομένην διαχείρησιν στρατιωτικοῦ τινος θεραπευτηρίου καὶ φαρμακείου καὶ ἐξεπλάγημεν, ὅτε εἶδομεν δαπανηθείσας δῆθεν εἰς θεραπείαν τῶν στρατιωτῶν τεραστίαις ποσότητας Μόσχου, Καστορίου καὶ ἄλλων μεγάλης ἀξίας φαρμάκων. Πρὸς εὐχερεστέραν δὲ κατάληψιν τῆς σπατάλης ταύτης ὀφείλομεν νὰ σημειώσωμεν πρῶτον μὲν, ὅτι ὁ μόσχος καὶ τὸ καστόριον εἶναι τὰ βαρυτιμότερα ἴσως ἐν τῇ ἰατρικῇ φάρμακα· δεύτερον δὲ, ὅτι σπανιώτατα γίνεται χρῆσις τούτων παρὰ τοῖς ἀνδράσι καὶ μάλιστα παρὰ τοῖς στρατιώταις· καὶ κατὰ τρίτον λόγον ὀφείλομεν νὰ σημειώσωμεν, ὅτι τῶν φαρμάκων τούτων κατ' ἐλαχίστας καὶ σχεδὸν μικροσκοπικὰς δόσεις γίνεται χρῆσις· ἀλλ' ὅμως τι δὲν ἐπενόησεν ἡ βαυαρικὴ πλεονεξία, ἵνα ληστεύσῃ τὴν δυστυχῆ Ἑλλάδα;

Μετὰ τὴν μεταπολίτευσιν λοιπὸν τοῦ 1843 ἅπασαι αἱ θέσεις κατελήφθησαν ὑπὸ Ἑλλήνων. Οὗτοι δὲ, εὐρόντες τὰς θύρας τῆς ληστείας ἀνοικτάς καὶ ὑποβοηθούμενοι εἰς τοῦτο ἰησοῦτικῶς ὑπὸ τῶν ἰδιαιτέρων συμβούλων τοῦ Ὄθωνος, μὴ δυνάμενοι δὲ, ἢ ἴσως τινὲς καὶ μὴ θέλοντες νὰ κλειθῶσιν αὐτάς, ἀφεθήσαν εἰς τὸν βροῦν τῶν πραγμάτων.

Γνωστὸν δὲ τοῖς πᾶσιν εἶναι τὸ σμικρὸν μετὰ τὸ 1843 ἐκδοθὲν ὑπὸ τοῦ Βαυαροῦ διπλωμάτου Βαλερστάιν ὑπόμνημα, καθ' ὃ ὁ τετραπερασμένος οὗτος ἰησοῦτης πρὸς ματαίωσιν τῆς τότε γενομένης μεταπολιτεύσεως συμβούλευσε τὸν βασιλεῆ τῆς Βαυαρίας καὶ τὸν πρίγκηπα αὐτῆς Ὄθωνα νὰ προσπαθῶσιν νὰ καταστρέψωσι τὸ συντάγμα διὰ τοῦ συντάγματος καὶ τὸν τόπον διὰ τοῦ τόπου καὶ τί ἄλλο ἦτο σκοπιμώτατον καὶ ἰσχυρότατον πρὸς ἐπιτυχίαν τοιοῦτου καταχθονίου σχεδίου μέσον, ἢ τὸ μέσον τῆς διαφθορᾶς, τὸ μέσον τῆς ἐξαχρειώσεως καὶ τὸ μέσον τῆς υποβάλλεως τῆς ὑπαλληλιomanίας; ἀμέσως λοιπὸν τότε ἠνεώθησαν εἰς τοὺς ὑπαλλήλους ἅπασαι αἱ πύλαι τῆς διαφθορᾶς καὶ τῆς καταχρήσεως· κατηγγέλλετο τις ὡς καταχραστής; τὸ πολὺ πολὺ ἐπεπλήττετο ἢ ἐνίοτε καὶ ἐπαύετο, ἀλλὰ μόνον μέχρις οὗ καταδαπάνησιν ἐν Αθήναις τὰ κλαπέντα, καὶ τυχοῦσης τῆς πρώτης ευκαιρίας διωρίζετο πάλιν, εἴτε εἰς ὁμοίαν τῆς πρώτης θέσιν εἴτε καὶ εἰς ἀνωτέραν ἢ τοῦλάχιστον εἰς θέσιν, παρέχουσαν πλειότερας ἀφορμὰς πρὸς κατάχρησιν· κατηγγέλλετο ἕτερος ὡς φατριαστὴς ἢ ὡς καταπιέζων τοὺς πολίτας; ἀνεκαλεῖτο μὲν κατ' ἐπιφάνειαν, ἀλλὰ μετὰ τὴν ὁμολογίαν τῆς πίστωσης καὶ ἀφοσιώσεως του εἰς τὸ

σύστημα και μετά τὴν ἐξώνησιν τῆς θέσεώς του παρά τινι ἰσχυρῷ τῆς ἡμέρας, ἐπέμπετο πάλιν νὰ διοικήσῃ ἢ αὐτοὺς τούτους τοὺς καταμηνύσαντας αὐτὸν ὡς πατριαστὴν ἢ ὡς καταπιεστὴν λαοῦς ἢ ἄλλους· ὥστε οὕτω αἱ παύσεις τῶν ὑπαλλήλων ἐγίνοντο μόνον, ἵνα ἔρχονται οὗτοι εἰς τὴν πρωτεύουσαν και καταπαρνήσωσι παρὰ τοῖς ἰσχυροῖς τῆς ἡμέρας ὅσα ἔκλεψαν ὡς ὑπάλληλοι καταχρασταί· γνωσταὶ δὲ τοῖς πᾶσιν εἶναι αἱ ληστεύσεις και αὐτῶν τῶν ταμείων τοῦ Κράτους, ὑπ' αὐτῶν τούτων τῶν ὑπαλλήλων τῆς Κυβερνήσεως γινόμεναι· γνωστοὶ τοῖς πᾶσιν εἶναι και οἱ προσταταὶ τῶν καταχραστῶν τούτων ὑπαλλήλων. Δὲν ἐλησμόνησε δὲ ἰδίως ἡ πρωτεύουσα οὔτε τὸν ἔνταμον ὑπασιτόμον αὐτῆς, οὔτε τὴν ληστείαν τῆς Σμυρναϊκῆς οἰκογενείας, οὔτε τοὺς παρασχόντας προστασίαν εἰς τοὺς ληστεύσαντας τὴν ἀτυχῆ ταύτην οἰκογενίαν ἀστυνομικοῦς ὑπαλλήλους.

Βλέποντες λοιπὸν οἱ Ἕλληνες, ὅτι και ταμίαι τοῦ Κράτους, καιτοι κλέπτοντες τὰ ταμεία, οὐχ ἦτονον ὅμως προστατεύονται, και ἀστυνομοί, καιτοι ληστεύοντες, ἀθωοῦνται ἐν τοῖς κακούργοδικείοις ἢ ἐξέρχονται τῶν φυλακῶν διὰ βασιλικῆς χάριτος, βλέποντες ἐπίσης οἱ Ἕλληνες, ὅτι ἅπαντες οἱ καταχρασταὶ ὑπάλληλοι εὐρίσκουσι πάντοτε προστατάς ἐν Αθήναις, ἐτράπησαν εἰς τὴν ὑπαλληλίαν, και οὐκ ὀλίγοι μὲν ἐξ αὐτῶν καταστράφησαν ἐν τῇ ὑπαλληλίᾳ, τινες μόνον οἱ πονηρότεροι, οἱ δυνθέντες νὰ διαφύγῃσι τὴν ὑπὸ τῶν ἐν Αθήναις και ἰδίως τὴν ὑπὸ τῶν ἐν τῇ αὐτῇ τῶν Αθηνῶν ἐξασκουμένην κατ' αὐτῶν λήστευσιν ἐσχημάτισαν ἀνέτως μεγάλην τινὰ περιουσίαν· ὡς σπαράσσεται τῷ ὄντι ἡ καρδία ἡμῶν, ὅταν ἀναλογιζώμεθα τοὺς ἐκ τῆς ὑπαλληλίας και ἐνεκα τῆς ὑπαλληλίας καταστραφέντας. Και γινώσκουμιν οὐκ ὀλίγους τιμιωτάτους και ἱκανωτάτους πολίτας, οἵτινες πρὶν μὲν γίνωσιν ὑπάλληλοι, εἶχον κολοσιαίαν περιουσίαν· ἀμα δὲ ἐνδυνθέντες τὸ τοῦ ὑπαλλήλου ἐνδυμα, καιτοι μεγάλας καθέξαντες θέσεις, οὐχ ἦτονον ὅμως καταστράφησαν, μόνον και μόνον διότι δὲν ἐγνώριζον νὰ κλέπτωσιν ἱκανά, ἵνα δωροδοκῶσι, δι' αὐτῶν τοῦ ἐν Αθήναις προστατάς και διὰ τῶν λειψάνων τῆς κλοπῆς των νὰ σχηματίσωσιν ἐπειτα ἰδίαν περιουσίαν.

Και ἂν μᾶς ἐπετρέπετο νὰ μνημονεύσωμιν ἐνταῦθα ὀνόματα, ἠθέλαμεν πληρώσει τόμους ὀλοκλήρους ἐκ μόνης τῆς ἀπλῆς ἀπραγμῆς σου μαρτυρολογίου τούτου τῶν ὑπαλλήλων,

οἵτινες ἐγένοντο θύματα τῆς ὑπαλληλιομανίας των· ἀς μὴ λησμονήσωμιν δὲ και τὸ ἕτερον σατανικὸν ἀξίωμα, ὅπερ ἐφήρμοζεν εἰς τοὺς ὑπαλλήλους ἡ πεσοῦσα δυναστεία. Κατ' αὐτὴν ἕκαστος ὑπάλληλος, διὰ νὰ ᾖ εὐπειθὴς εἰς τὰς ὀρέξεις τῆς, ἔπρεπε νὰ εὐρίσκετο πάντοτε εἰς ἀνάγκας. Ὄθεν οὐδέποτε συγκατετέθη ἡ δυναστεία ἐκεῖνη νὰ διορίσῃ ὑπάλληλον ἀνεξαρτήτου περιουσίας, και ἰδίως ἀνεξαρτήτου χαρακτῆρος, ἀλλὰ πάντοτε τοὺς ψοφοδεεῖς, τοὺς ἐν μεγίσταις χρηματικαῖς ἀνάγκαις εὐρισκομένους, ἢ τοὺς ἀνθρώπους ἐκείνους, οἵτινες, καιτοι ἔχοντες περιουσίαν τινὰ, συναισθανόμενοι ὅμως ὅτι οὐδεμίαν ἔχουσιν ἱκανότητα οὔτε νὰ διατηρήσωσιν οὔτε ν' αὐξήσωσιν αὐτὴν δι' ἀνεξαρτήτων ἐπαγγελμάτων, γίνονται ὑποπόδιον τῶν ποδῶν ἕκαστου τυράννου, θωπεύουσι πάσας τὰς τυφλὰς ὀρέξεις αὐτοῦ ὡς ὑπάλληλοι, μόνον και μόνον, ἵνα διατηρήσωσι τὴν περιουσίαν των, ἢ και ἵνα αὐξήσωσιν αὐτὴν εἰ δυνατόν διὰ καταχρήσεων και κλοπῶν. Ἐντεῦθεν λοιπὸν βλέπομεν ὅτι ἐπὶ τῆς πεσοῦσης δυναστείας δὲν ἦτο δυνατόν νὰ σχηματισθῶσι καλοὶ ὑπάλληλοι, διότι οὗτοι πάντοτε κατεδιώκοντο, και τούναντίον ἐπροστατεύοντο και προήγοντο αἰετοτε οἱ καταχρασταὶ και οἱ διεσθαρμένοι. Περισσότερον δὲ εἶναι νὰ ἐπαναλάβωμιν ἐνταῦθα, ὅτι οἱ Ἕλληνες πρὸ τῆς ἐλευσεως τοῦ Ὀθωνος ἐν Ἑλλάδι δὲν ἦσαν τοιοῦτοί· τούναντίον μάλιστα και εἶπομεν και αὐθὶς ἐπαναλαμβάνομεν, ὅτι οἱ Ἕλληνες πρὸ τοῦ ἀγῶνος σπανίως ἢ οὐδέποτε κατεδέχοντο νὰ γίνωσιν ὑπάλληλοι πρὸς ἀποδείξιν δὲ τοῦ ἰσχυρισμοῦ μας τούτου φέρομεν τὰ γινόμενα και σήμερον ἐτι ἐν ταῖς ὑπὸ τὴν Τουρκίαν ἑλληνικαῖς πόλεσιν, ἐν αἷς οἱ Ἕλληνες, καιτοι παρακαλούμενοι, σπανίως συγκατατίθενται νὰ γίνωσιν ὑπάλληλοι, και ἐτι σπανιωτερον γίνονται καταχρασταὶ, ἀλλὰ τούναντίον προσπαθοῦσι διὰ τῶν ἰδίων αὐτῶν δυναμέων νὰ δημιουργήσωσιν ἐπιτήδευμα τι, πάντῃ ἀνεξαρτήτον και ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον κερδαλέον και λίαν προσοδοφόρον.

Δὲν ἦτο ἄρα δυνατόν νὰ διατηρηθῇ ἡ καλὴ αὕτη συνήθεια και ἐν Ἑλλάδι; ὡς θεθαίως οἱ Ἕλληνες δὲν ἤθελον παθεῖ τὴν ὑπαλληλιομανίαν, ἂν μὴ ἔβλεπον τὰ περιτρίμματα τῆς Βαυαρίας νὰ μετασχηματισθῶσιν ἐν Ἑλλάδι· εἰς ἐξοχωτάτους ἐπαρχοὺς, ἢ διοικητάς, ἢ ὑγιονόμους, ἢ λιμενάρχας, και δὲν ἤθελον διασπαρῆ ἐν τῇ ὑπαλληλίᾳ ἂν δὲν εἶχον διδασκάλους τοὺς διεσθαρμένους Βαυαροὺς, τοὺς ἐλθόντας ἐν Ἑλλάδι· μόνον ἵνα καταστήσωσιν εἰ δυνατόν τὸν τόπον τούτων θανατικῆν ἀποικίαν τοῦ γενικοῦ τούτου κατήγορος ὀλίγα δυστυχῶς ὑπῆρξαν αὐ

ἐξαιρέσεις, διότι ὀλίγοι εἶχον τὴν νομοθάθειαν καὶ τὴν ἐιδικότητα τοῦ Μάουερ, καὶ ὀλιγώτεροι ἠργάσθησαν ἐν Ἑλλάδι μόνον διὰ τὰ συμφέροντα τῆς Ἑλλάδος ἢ τῆς ἐν αὐτῇ συστηθείσης νέας βαυαρικῆς δυναστείας. Εἰσαχθείσης ἀπαξ τῆς ὑπαλληλιomanίας, δὲν εἶναι ἄρα δυνατόν νὰ θεραπευθῇ ἢ τοῦλάχιστον νὰ περιορισθῇ αὕτη;

Ἀλλὰ πρὶν προβῶμεν εἰς τοῦτο ἀναγκαῖον θεωροῦμεν νὰ καταστήσωμεν καταφανές καὶ ἕτερόν τι αἴτιον, γεννησάν ἐν Ἑλλάδι τὴν ὑπαλληλιomanίαν.

Γνωστὸν τοῖς πᾶσιν εἶναι, ὅτι οἱ Βαυαροὶ καὶ ἰδίως ὁ Ὄθων οὐδέποτε διενόηθησαν ἢ εἰλικρινῶς ἠθέλησαν ν' ἀναπτύξωσι τοὺς πόρους τοῦ Κράτους· γνωστὸν ἐπίσης εἶναι ὅτι ὁ Ἕλληνας ἐνεκα τῆς ζωρότητος τοῦ χαρακτήρος του εἶναι, ἀκάθεκτος πρὸς τὴν πρόδον καὶ τὸν νεωτερισμὸν. Ἐντεῦθεν λοιπὸν εὐρέθησαν καὶ ἦσαν αἰετοί εἰς σύγκρουσιν δύο ἀντίθετα, οὕτως εἶπεν, στοιχεῖα. Οἱ υἱοὶ τῶν γεωργῶν π. χ. τῶν τεχνιτῶν καὶ τῶν μικρᾶς καταστάσεως ἀνθρώπων πάντα τὰ προσκόμματα ὑπερνικῶντες, ἐξεπαιδεύοντο καὶ προήγοντο· μὴ εὐρίσκοντες δὲ στάδιον εἰς οὐδεμίαν ἐν τῷ τόπῳ ἐθνικὴν ἐπιχείρησιν, καὶ μὴ καταδεχόμενοι, ἐνεκα τῆς μεγάλης φιλοτιμίας των νὰ ἐπανέλθωσι μετὰ τὴν ἐκπαίδευσιν αὐτῶν εἰς τὰ πάτρια ἐπαγγέλματα, ἐτράπησαν πολλοὶ ἐξ αὐτῶν καὶ ἄκοντες εἰς τὴν ὑπαλληλίαν. Ὡς πόρους ἀρίστους καὶ πεπαιδευμένους τεχνίτας θὰ εἶχομεν ἐν Ἑλλάδι ἂν ὁ Ὄθων διενεοῖτο ἂν ποτε νὰ προστατεύῃ τὰς τέχνας, πόσαι ἐξοχοὶ ἱκανότητες ἀπωλέσθησαν καὶ σήπονται ἐν τῇ ὑπαλληλίᾳ μόνον καὶ μόνον διότι οὐδεμίαν ἰδιωτικὴν μεγάλην ἐπιχείρησιν ἐπροστατεύθη, οὐδεὶς ἐθνικὸς πόρος ἐξεμεταλεύθη, οὐδεὶς συνεταιρισμὸς πρὸς μεγάλας ἐθνικὰς ἐπιχειρήσεις οὐχὶ μόνον οὐδέποτε ὑπεβουλήθη ὑπὸ τοῦ Ὄθωνος, ἀλλ' αἰετοί καὶ κατεδιώχθη.

ἵνα δὲ καταστήσωμεν καταφανεστάτην τὴν ἐκ τῆς ὑπαλληλίας ὅσον ὑποῦλον τοσοῦτον καὶ ὀλεθρίαν βλάβην τῶν πολιτῶν, ἃς μᾶς ἐπιτραπῇ νὰ μνημονεύσωμεν ἐνταῦθα καὶ παραδειγματῶν. Κατὰ τὸ 1844 ἐγνωρίσαμεν ἐν Χαλκίδι διακεκριμένον τινα ἀνώτερον τοῦ Κράτους ὑπάλληλον, ὅστις καίτοι ἄγαμος ὢν τότε καὶ αἰετοί ὑψηλὰς διὰ τῆς ἱκανότητος του καθέξας θέσεις, μόλις ὅμως ἔζη ἐκ τοῦ μισθοῦ του· τότε δὲ αἰφνιδίως ἐπαύθη ὡς ἕτερόχθων καὶ ὡς ἐλθὼν ἐν Ἑλλάδι μετὰ τὸν ἀγῶνα ἢ παύσει τοῦ τιμιωτάτου τούτου καὶ ἱκανωτάτου

ὑπαλλήλου προὔξενησεν εἰ, πολλὰς μεγάλην λύπην, ἀλλ' οὗτος ἀντὶ νὰ ζητήσῃ καὶ αὐθις ὑπαλληλίαν, τὸ μὲν πρῶτον μετῆλθεν ἐπωφελέστατα τὸν δικηγόρον ἐν Σύρῳ, ἔπειτα δὲ ἀπῆλθεν εἰς Λοῦδίνον χάριν ἐμπορίου· ἐν τῷ διαστήματι δὲ πέντε μόνον ἐτῶν, καίτοι πολλὰς ὑποστάς ἐναντιότητας τῆς τύχης, εὐδαιμόνησεν ὅμως εἰς τοσοῦτον, ὥστε ἐπανῆλθεν εἰς τὴν πατρίδα του Σμύρνην, κ' ἐκεῖ ἀπολαύει τῆς ὑπολήψεως πάντων καὶ ὡς ἔμπορος καὶ ὡς δικηγόρος καὶ ὡς οἰκογενειάρχης. Ἡ παύσις λοιπὸν τοῦ ὑπαλλήλου τούτου συνετέλεσεν εἰς τὴν εὐδαιμονίαν του.

Γινώσκουμεν ἐν Ἀθήναις τρεῖς ἀδελφοὺς, ἐξ ὧν ὁ νεώτερος ὁ μᾶλλον πεπαιδευμένος καὶ ὁ ἀσυγκρίτως ἱκανότερος τῶν ἄλλων ἐγένετο ὑπάλληλος· καίτοι δὲ ὑψηλὰς καθέξας αἰετοί ἐν τῇ ὑπαλληλίᾳ θέσεις, σήμερον ὅμως παυθεὶς ἀδίκως, δυσπραγεῖ· οἱ δὲ δύο αὐτοῦ ἀδελφοὶ, μετριάς παιδείας καὶ ἱκανότητος, ἀλλ' αὐστηρᾶς τιμιότητος ἄνθρωποι ἐτράπησαν εἰς ἴδια ἔργα· ἀμφότεροι οὗτοι, καίτοι πολλὰς ἐναντιότητας τῆς τύχης ὑποστάτες, εἶναι ὅμως εὐποροὶ οἰκογενειάρχαι, ὁ εἰς μάλιστα τούτων εἶναι πατὴρ πολυμελεστάτης οἰκογενείας· ἀμφότεροι δὲ διατρέπουσιν ἐν τῇ Ἀθηναϊκῇ κοινωνίᾳ οὐ μόνον ὡς εὐποροὶ καὶ χρηστοὶ πολῖται, ἀλλὰ καὶ ὡς ἀνεξάρτητοι, ἐν ᾧ ὁ νεώτερος ὁ ἱκανότερος καὶ ὁ μᾶλλον πεπαιδευμένος τῶν δύο ἄλλων αὐτῶν ἀδελφῶν ἐπαύθη πρὸ μικροῦ τῆς ὑπηρεσίας, ὡς εἶπομεν, μόνον διότι ἐπὶ τοῦ Ὄθωνος εθεωρεῖτο μὲν καὶ πραγματικῶς ἦτο τίμιος καὶ ἱκανὸς ὑπάλληλος, ἀλλὰ δὲν ἔδειξε καὶ ἴσως δὲν ἐδύνατο νὰ δεῖξῃ καὶ τὴν πρέπουσαν ἀνεξαρτησίαν. Ἀλλὰ ποῖαν ἀνάγκην ἔχομεν πολλῶν παραδειγμάτων; Πρὸ τεσσάρων ἢ πέντε ἐτῶν ἐνθυμούμεθα ὅτι ἐπαύθη διοικητικὸς τις ὑπάλληλος, ἴσως μόνον διότι δὲν ἐγίνωκε νὰ κλέπτῃ καὶ νὰ δωροδοκῇ τοὺς προστάτας του. Ὁ ἱκανὸς οὗτος ὑπάλληλος ἐπὶ τινὰς μῆνας μετῆλθεν ἐνταῦθα τὸν δημοσιογράφον, αἰετοί δὲ κατεδιώκετο ἐνεκα τῶν φιλελευθέρων αἰσθημάτων του, ἀπαξ μάλιστα μόλις ἐσώθη τῶν ὀνύχων τῆς εἰσαγγελίας, ἤτις διὰ πάσης θυσίας ἤθελε νὰ συλλάβῃ καὶ φυλακίσῃ αὐτόν· ἐπὶ τέλους βαρυνθεὶς τὰς καταδιώσεις τοῦ Ὄθωνος, ἀπῆλθεν εἰς τὴν ἀλλοδαπήν, καὶ προχθὲς μετ' εὐχαριστήσεως εἶδομεν, ὅτι προσέφερε δωρεὰν εἰς τὴν προσωρινὴν Κυβέρνησιν λίρας ἀγγλικὰς τόσας, ὅσας οὐδέποτε ἴσως καθ' ἅλον τὸν βίον του ἔδύνατο νὰ κερδίσῃ ὡς ὑπάλληλος ἐν Ἑλλάδι.

Δὲν ἀγνοοῦμεν, ὅτι ὑπάρχουσι καὶ πολλὰ ἀντίθετα τούτων παραδείγματα καὶ ἡμεῖς αὐτοὶ γινώσκωμεν οὐκ ὀλίγους, οἵτινες ἅπρὸ μὲν τοῦ διορισμοῦ των, μόλις ἀπέζων ἢ καὶ τινες ἐλιμοκτόνουσαν ἅμα δὲ γενόμενοι ὑπάλληλοι, διῆγον εἶον δαπανηρότατον καὶ σκανδαλωδέστατον γινώσκωμεν ἐπίσης πολλούς, οἵτινες πρὸ μὲν τοῦ διορισμοῦ των ἦσαν καταχρῆσαι, ἅμα δὲ γενόμενοι ὑπάλληλοι, ἐγένοντο καὶ δανεισταὶ τοκογλύφοι καὶ μεγαλοκτηματῆαι ἢ καὶ ἄνθρωποι παρ' ἡμῖν τοῦλάχιστον νομιζόμενοι εὐθύπλοτοι. Ἄλλ' ἂν ἐξετάσῃ τις τὸ ἱστορικὸν τῆς μεταβολῆς τῆς τύχης πάντων τούτων, θέλει ἀνακαλύψει εὐκόλως ἢ μεγάλαν τινὰ κλοπὴν τοῦ δημοσίου πλούτου, ἢ καταχρήσεις καὶ καταπιέσεις κατὰ πολιτῶν τσαούτας, ὥστε φρικτὰ τις καὶ νὰ ἐνθυμηθῇ· οὐδεμία δὲ περιουσία γενομένη ἐκ κλοπῶν καὶ καταχρήσεων εἶναι ποτὲ δυνατόν νὰ διαρκῆσῃ, τοῦναντίον μάλιστα σὺν τοῖς κακῶς κεκτημένοις ἀπόλυνται κατὰ τὴν κοινὴν παροιμίαν καὶ τὰ δι' ἐντίμων τρόπων θησαυρισθέντα, καὶ ἂν μᾶς ἐπιτρέπετο νὰ μνημονεύσωμεν καὶ παραδειγμάτων τοῦ ἰσχυρισμοῦ μας τούτου, ἠθέλαμεν πληρώσει δι' αὐτῶν τόμους ὀλοκλήρους· διὰ τῶν παραδειγμάτων δὲ τούτων πᾶς τις ἠθελε πεισθῆ ὅτι ὑπάρχει θεία δίκη, τιμωροῦσα τοὺς κακοὺς, οὐ μόνον μετὰ θάνατον, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ.

Πρόσφατα παραδείγματα τῆς ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ θείας δίκης ἀπαντᾷ τις σχεδὸν καθ' ἑκάστην πολλὰ, ἀρκεῖ μόνον νὰ ἔχη τὴν δεξιότητα ν' ἀνακαλύψῃ ταῦτα. Ἄλλως δὲ ἄς μὴ λησμονήσωμεν, ὅτι οὐδ' αὐτὸς ὁ Ὄθων ἄφινε ποτὲ τοὺς κλέπτας καὶ καταχραστάς, ἵνα τιμωρηθῶσι μόνον μετὰ θάνατον, καὶ γινώσκωμεν πολλοὺς ἀφοσιωμένους, οἵτινες ἂν ἐθησαύριζον μόνον πρὸς ἰδίαν των χρῆσιν ὅσα ἐν γνώσει τοῦ Ὄθωνος ἐκλεπτον, ἠθελον εἶσθαι ὑπέρπλοτοι· γινώσκωμεν καὶ ἄλλους, οἵτινες μόνον διότι δὲν συγκατετέθησαν νὰ προσφέρωσιν ὅσα ἐν γνώσει αὐτοῦ ἐκλεψαν, ἐρρίφθησαν εἰς τὰς φυλακάς καὶ ἀπέθανον ἐν αὐταῖς· διὰ κλοπῶν δὲ καὶ καταχρήσεων πιστεύομεν ἀδιστακτικῶς ὅτι οὐδεὶς τίμιος ἄνθρωπος θέλει νὰ πλουτίσῃ.

Ἄλλὰ τί θὰ γίνῃ ἢ πληθὺς τῶν νέων Ἑλλήνων, οἵτινες μετὰ καρτερίας ἀξιεπαίνου καὶ μετ' ἐνθουσιασμοῦ σπουδάζουσιν ἐν τοῖς γυμνασίοις τοῦ Κράτους καὶ ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Ἀθηνῶν; ὅσον ἀξιεπαῖνοι εἶναι οἱ νέοι οὗτοι διὰ τὴν ἀκαταμάχητον αὐτῶν προσπάθειαν πρὸς βελτίωσιν τῆς τύχης των, τοσοῦτον καὶ προσεκτικοὶ πρέπει νὰ ὦσιν, ἵνα μὴ θηρεύσωσι τὴν

ὑπαλληλίαν. Πανταχοῦ τοῦ κόσμου τὸ στάδιον τῶν ὑπαλλήλων, καίτοι πολλὰ προνόμια ἀλλαχοῦ ἔχόντων τούτων, δὲν εἶναι πολὺ ἐπιζήλον ἐνταῦθα δὲ πρέπει νὰ ᾖναι καὶ φευκτέον· καὶ ἂν ἐγίνωσκον οἱ νέοι πόσῃ βλάβῃ προξενούσιν εἰς ἑαυτοὺς καὶ εἰς τὴν πατρίδα, γενόμενοι ἤδη ὑπάλληλοι, οὐδέποτε ἠθελον διανοηθῆ τὸ τοιοῦτον· πρῶτον μὲν διότι ἐνταῦθα ὁ ὑπάλληλος ἄχρι τοῦδε τοῦλάχιστον διωρίζεται καὶ ἐπαυέτο κατὰ τὰς ὁρέξεις τῶν ὑπουργῶν· δεύτερον δὲ, διότι ἢ μὲν ἐλευθερὰ Ἑλλάς ὁρῆξει τῶν ὑπουργῶν· δευτέρον δὲ, διότι ἢ μὲν ἐλευθερὰ Ἑλλάς μόλις ἀριθμεῖ ὡς γνωστὸν περὶ τὸ 1 1/2 ἑκατομ. κατοίκων· ὁ σμικρὸς δὲ οὗτος πληθυσμὸς εἶναι ἠναγκασμένος νὰ διαθροῖσῃ σχεδὸν τοσοῦτους ὑπαλλήλους, ὅσους καὶ ἄλλα πολυπληθέστερα κράτη ὥστε ἂν εἰς τὰ κράτη ἐκεῖνα τὰ εὐδαιμονέστερα καὶ πλουσιώτερα τῆς Ἑλλάδος, ἀναλογοῦσι πενήτηντα π. γ. κατοικοὶ πρὸς ἓνα ὑπάλληλον, ἐνταῦθα ἴσως ἀναλογοῦσι δέκα μὴ πλουσιοὶ Ἕλληνες πρὸς ἓνα ὑπάλληλον· πᾶς λοιπὸν οἱ δέκα μὴ πλουσιοὶ θὰ ἐπαρκέσωσιν εἰς τὰς ἀνάγκας τοῦ ἐνός, τὰς ὁποίας ἀλλαχοῦ μόλις πενήτηντα πλουσιοὶ θεραπεύουσι; πᾶς θὰ δυνηθῇ ὁ ὑπάλληλος ἐνταῦθα, ἐὰν ζῆ μόνον ἐκ τοῦ μισθοῦ του, νὰ γείνη μετὰ δεκαπενταετίαν ἢ εἰκοσαετίαν ἀνεξάρτητος, ὅπως γίνεται ἐνταῦθα μὲν ἕκαστος τεχνίτης, ἢ βιομηχανος, ἢ ἔμπορος, ἢ ἕκαστος μὴ ὑπάλληλος, καὶ ἀλλαχοῦ ἕκαστος ἄνθρωπος; ἵπάρχει ὁ περὶ συντάξεως νόμος, δύναται τις νὰ μᾶς ἀπαντήσῃ, καθ' ὃν ἐξασφαλίζονται τὰ δικαιώματα τοῦ ὑπαλλήλου μετὰ εἰκοσαετῆ ἄμεμπτον ὑπηρεσίαν· ἀλλὰ θὰ δυνηθῇ ὁ ὑπάλληλος νὰ ὑπηρετήσῃ εἰκοσι πέντε ὅλα ἔτη ἀσάλετος; ἢ ἐὰν ἀποθάνῃ πρὸ τῆς λήξεως τοῦ μακροῦ τούτου δικστήματος; Ἄλλως ποῖοι εἶναι οἱ μισθοὶ, τοὺς ὁποίους ἐπὶ τοῦ παρόντος τοῦλάχιστον δύναται τὸ κράτος νὰ δώσῃ εἰς τοὺς ὑπαλλήλους; ποῖαι δὲ καὶ αἱ συντάξεις μετὰ εἰκοσιπενταετῆ ὑπηρεσίαν; καὶ δύναται τις νὰ ζῆσῃ ἀνθρωπίνως μετὰ τοὺς ἐν Ἑλλάδι μισθοὺς τῶν ὑπαλλήλων; ἄς λάβωμεν ὡς παράδειγμα τὸν μισθὸν τοῦ πρωτοδικικοῦ δικαστοῦ, εἰς ὃν εἶναι ἀνατεθειμένη ἡ ἀπονομή τῆς δικαιοσύνης, τουτέστιν ἡ ἐξασφάλις τῆς ζωῆς, τῆς τιμῆς καὶ τῆς περιουσίας τοῦ πολίτου κατὰ πάσης ἀδικίας· ὁ πρωτοδικῆς, διὰ νὰ ἐλκύῃ τὸ σέβας τῶν δικαζομένων, πρέπει νὰ ᾖναι λόγιος, νομομαθῆς, ἀνὴρ τέλειος καὶ εἰ δυνατόν ἐγγαμος· ὡς τοιοῦτος δὲ πρέπει νὰ ἔχη τοῦλάχιστον πενταμελῆ οἰκογένειαν· τοιαύτη δὲ τις οἰκογένεια ἔχει ἀνάγκην τῆς ὑπηρεσίας ἐνός τοῦλάχιστον ἀνθρώπου μετ' εἰκοσι δραχμᾶς κατὰ μῆνα, ἵνα μὴ μαγειρεύῃ ὁ δικαστῆς καὶ σαράνη ἢ ὀξυζυγος αὐτοῦ· εἰς λοιπὸν

ἄτομα ἔχουσιν ἀνάγκην ἐνοικίου ἐβδομήκοντα τοῦλάχιστον δραχμῶν κατὰ μῆνα· ὁ δικαστὴς καὶ ἡ σύζυγος αὐτοῦ, ὅσον λιτῶς καὶ ἂν ἐνδύωνται, ἔχουσιν ἀνάγκην ἀνά εἰκοσι δραχμὰς κατὰ μῆνα ἕκαστος· τὰ δὲ λοιπὰ μέλη τῆς οἰκογενείας του ἀνά δέκα ἕκαστον· καὶ ὁ μὲν δικαστὴς, ἵνα ἦναι ἐνήμερος εἰς τὴν ἐπιστήμην του, ἔχει ἀνάγκην νὰ δαπανᾷ κατ' ἔτος 360 δραχμὰς τοῦλάχιστον πρὸς ἀγορὰν βιβλίων καὶ ἐπιστημονικῶν περιοδικῶν συγγραμμάτων· τὰ δὲ δύο τέκνα του, ἔχουσιν ἀνάγκην νὰ δαπανῶσιν ἀνά δέκα δραχμὰς κατὰ μῆνα πρὸς ἐκπαίδευσιν. Ἄπαντα δὲ ταῦτα εἶναι ἀπολύτως ἀναγκαῖα καὶ ἀπαιτοῦσι δαπάνην 210 δραχμῶν κατὰ μῆνα· πρὸς ἐξάντλησιν τοῦ μηνιαίου μισθοῦ τοῦ δικαστοῦ ὑπολείπονται ἐνενήκοντα δραχμαὶ κατὰ μῆνα, ἀλλ' ἀρκοῦσιν ἄρα γε αὐταί, ἵνα διαθρέψωσιν ἐξ ἄτομα μόνον δι' ἄρτου καὶ τυροῦ; καὶ δύναται τις νὰ ζῆται καὶ νὰ δικάζη ἀνεξαρτήτως πάσης συμπαθείας τρώγων ἄρτον μόνον καὶ τυρόν; ἀλλ' ἄρα γε δὲν θὰ νοσήσῃ ποτὲ ὁ δικαστὴς ἢ ἕτερόν τι μέλος τῆς οἰκογενείας του; δὲν θὰ λάβωσιν ἀνάγκην ἰατροῦ καὶ φαρμάκων; δὲν ἔχουσιν ἄρα γε οὗτοι ἀνάγκην καὶ διασκεδάσεώς τινος; δὲν ἔχουσιν ἀνάγκην θερμάνσεως κατὰ τὸν χειμῶνα, καὶ ἀναφυγῆς κατὰ τὸ θέρος; δὲν ἔχουσιν ἀνάγκην ἐσπερινοῦ φωτός; Ποῖα λοιπὸν εἶναι τὰ θέλητρα τῆς ὑπαλληλίας, ὅταν ὁ δικαστὴς δὲν δύναται ἐκ τοῦ δικαστικοῦ μισθοῦ του νὰ τρώγῃ παρὰ μόνον ἄρτον καὶ τυρόν; ὅταν οὗτος δὲν δύναται νὰ διασκεδάξῃ κατὰ τι ὡς ἄνθρωπος, δὲν δύναται νὰ θερμαινῆται τὸν χειμῶνα, δὲν δύναται νὰ ἔχῃ πῶς τὸ ἐσπέρας, καὶ δὲν δύναται νὰ πληρώσῃ τὸν ἰατρὸν καὶ τὰ φάρμακα, ὅταν νοσήσῃ αὐτὸς ἢ ἡ σύζυγός του ἢ τὰ τέκνα του.

Καὶ τοιοῦτον μὲν εἶναι τὸ στάδιον τοῦ ὑπαλλήλου ἐν τῇ ἐλευθέρᾳ Ἑλλάδι. Παρ' αὐτῇ ὅμως κείται ὡς γνωστὸν ἡ Ἀνατολή, ἣτις θεωρεῖται ὁ πλουσιώτερος τόπος τοῦ κόσμου· ἐν αὐτῇ οἰκοῦσι τριῶν θρησκευμάτων λαοὶ, Χριστιανοὶ, Τοῦρκοι καὶ ὀλίγιστοι Ἑβραῖοι· καὶ οἱ μὲν πρῶτοι εἶναι καὶ νοσημονέστεροι καὶ ἐργατικώτεροι καὶ ἐπιχειρηματικώτεροι· οἱ δὲ Τοῦρκοι εἶναι πεπλασμένοι μόνον διὰ τὴν τροφήν καὶ τὰς ἀναπαύσεις· οἱ δὲ Ἑβραῖοι πλὴν τῆς σμικρότητος τοῦ πληθυσμοῦ οὐδέποτε διανοήθησάν τι μέγα καὶ ἐθνικόν. Οἱ Χριστιανοὶ λοιπὸν εἶναι οἱ μόνον διαχειρισταὶ τοῦ πλοῦτος τῆς Ἀνατολῆς. Ἄλλ' οὗτοι εἴτε ἕνεκα τῆς μήπω προηγμένης ἐτι ἐκπαιδεύσεώς των, εἴτε ἕνεκα τῆς σμικρότητος τοῦ ἀριθμοῦ των, παραβαλλομένης πρὸς τὴν

χωρητικότητα τῆς Ἀνατολῆς, μόλις ἐπαρκοῦσι νὰ διαχειρισθῶσι καὶ πολὺ ὀλιγώτερον νὰ ἐκμεταλλεύωσι τοὺς φυσικοὺς πόρους τῆς Ἀνατολῆς· ἕνεκα δὲ τούτου καθ' ἑκάστην βλέπομεν Ἑυρωπαίους ἀπείρους τῶν ἠθῶν καὶ ἐθίμων τοῦ τόπου νὰ κάμωσι διὰ μεγάλων δαπανῶν καὶ ἀκαταλόγιστων δυσκολιῶν διαφόρους ἐπιχειρήσεις.

Ἐνταῦθα λοιπὸν, ὡ νεοὶ Ἕλληνες, ἐν τῇ ἄλλοτε γῇ ταύτῃ τῆς ἀληθοῦς ἐπαγγελίας ἀποβλέψατε μετὰ τὸ τέλος τῶν σπουδῶν σας, ἐν αὐτῇ θὰ εὑρῆτε εὐρύτατον καὶ ἀπέραντον στάδιον δόξης καὶ πλοῦτος· ἀπ' αὐτῆς κατὰ μέγα μέρος ἢ δύσιν ἀρύεται τὰ πλοῦτη τῆς ὡς ὁ εὐτραφῆς μόσχος ἀρύεται τὴν τροφήν αὐτοῦ ἀπὸ γαλακτηροτάτης ἀγελάδος· σπεύσατε εἰς τὴν Ἀνατολήν, γῆ τῶν πατέρων σας εἶναι αὕτη, κατακτήσατε αὐτὴν διὰ τῶν γνώσεών σας καὶ διὰ τῆς νοσημοσύνης σας, ἵνα ἀφήσῃτε ἀληθῆ κληρονομίαν εἰς τὰ τέκνα σας· μὴ ἀλληλομαχῆτε ἐν Ἑλλάδι περὶ τοῦ καταξήρου ἄρτου τῆς ὑπαλληλίας.

Δὲν σὰς ἀρέσει ἡ Ἀνατολή, εὐρύτατον στάδιον ἠνέωζαν οἱ γονεῖς σας καὶ εἰς τὴν Δύσιν· ἰδέτε πῶς ἐν Λονδίῳ, ἐν Μαγχεστρία, ἐν Λιβερπούλῃ, ἐν Μασσαλία, ἐν Παρισίοις καὶ ἐν πάσαις ταῖς μεγαλοπόλεσι τῆς Δύσεως διατρέπουσι καὶ εὐδαιμονοῦσιν οἱ συμπατριῶταί σας Ἕλληνες· ἀλλ' ἄλλος τόπος ἄλλα ἤθη καὶ ἄλλα ἔθιμα εἶναι ἐνταῦθα, καὶ ἡμεῖς ἀπολύμεθα ἢ θὰ δυσκολευθῶμεν μεγάλως, ἂν ἐξέλθωμεν τῶν ὁρίων τῆς Ἑλλάδος.

Ἀληθῶς ὁ μὲν τόπος τοῦ Λονδίνου π. χ. καὶ τῶν Παρισίων εἶναι τόπος προωρισμένος ἴσως ὑπὸ τῆς φύσεως πρὸς οἰκισμὸν βουβάλων καὶ χοίρων· αἱ ἐπιστήμαι ὅμως καὶ τέχναι, αἱ φυγαδευσίαι ἐκ τῆς ὠραίας πατρίδος μας κατέστησαν αὐτὸν ἐπιγεῖον παράδεισον, εἰς ὃν οἰκοῦσι σήμερον, ἂν οὐχὶ τὰ εὐγενέστερα κατὰ τὴν καταγωγὴν, ἀναντιρρήτως ὅμως τὰ εὐγενέστερα κατὰ τὸν πολιτισμὸν ὄντα τῆς φύσεως· ἡ δὲ ὠρία πατρὶς μας, ἡ προωρισμένη δι' οἰκισμὸν ἀγγέλων, ἕνεκα τῆς βαρβαρότητος ξηρὸν ἄρτον μόνον μᾶς παρέχει σήμερον· διὰ μόνον δὲ τοῦ ξηροῦ ἄρτου δὲν ἀναπτύσσεται τὸ λογικόν, δὲν ἐξευγενίζεται ὁ ἄνθρωπος, δὲν εἶναι ποτὲ δυνατόν νὰ γείνη ἀνεξάρτητος, οὔτε νὰ καταστήσῃ ἐλευθέραν τὴν πατρίδα του· ἄλλως ὁ Ἕλλην εἶναι κοσμοπολίτης, ἕνεκα δὲ τοῦ ἀνεκτιμήτου τούτου χαρακτῆρος του πανταχοῦ μεταφέρει καὶ μεταδίδει τὸν ἑλληνισμὸν· οἱ πόσον ἠφράνθημεν, ὅτε ἐξόριστοι ὄντες εὐρομεν

τελευταίον και ἐν Μελίτῃ και ἐν Μασσαλία και ἐν Λιβόρνῳ και ἐν Παρισίοις και ἐν Λονδίῳ ἑλληνικὰς ἀποικίας, ἑλληνικὰς ὀρθοδόξους ἐκκλησίας, ἑλληνικὰ σχολεῖα, ἑλληνικὴν γλῶσσαν, ἑλληνικὰ ἥθη και ἔθιμα, ἑλληνικὴν μαγειρικὴν οὐδ' αὐτοῦ τοῦ τουρκικοῦ πिलाφιου ἐξαιρουμένου.

Ἄλλ' εἴμεθα ἄρα γε ἡμεῖς, οἱ πάντα ἀγνωστοὶ και πένητες ἐν Ἀθήναις ἐλθόντες, οἱ ἐν αὐταῖς ἀνεξάρτητοὶ γενόμενοι μόνον διὰ τοῦ ἰδρωτός ἡμῶν, οἱ ἐν αὐταῖς ὑποστάντες και φυλακὰς και ἐξορίας μέχρι καταστροφῆς, οἱ εἰς αὐτὰς ὀφείλοντες τὸ πᾶν, εἴμεθα, λέγομεν, ἄρα γε ἡμεῖς ἀρμόδιοι νὰ συμβουλευώμεν τοὺς νέους νὰ ἐγκαταλείψωσι τὴν Ἑλλάδα και νὰ ἀπέλθωσιν οἱ μὲν εἰς τὴν Ἀνατολὴν και ἄλλοι εἰς τὴν Δύσιν πρὸς εὐρεσίαν σταδίου; βεβαίως ἠθέλαμεν εἶσθαι ἀνακόλουθοι, ἐὰν συμβουλευώμεν τοῦτο· ἀλλ' ἡμεῖς συμβουλευόμεν μόνον τὴν ἀποχὴν ἀπὸ τῆς ὑπαλληλίας και τὴν εἰς ἴδια ἔργα ἐπάσχολῆσιν. Ἐπειδὴ δὲ ἡ μὲν Ἑλλάς ἐπὶ τοῦ παρόντος τοῦλάχιστον δὲν παρέχει εὐρὸν στάδιον, ἡ δὲ Ἀνατολὴ εἶναι ὁ πλουσιώτατος ἐν τῷ κόσμῳ τόπος, ἡ δὲ Δύσις κατέστη ἔστια τοῦ πολιτισμοῦ και τῆς μαθήσεως, διὰ τοῦτο συμβουλευόμεν τοὺς νέους νὰ ἐπάσχολήσωσι τὴν ἰκανότητα αὐτῶν ἢ ἐν τῷ μέσῳ τοῦ πλούτου, ἢ ἐν τῷ μέτῳ τοῦ πολιτισμοῦ· ἄλλως ἢ μὲν Δύσις εἶναι ἡ τροφὸς τοῦ Κοραῆ, τοῦ Σίνα, τῶν Ράλιδων, τῶν Ροδοκανάκιδων, τοῦ Σπάρταλη, τῶν Ἰωνιδῶν, τοῦ Τσιτσινία, τοῦ Πετροκοκκίνου και πολλῶν ἄλλων βαθυπλούτων. Ἡ δὲ Ἀνατολὴ εἶναι ἡ γῆ τῶν πατέρων μας, ἐν αὐτῇ ἐγεννήθη και ὁ Ὀμηρος και ὁ Ἀχιλλεύς και ὁ χαριέστατος και σκωπτικώτατος συγγραφεὺς Λουκιανὸς και ὁ κατακτητὴς τῆς Ἀσίας Μέγας Ἀλέξανδρος και ὁ θαυμάσιος τῶν φιλοσόφων Ἀριστοτέλης και ὁ μέγας φιλόσοφος Πυθαγόρας. Δὲν σὰς συμβουλευόμεν λοιπὸν νὰ ἐγκαταλείψητε τὴν πατρίδα, ἀλλὰ νὰ καταστήσητε αὐτὴν εὐδαίμονα· δὲν εὐδαίμονεῖ δὲ ἡ πατρις, οὔτε κατακτᾶται ἡ Ἀνατολὴ διὰ τοῦ μισθορίου, τὸ ὅποῖον θὰ λαμβάνετε ἐν Ἑλλάδι ὡς εἰρηνοδίκαι, ὡς δικασταὶ, ὡς ἐπαρχοὶ, ὡς νομάρχαι, ἢ ὡς ὑπουργοὶ, ἀλλὰ διὰ τῆς θησαυρίσεως πλούτου και γνώσεων και διὰ τῆς διαδόσεως αὐτῶν καθ' ὅλα τὰ πέρατα τῆς Ἀνατολῆς, διὰ τῆς ἀναπτύξεως τῆς νοημοσύνης και ἰκανότητός σας καθ' ὅλους τοὺς παντοειδεῖς και πλουσιωτάτους κεκρυμμένους θησαυροὺς αὐτῆς· ἵνα δὲ καταστήσωμεν σφερότερον τὸν ἰσχυρισμὸν μας τοῦτον, δὲ μᾶς ἐπιτραπῆ νὰ μνημονεύσωμεν και ἐνὸς ἑτέρου παραδείγματος. Πρὸ δέκα μόλις ἐτῶν προσεκλήθημεν νὰ θεραπεύσωμεν ἐνταῦθα

νέον, στερούμενον τότε και ὀλιγίστων λεπτῶν, ἵνα ἀγοράσῃ καταπλάσματα. Ἐκτοτε δὲ δὲν εἶδομεν πλέον αὐτόν. Ἐν μιᾷ δὲ τῶν ἡμερῶν ὅτε τελευταίον ἐπίνομεν τὸ πικρότατον ποτήριον τῆς ἐξορίας ἐν Σμύρῃ και ἀπειλούμεθα νὰ ἐκδιωχθῶμεν και ἐκείθεν τῇ αἰτήσει τοῦ Ὄθωνος, παρουσιάζεται εἰς ἡμᾶς ἀνὴρ ἀρίστης ἀνατροφῆς και ἐπιμελῶς ἐνδεδυμένος, μᾶς σφίγγει τὴν χεῖρα, μᾶς παρηγορεῖ, μᾶς ὑπόσχεται πᾶσαν συνδρομὴν και πᾶσαν προστασίαν, ἐὰν συγκατετιθέμεθα ν' ἀπέλθωμεν οἰκοθεν εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς ἀνατολῆς, ὅπου οὗτος ἦτο παντοδύναμος, πρὶν εἰ πεμφθῶμεν ὡς ἠπειλούμεθα διὰ τῆς βίας εἰς τὸ ἱκόνιον. Εὐχαριστήσαντες τὸν ἄνδρα, ἠβελήσαμεν νὰ μάθωμεν τὰ περὶ αὐτοῦ· μετ' ἀνεκλαλήτου δὲ χαρᾶς ἐμάθαμεν, ὅτι οὗτος ἦτο ὁ νέος, ὃν πρὸ δεκαετίας ἐθεραπεύσαμεν· ἐγκαταλείψας ἔκτοτε τὰς Ἀθήνας, ἀπῆλθεν εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Ἀσίας, τὸ μὲν πρῶτον ὡς ὑπηρετὴς μικροῦ ἐν τῇ χώρᾳ ἐκείνῃ ἐμποροῦ· διὰ δὲ τῆς νοημοσύνης του και τῆς ἰκανότητός του προήχθη εἰς τοσοῦτον, ὥστε ὑπᾶνδρευεν ἐνταῦθα δύο ἀδελφάς, ἐξεπαίδευσε δύο ἀδελφοὺς, κατέστη πλούσιος ἐν τῷ ἐσωτερικῷ τῆς μικρᾶς Ἀσίας και σχεδὸν παντοδύναμος ἐν περιφερείᾳ τινὶ ἰσῆ τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος· δι' αὐτοῦ διορίζονται και παύονται κατὰ τὴν περιφέρειαν ἐκείνην ἅπασαι αἱ ἐπιτόπαι Τουρκικαὶ ἀρχαί. Εὐκόλως λοιπὸν ἐνοεῖται, ὅτι ὁ χρηστός οὗτος συμπολίτης ἡμῶν πραγματικῶς ἠδύνατο και νὰ μᾶς συνδράμῃ και νὰ μᾶς προστατεύσῃ παρὰ τοῖς Τούρκοις ἐναντίον πάσης καθ' ἡμῶν ἀπαιτήσεως τῆς πεσοῦσης δυναστείας. Ἀλλὰ τίνα ἀνάγκην ἔχομεν πολλῶν πρὸς τοῦτο παραδειγμάτων; τίς μὴ εἰσελθὼν εἰς τὴν ὑπαλληλίαν δὲν ἠδυνήθη νὰ δημιουργήσῃ εἴτε ἐντὸς τῆς Ἑλλάδος εἴτε ἐκτὸς αὐτῆς ἂν οὐχὶ εὐρὸν στάδιον, τοῦλάχιστον ὅμως ἰκανὸν πόρον ζωῆς; ἢ τίς ἐξεληθὼν τῆς ὑπαλληλίας και μὴ καταδεχθεὶς νὰ κρούσῃ τὰς θύρας τῶν ὑπουργῶν πρὸς τὴν εἰς αὐτὴν ἐπάνοδον ἀπωλέσθῃ; Εἶναι μικρὸν ἄρα γε τὸ παράδειγμα τοῦ μακαρίτου Βέλου, δὲν εἶναι ἐκπληκτικὰ τὰ παραδείγματα πολλῶν ἄλλων, τοὺς ὁποῖους δὲν ἔχομεν τὴν ἀδειαν νὰ ὀνομάσωμεν, ἀλλὰ πᾶς τις δύναται νὰ μαντεύσῃ, και οἵτινες ὡς ὑπάλληλοι μὲν ἄλλοτε, καίτοι μεγάλας κατέχοντες θέσεις, μόλις ὅμως ἀπέλθον ὡς πολῖται δὲ ἀνεξάρτητοι σήμερον εὐδαίμονοισιν; Καὶ ἤθελε δυνηθῆ ἄρα γε ὁ ἐντιμότερος δικηγόρος κύριος Χ. Ζώτος νὰ γείνη ὡς ὑπάλληλος τοιοῦτος, οἷος κατέστη σήμερον ὡς πολῖτης;

Ἄλλ' ὅταν δὲν γίνωσιν ὑπάλληλοι οἱ σπουδάζοντες ἐνταῦθα

Πανεπιστημίου, νόμι, τίνες θά καθέξωσι τὴν ὑπαλληλίαν, ἢ ὑπὸ τίνων θά διοικῆται εἰς τὸ μέλλον τὸ Κράτος; Οὔτε ὑπὸ ἀμαθῶν ἢ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ σπουδασάντων Ἑλλήνων πρέπει νὰ διοικῆται τὸ Κράτος, οὔτε ἅπαντες οἱ ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ καὶ τοῖς γυμνασίοις σπουδάζοντες πρέπει νὰ γίνωνται ἀμέσως μετὰ τὸ τέλος τῶν σπουδῶν τῶν ὑπάλληλοι. Ὁ ὑπάλληλος, ἵνα εὐδοκιμήσῃ ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ, πρέπει αὐτὴ νὰ ἔχῃ ἀνάγκην τούτου μᾶλλον ἢ οὗτος ἐκείνης. Ἐν ἄλλαις δηλαδὴ λέξεσιν ὁ ὑπάλληλος πρὶν λάβῃ τὸν ἐπίσημον διορισμὸν του, πρέπει νὰ προπαρασκευασθῇ εἰς τοσοῦτον, ὥστε νὰ κατασταθῇ ἀναγκαῖος τότε δὲ μόνον δύναται νὰ ἐλπίσῃ πρόοδον, καὶ τότε μόνον δὲν πρέπει νὰ φοβῆται οὔτε τὴν ἐκ δυσμενείας τοῦ ὑπουργοῦ παῦσιν του, οὔτε κἀν αὐτὴν τὴν ἕνεκα πολιτικῶν μεταβολῶν ἐκ τῆς ὑπηρεσίας ἀπομάκρυνσίν του· ἀλλὰ πῶς δύναται τις νὰ προπαρασκευασθῇ διὰ τὴν ὑπαλληλίαν; Πῶς τις ὀφείλει νὰ προπαρασκευασθῇ πρότερον διὰ τὴν κοινωνίαν, τούτεστι πρὶν τις δυνηθῇ νὰ εἰπῇ α. *Εἶμαι ἱκανὸς νὰ διοικήσω διὰ τῆς ὑπαλληλίας ἄλλους*· πρέπει νὰ ἀποδείξῃ, ὅτι εἶναι ἱκανὸς νὰ διοικήσῃ διὰ τῆς ἱκανότητός του ἑαυτὸν. Ἐκαστος λοιπὸν σπουδάζων, ἄς ἐπαλείφῃται διὰ τὸν ἀγῶνα τούτον· ἡ κοινωνία εἶναι ἀρκετὰ νομίμων καὶ ὀξυδερκής, ὥστε ν' ἀνακαλύπτῃ ἐκάστου τὴν ἱκανότητα καὶ ν' ἀμείβῃ ἀναλόγως αὐτῆς· τίς ποτὲ ἐφρόντητός του καὶ δὲν εὖρεν εὐρὺ στάδιον ἐν τῇ κοινωνίᾳ; Πρῶτον δὲ δείγμα τῆς ἱκανότητος ἐκαστοῦ εἶναι ἡ ἐπιμέλεια τοῦ ἔργου, ὅπερ ἐξελέξατο, ἵνα μετέλθῃ· δεύτερον δὲ ἡ τιμιότης· καὶ τρίτον, ἡ ἐν αὐτῷ ἐπιμονὴ καὶ ἡ διὰ παντός τρόπου καλλιέργεια· τίς ποτὲ ἐπεμελήθη τὰ ἔργα του καὶ ἀπέτυχε; τίς ποτὲ ἐπέμεινεν ἐν αὐτοῖς τιμίως καὶ δὲν ἠυδοκίμησεν ἢ μάλιστα δὲν προήχθη πέραν τῶν προσδοκίων του; ἄς μὴ ἀμφιβάλλῃ λοιπὸν ὁ μὲν τὴν νομικὴν σπουδάσαν, π. χ. ὅτι εἰς οἷαδὴποτε ἐπιχειρήσῃ καὶ ἂν ἀπασχολήσῃ τὰς γνώσεις του τιμίως καὶ ἐπιμελῶς, θά εὖρῃ εὐρὺ στάδιον ἐκ ἱκανότατον πόρον ζωῆς· ὁ δὲ φιλόλογος, ὅτι ὅπου δεποτε καὶ ἂν ἀπέλθῃ, ἵνα διδάξῃ, ἡ κοινωνία θά τὸν δεχθῇ μετὰ ἀγάλας ἀνοικτάς· ὁ δὲ ἰατρός, ὅτι πανταχοῦ τοῦ κόσμου θά εὖρῃ εὐρύτατον στάδιον πλούτου καὶ δόξης· καὶ ὁ θεολόγος, ἐὰν ἐμμελῇ εἰς τὴν ἐπαγγελίαν του, ὅτι πανταχοῦ θά διατραφῇ, διότι πανταχοῦ τοῦ κόσμου προσβέβηται ὡς ἀξίωμα, ὅτι οἱ ἐν τῷ ναῷ ὑπηρετοῦντες ἐκ τοῦ ναοῦ τραφῆσονται.

Μεγάλως δὲ συντελεῖ εἰς τὴν προαγωγὴν ἐκάστου καὶ ἡ φροντίς τοῦ νὰ παρέχῃ εἰς τὴν κοινωνίαν ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν καὶ ψηλαφτὰ τινὰ δείγματα τῆς εἰς τὸ ἔργον του ἐπιμονῆς καὶ ἐπιδόσεως· παρέχει δὲ ταῦτα διὰ τῆς δημοσιεύσεως πρωτοτύπων πραγματειῶν ἢ μεταφράσεων ἢ σκέψεων ἢ καὶ ἁπλῶς παρατηρήσεων περὶ τὴν ἐπιστήμην ἢ περὶ τὸ ἔργον, ἅπερ ἐπαγγέλλεται ἢ μέλλει νὰ ἐπαγγελθῇ· καὶ ὁ μὲν ἰατρός, ὁ δικηγόρος καὶ ὁ φιλόλογος δύναται ν' ἀνοίξωσιν εὐρύτατον πρὸς τοῦτο στάδιον διὰ τῆς δημοσιογραφίας· ὁ δὲ θεολόγος καὶ διὰ τοῦ ἀμβωνος· ἀλλ' ἐνταῦθα δύναται τις νὰ προτείνῃ τὸν ἐξ ἰσχυρισμὸν, ὅτι δηλαδὴ ἅπαν τὸ ἐν τῇ ἐλευθέρᾳ Ἑλλάδι στάδιον τῆς ὑπαλληλίας θά ἐγκαταλειφθῇ ὡσπερ καὶ ἄχρι τοῦδε εἰς τοὺς ἀμαθεῖς καὶ εἰς τοὺς ὀκνηροὺς, ὥστε καὶ τοῦ λοιποῦ ἡ ὑπαλληλία τοῦ κράτους κατὰ τοῦτο μόνον θά διαφέρῃ τῆς ἐπὶ Ὀθωνος, ὅτι δηλ. ἐπ' αὐτοῦ μὲν πανταχοῦ τοῦ Κράτους ἦτο ὀργανισμένη κατασκοπεία, καὶ ἅμα δι' αὐτῆς ἀνεκαλύπτετο ὅτι ἐξ ἑν τινι γωνίᾳ τῆς γῆς ἀμαθῆς τις, ὀκνηρὸς, καταχραστῆς ἀτέλος ἢ κόλας ἀμέσως προσελαμβάνετο ἐν τῇ ὑπαλληλίᾳ καὶ προήγετο ἐν αὐτῇ, τοῦ λοιποῦ δὲ οἱ τοιοῦτοι καὶ πάλιν θά καθέξωσιν ἐξ ἀνάγκης τὰς θέσεις, διότι τοὺς ἱκανοὺς τοὺς τιμίους καὶ τοὺς ἐναρέτους συμβουλευόμεν ν' ἀσχοληθῶσιν εἰς ἕτερα ἔργα.

Ἀπαγε τῆς βλασφημίας νὰ εὐχρηθῶμεν ἡμεῖς τοιαύτην τινα ποιότητα τῆς ὑπαλληλίας καὶ μετὰ τὴν ἐνδοξὸν Ὀκτωβριανὴν ἐπανάστασιν ἀλλ' ὅσω ἀναντίρρητον εἶναι ὅτι τὸ Κράτος, ἵνα διοικηθῇ καλῶς καὶ εὐδαιμονήσῃ ἔχει ἀνάγκην ἱκανῶν καὶ τιμίων ὑπαλλήλων, τοσοῦτω βέβαιον εἶναι ἐπίσης, ὅτι οἱ ὑπάλληλοι οὔτε αὐτοσχεδίως γίνονται οὔτε ὡς μάνητες φέρονται. ὁ θέλων νὰ γείνη ὑπάλληλος, ἵνα εὐδοκιμήσῃ ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ, καὶ ὑπηρετήσῃ ἐπιτυχῶς τὴν πατρίδα, πρῶτον μὲν πρέπει νὰ κάμῃ ἐντελὲς διζύγιον μετὰ τὰ ἴδια ἑαυτοῦ συμφέροντα, διότι καὶ κατ' αὐτὸ τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον α. *οὐ δύναται τις δυοὶ Κυρίους δουλεύειν Θεῷ καὶ μαμωνᾷ*· δεύτερον δὲ πρέπει νὰ σκεφθῇ ὠρίμως, ἂν δύναται νὰ ζήσῃ ἐκ μόνου τοῦ μισθαρίου, ἢ καὶ ἐκ τῶν βεβαίων εισοδημάτων τῆς τυχόν ὑπαρχούσης περιουσίας του· τρίτον πρέπει νὰ λάβῃ πρὸ ὀφθαλμῶν ὅτι τοῦ λοιποῦ δὲν ἀνήκῃ εἰς ἑαυτὸν, οὔτε εἰς τὴν περιουσίαν του, ἀλλὰ καθὼς ὁ ἐμμισθὸς ὑπηρετῆς ἰδιωτικοῦ τινος καταστήματος εἶναι ὑπόχρεως νὰ ἐργάζηται ἐν ἀνάγκῃ νυχθημερὸν μόνον διὰ τὰ συμφέροντα τοῦ καταστήματος, οὕτω καὶ ὁ ὑπάλληλος, ἐὰν

ἦναι τίμιος ἄνθρωπος, εἶναι ὑποχρεωμένος ν' ἀνήκῃ μόνον εἰς τὴν πατρίδα καὶ νὰ ἐργάζεται ἀδιαλείπτως μόνον ὑπὲρ τῆς ὑπηρεσίας του. Πᾶν ὅτι πλὴν τούτου ἤθελε πράξει, εἶναι κατάχρησις ἢ κλοπὴ τῆς ικανότητος καὶ τοῦ χρόνου τοῦ ὑπαλλήλου, ὑπ' αὐτοῦ τούτου τοῦ ὑπαλλήλου γενομένη πρὸς ἑλπίδα τῆς ὑπηρεσίας του καὶ οὐδεὶς τίμιος ἄνθρωπος καταδέχεται νὰ καταχρασθῇ ἢ νὰ κλέψῃ οὔτε τὴν ικανότητά του οὔτε τὸν χρόνον του, διότι αὐτὰ ταῦτα ἐπώλησεν εἰς τὴν πατρίδα ἀντὶ τοῦ μισθορίου τοῦ ὑπαλλήλου. Κατὰ τέταρτον δὲ λόγον ὁ ὑπάλληλος πρέπει νὰ κατέχῃ καλῶς τὸ ἔργον, ὅπερ ζητεῖ νὰ μετέλθῃ.

Ἄλλ' ἐνταῦθα ὑπάρχει ὁ μεγαλειότερος σκόπελος, κατ' ἐναντίον τοῦ ὁποίου ἐναυάγισαν ἄχρι τοῦδε τὰ τιμαλοφέστερα συμφέροντα τῆς πατρίδος. Ὅτε οἱ Ἕλληνες εἶδον ὡς προηγουμένως εἶπομεν, ξένους τινὰς πάντῃ ἀθαλασσώτους νὰ μετασχηματισθῶσιν ἐν Ἑλλάδι εἰς ἀξιωματικούς τοῦ ναυτικοῦ καὶ μεθύσους ξυλοσχίτας νὰ μετασχηματισθῶσιν εἰς διοικητάς, δίκαιον εἶχον θεβαίως νὰ σκανδαλισθῶσι καὶ νὰ αἰτήσωσι καὶ οὗτοι μεγαλειότερα τῆς ικανότητος καὶ τῶν γνώσεών των ἀξιώματα καὶ μέχρι μὲν τινος τὸ κακὸν τοῦτο ἦτο περιορισμένον παρὰ τοῖς Ἕλλησιν, ἀφοῦ ὅμως ἡ πεσοῦσα δυναστεία πρὸς ἐξουτελισμὸν τῆς ὑπαλληλίας προήγαγεν εἰς τὰς ἀνωτάτας θέσεις ἀνθρώπους καὶ πάντι ἀνηκάνους καὶ καθ' ὅλοκληρίαν ἀγραμμάτους, ἀφ' οὗ κατήντησε νὰ διορίζῃ δεσμοφύλακας αὐτοὺς τούτους τοὺς ἄλλοτε καταδικασθέντας ἐπὶ ληστεία, ἀφ' οὗ ἀνετίβασεν εἰς τὸ ὑπέρτατον τοῦ καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου ἀξίωμα καὶ ἀνδρας ἀμαθεστάτους, οὐδεμίαν γλῶσσαν καὶ οὐδεμίαν ἐπιστήμην κατέχοντας, ἀφ' οὗ καὶ αὐτοὺς τοὺς ἀγραμμάτους διώρισεν ὑπουργοὺς τῆς ἐκπαιδεύσεως, ἀφ' οὗ πολλοὺς οἰνόφυλας καὶ οὐκ ὀλίγους φρενοβλαβεῖς διώριξε καὶ Νομάρχας καὶ Ἐπαρχοὺς, ἵνα διοικήσωσι καὶ μορφώσωσι λαοὺς, ἀφ' οὗ λέγομεν ἐγένοντο ταῦτα, τὸ κακὸν τῆς ὑπαλληλιομανίας ἐπολλαπλασιάσθη ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐπὶ τῆς πτώσεως τῆς δυναστείας ἐκείνης ὀλίγοι οὗτοι ὑπῆρχον οἱ μὴ νομίζοντες ἑαυτοὺς ἱκανοὺς νὰ γίνωσι καὶ ὑπουργοὶ ἢ τοῦλάχιστον νομάρχαι· ἀλλὰ τοιαύτη τις πρέπει νὰ ἦναι καὶ τοῦ λοιποῦ ἢ ὑπαλληλία; ἢ τί νὰ κάνωμεν τοὺς ἄχρι τοῦδε διορισθέντας;

Οὐδεὶς νόμος καὶ οὐδεμία ὑποχρέωσις βιάζει τὴν Κυβέρνησιν τῆς Ἑλλάδος σήμερον νὰ διατηρῇ ἐν τῇ ὑπαλληλίᾳ τοὺς κλητῆνας, τοὺς ὀκνηροὺς, τοὺς διεφθαρμένους καὶ τοὺς ἀτίμους ὑπαλ-

λήλους, οἵτινες ἐπιτήδες διωρίζοντο ἄλλοτε, ἵνα ἐξουτελισθῇ ἢ ὑπαλληλία καὶ ἵνα καταδειχθῇ τὸ ἔθνος ἀνίκανον συνταγματικού πολιτεύματος.

Ἐκ τούτων ἂς διατηρηθῇ ἡ Κυβέρνησις μόνον τοὺς ὀλιγώτερον κακοὺς, τοὺς δὲ λοιποὺς ἂς τοὺς ἀποπέμψῃ ἄνευ δισταγμοῦ· ἂς ὀρίσῃ δὲ ἔπειτα τὰ προσόντα πάντων ἐν γένει τῶν ὑπαλλήλων, ἂς προκαλέσῃ νόμον, καθ' ὃν νὰ διαταχθῇ σαφῶς, ὅτι οὐδεὶς, μὴ ἔχων τὰ δεῖνα προσόντα, δύναται ποτὲ νὰ γείνη ὑπάλληλος.

Πρῶτον δὲ ἀναντιρρήτως προσὸν εἶναι ἡ γραμματοσύνη καὶ διὰ μὲν τοὺς δευτέρας καὶ τρίτης τάξεως ὑπαλλήλους· ἀκούσι κατὰ τοῦτο τὰ ἀπολυτήσια γυμνασίων ἢ τοῦλάχιστον σχολῶν χείων· διὰ δὲ τοὺς ἀνωτέρας τάξεως ὑπαλλήλους εἶναι ἀπολύτως ἀναγκαῖα τὰ διπλώματα τοῦ Πανεπιστημίου· ἐνταῦθα δὲ μία μόνη ἐξαιρέσις πρέπει νὰ γείνη ἐπὶ τινὰ ἔτη. Ἐπειδὴ οἱ μὲν ἔχοντες διπλώματα ἐνδέχεται νὰ στερῶνται διοικητικῆς πείρας, οἱ δὲ ἔχοντες αὐτὴν ἐνδέχεται νὰ στερῶνται διπλωμάτων, διὰ τοῦτο ἐξαιρετικῶς ἂς ἐπιτραπῇ ἐπὶ δέκα ἔτη ἀκόμη νὰ διορίζωνται εἰς τὰς ἀνωτέρω τοῦ Κράτους θέσεις, μόνον ὑπουργοὶ καὶ Νομάρχαι καὶ οἱ στερούμενοι διπλωμάτων, ἀλλ' ἔχοντες ἀδιαφειλονεικητον διοικητικὴν ικανότητα. Δεύτερον προσὸν εἶναι ἡ τριβὴ καὶ ἡ πείρα, ἡ ἀποκτωμένη μόνον διὰ τῆς ἰσραρχίας· ἂς νομοθετηθῇ λοιπὸν ὅτι οὐδεὶς δύναται νὰ προαχθῇ εἰς ἀνωτέραν τινὰ θέσιν ὑπαλλήλου, ἂν μὴ διέτριψε εἰς τὴν ἀμέσως κατωτέραν. Τρίτον προσὸν τοῦ ὑπαλλήλου ἐν Ἑλλάδι τοῦλάχιστον πρέπει νὰ ἦναι καὶ ἀνεξαρτησία τις καταστάσεως, ἐπειδὴ αἱ ἐκ τοῦ μισθοῦ τοῦ ὑπαλλήλου ἀποδοχαὶ πρὸς ἄνετον βίον εἶναι ἀνεπαρκέσταται. Οὐδεὶς λοιπὸν πάντῃ ἄπορος νὰ διορίζηται ὑπάλληλος. Ἐν ἐκάστῳ δὲ ὑπουργείῳ νὰ σχηματισθῶσι πρακτικὰ τινὰ γραφεῖα, ἐν οἷς νὰ ἐργάζωνται ἀμισθῶς ἐπὶ τινὰ χρόνον οἱ ἐφιέμενοι νὰ διορισθῶσιν ὑπάλληλοι· μετὰ δὲ τὴν θητείαν νὰ ἐξετάζωνται ὑπὸ ἐιδικῆς ἀφ' ἐκάστου κλάδου ἐπιτροπῆς, καὶ τότε μόνον νὰ δύνανται νὰ διορίζωνται ὑπάλληλοι, ὅταν φέρωσιν ἀποδεικτικὰ γραμματοσύνης, θητείας, καὶ εὐδοκίμησεως εἰς τὰς ἐνώπιον τῆς ἐπιτροπῆς γενομένας ἐξετάσεις.

Πρὸ τινῶν ἡμερῶν σεβάσμιός τις καθηγητῆς μᾶς ἔδωκεν οὐσιωδεστάτας περὶ τούτου πληροφορίας, ὅτι δηλαδὴ πρὸ τοῦ διορισμοῦ ἐπιτροπῆς πρὸς ἐξέτασιν τῶν προσόντων τῶν διδασκάλων τὸ ὑπουργεῖον τῆς ἐκπαιδεύσεως ἔβριθεν ἀνθρώπων ἀ-

ξιοούντων να διορισθῶσι διδασκαλοὶ· τοσοῦτον δὲ μέγας ἦτο ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν τότε, ὥστε πᾶς, ὁ μὴ δυνάμενος νὰ εὐδοκιμήσῃ εἰς ἕτερον ἐπιτήδευμα, ἤξιον νὰ διορισθῇ διδασκαλὸς· πρὸς ἀποφυγὴν δὲ παραπόνων ἡ Κυβέρνησις ἐδέησε νὰ σχηματίσῃ ἐπιτροπὴν, ἵνα ἐξετάζῃ τούτους· μόλις δὲ διορισθείσης τῆς ἐπιτροπῆς, καίτοι αὐξανομένου ἐκάστοτε τοῦ ἀριθμοῦ τῶν σπουδάζόντων, οὐχ ἤττον ὅμως ἠλαττώθη οὐσιωδέστατα ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀπαιτούντων διδασκαλικὰς ἑδρας.

Καὶ ταῦτα μὲν πρέπει νὰ πράξῃ ἡ Κυβέρνησις, ἵνα ἐλαττωθῇ τὸ κακὸν τῆς ὑπαλληλιομανίας· ἀλλ', ἵνα σχηματισθῶσι καλοὶ ὑπάλληλοι, πρέπει νὰ γίνωσι καὶ τὰ ἐξῆς· καὶ πρῶτον πάντων πρέπει ν' αὐξήσῃ ὁ μισθὸς τῶν ὑπαλλήλων, ἀναλόγως τῆς ἐλαττώσεως τοῦ ἀριθμοῦ αὐτῶν. Φρονοῦμεν δὲ ἀδιστακτικῶς, ὅτι ἂν παυθῶσιν οἱ περιττοὶ, τότε οἱ μείναντες χρήσιμοι δύνανται νὰ λαμβάνωσιν, ἂν οὐχὶ τὸ διπλάσιον τοῦ σημερινοῦ μισθορίου αὐτῶν, τοῦλάχιστον ὅμως πεντήκοντα ἐπὶ τοῖς ἐκατὸν πλείοτερον τούτου, χωρὶς νὰ ἐπιβαρυνθῇ μὲ μεγαλειτέραν δαπάνην τὸ κράτος· συνάμα δὲ πρέπει ἀμέσως μετὰ τὴν ἐκκαθάρισιν τοῦ Πανεπιστημίου καὶ τῶν δικαστηρίων καὶ τοῦ ἐλεγκτικικοῦ συνεδρίου ἐκ τῶν ἀνικάνων καὶ περιττῶν, ἅπαντες ὅσοι θὰ μείνωσιν νὰ κηρυχθῶσιν ἰσόβιοι καὶ ἀμετάθετοι, καὶ μόνον διὰ τῆς προαγωγῆς αὐτῶν ἢ διὰ δικαστικῆς ἀποφάσεως νὰ δύναται ἡ Κυβέρνησις νὰ μεταθέτῃ ἢ νὰ παύῃ καὶ τούτους· νὰ νομοθετηθῇ δ' ἐπίσης, ὅτι καὶ ἐκ τῶν ὑποδεστέρων ὑπαλλήλων οὐδεὶς νὰ παύηται ἄνευ δικαστικῆς ἀποφάσεως ἢ τοῦλάχιστον ἄλλης ἠτιολογημένης αἰτήσεως τῆς ἀμέσως προϊσταμένης αὐτοῦ ἀρχῆς· ἢ δ' αἰτήσις αὕτη νὰ πέμπηται ἱεραρχικῶς εἰς τὸν ὑπουργόν· οὗτος δὲ νὰ ὑποβάλλῃ αὐτὴν εἰς ἐπιτροπὴν, συγκειμένην ἐκ τριῶν ἀνωτέρων τοῦ ὑπουργείου τοῦ ὑπαλλήλων· ὅταν δὲ ἡ ἐπιτροπὴ αὕτη εὕρῃ ἰσχυροὺς τοὺς λόγους τῆς προτεινούσης τὴν παῦσιν τοῦ ὑποδεστέρου αὐτῆς ὑπαλλήλου ἀρχῆς, τότε νὰ προσκαλῇ καὶ τούτον εἰς ἀπολογία, καὶ νὰ ἐκδίδῃ μετὰ ταῦτα ἀπόφασιν ἠτιολογημένην καὶ ὑποκειμένην εἰς ἔφεσιν μὲν ἐνώπιον τοῦ ὑπουργοῦ, εἰς ἀνάφασιν δὲ ἀμετάκλητον ἐνώπιον τοῦ ὑπουργικοῦ συμβουλίου· μόνον κατὰ τὸν τρόπον τούτον δύναται νὰ ἐξασφαλισθῇ ὁ ὑπάλληλος κατὰ τῆς αὐθαιρεσίας τῆς τε προϊσταμένης αὐτοῦ ἀρχῆς καὶ τοῦ ὑπουργοῦ.

Ἄμα δὲ κενωθείσης θέσεώς τινος, εἴτε ἕνεκα παύσεως κατ'

ἕνα τῶν μνημονευθέντων τρόπων, εἴτε ἕνεκα θανάτου, πρὸς πλήρωσιν αὐτῆς νὰ γίνηται συναγωνισμὸς ἐνώπιον τριῶν προϊσταμένων ὑπαλλήλων, οἵτινες πλὴν τῶν ἄλλων γενικῶν προσόντων, τὰ ὅποια ἀφεύκτως πρέπει νὰ ἔχῃ ἕκαστος ὑπάλληλος, πρέπει νὰ προτιμῶσι καὶ τὴν ἰκανότητα ἢ τὴν πείραν εἰς αὐτὸν τοῦτον τὸν κλάδον, εἰς ὃν πρόκειται νὰ διορισθῇ ἢ νὰ προαχθῇ ὁ ὑποψήφιος· ἢ δὲ ἀπόφασιν τῆς ἐπιτροπῆς ταύτης νὰ ᾔναι ὑποχρεωτικὴ διὰ τὴν Κυβέρνησιν.

Μόνον δὲ κατὰ τὸν τρόπον τούτον θὰ μορφωθῶσιν ἱκανοὶ καὶ τίμιοι ὑπάλληλοι· μόνον κατὰ τὸν τρόπον τούτον, θὰ ἀπαλλαγῶσι καὶ οἱ ὑπουργοὶ τῶν ἀηδεστάτων ἀπαιτήσεων βουλευτῶν, ἢ ἄλλων ἰσχυρῶν τῆς ἡμέρας, οἵτινες ὡς ἐν τῶν οὐσιωδεστέραν ἑαυτῶν καθηκόντων ἐθεώρουσιν ἄχρι τοῦδε τὸ νὰ ἀναιβοκαταβαίνωσι τὰς κλίμακας τῶν ὑπουργείων καὶ ν' ἀπαιτῶσι διορισμοὺς καὶ παύσεις ἢ μεταθέσεις ὑπαλλήλων, τῶν ὁποίων ἡ τύχη πολλάκις ἐξαρτᾶται καὶ ἐκ τῆς διαθέσεως γυναικὸς τινος. Καὶ γινώσκομεν οὐκ ὀλίγας κυρίας ἐν τῇ πρωτεύουσῃ, αἵτινες ὡς ἴδιον ἑαυτῶν ἔργον θεωροῦσι τὸ νὰ προκαλῶσι διορισμοὺς ἢ παύσεις ὑπαλλήλων, τινὲς μάλιστα τούτων εὕρισκον ἰσχυρωτέραν προστασίαν ἢ καταδιωγμοὺς παρὰ τῷ γυναικίῳ φύλλῳ ἢ παρὰ τοῖς ἀνδράσι· μόνον κατὰ τὸν τρόπον τούτον τέλος καὶ οἱ ὑπάλληλοι δύνανται νὰ ἐξασφαλισθῶσι κατὰ πάσης τοπικῆς κατ' αὐτῶν ἐπιδράσεως, ὅταν ἐξακῶσι τιμίως καὶ αὐστηρῶς τὰ καθήκοντά των.

Μεταξὺ τῶν πολλῶν παραπόνων, τὰ ὅποια ἠκούσαμεν ποτε παρὰ τινος βουλευτοῦ κατὰ ὑπαλλήλου τινος, ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ τοῦ βουλευτοῦ διαμένοντος, ἦτο καὶ ἡ ἐξῆς, ὅτι δηλαδὴ ὁ ὑπάλληλος οὗτος ἐξεβίαζε τὸν βουλευτὴν νὰ πληρώσῃ τὰ εἰς τὸ δημόσιον ταμεῖον ὀφειλόμενα πολλὰ χρεῖα του· καὶ ὁ μὲν ὑπουργὸς ἔχων ἀνάγκην τῆς ψήφου τοῦ βουλευτοῦ, μετέθεσε τὸν ὑπάλληλον, ἀλλὰ τὸ δημόσιον ταμεῖον στερεῖται ἄχρι τῆς σήμερον τῆς ὀφειλῆς τοῦ βουλευτοῦ καὶ ὁ ὑπάλληλος ἀμφιβαλλόμενος ἂν ἐτόλμησε νὰ καταδιώξῃ πλέον ἕτερον ὀφειλέτην τοῦ δημοσίου βουλευτῆν, ἢ φίλον ἢ συγγενῆ ἢ κομματάρχην αὐτοῦ· ἐντεῦθεν δὲ προέκυψεν ὁ ἐξευτελισμὸς πολλῶν ὑπαλλήλων καὶ τὸ μέγα καὶ τεράστιον ποσὸν τῶν καθυστερήσεων τοῦ δημοσίου ταμείου· ἐντεῦθεν ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον προέκυπτε καὶ ἡ ἀέναος κίνησις τῶν ὑπαλλήλων διὰ τῆς μεταθέσεως αὐτῶν ἀπὸ

τοῦ ἐνὸς ἄκρου τοῦ Κράτους εἰς ἕτερον· ἐντεῦθεν τέλος προέκυψε καὶ ἕτερόν τι μέγα καὶ δυσδιόρθωτον κακὸν, τὸ ἐξῆς.

Μόλις βουλευτὴς τις ἢ κοιτσαμπασίσκος ἔβλεπον, ὅτι ὑπάλ-
ληλός τις ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ του δὲν εἶναι κατὰ τὴν κοινὴν παροι-
μίαν « τοῦ χειριοῦ του ἀνθρώπου » τούτεστι δὲν ἀφίνει αὐτὸν
νὰ καταπιέσῃ τὸν λαόν, νὰ ἄγῃ καὶ φέρῃ αὐτὸν κατὰ τὰς ὀρέ-
ξεις του, μόλις, λέγομεν, κοιτσαμπασίσκος τις ἔβλεπεν, ὅτι ὁ ἐν
ἐπαρχίᾳ του ὑπάλληλος δὲν εἶναι τοῦ χειριοῦ του ἀνθρώπου, καὶ
ἀμέσως προὔκαλει τὴν παῦσιν καὶ τὴν μετᾶθεσιν αὐτοῦ· καὶ
οὗτος μὲν διὰ νὰ μὴ πάθῃ καὶ πάλιν τὰ ὅμοια ἐν τῇ ἑτέρᾳ
ἐπαρχίᾳ, ἐφιλοτιμεῖτο νὰ περιποιῆται τὸν τοῦ τόπου ἐκείνου
γκοντσαμπασίσκον, ὁ δὲ λαὸς τῆς τε πρώτης καὶ τῆς δευτέρας
ἐπαρχίας βλέπων, ὅτι οἱ γκοντσαμπασίσκοι εἶναι ἰσχυροὶ καὶ
μεταθέτουσιν ἢ παύουσιν ὑπαλλήλους, περιεφρόνουν, σὺν τοῖς
ὑπαλλήλοις, καὶ τοὺς νόμους, τοὺς ὁποίους δὲν ἐδύνατο οὗτοι
νὰ ἐφαρμώσωσι κατὰ τῶν ἀπειθούντων, κωλυόμενοι ὑπὸ τῶν
γκοντσαμπασίσκων ἢ φοβούμενοι παῦσιν ἢ μετᾶθεσιν· ἐντεῦθεν
ἐγενήθησαν αἱ λεγόμεναι τεράστια ἐπιτόπια ἐπιβροαὶ τινῶν,
τοὺς ὁποίους μετεσχημάτισε διὰ τῆς ἀνοητίας τῆς ἰσχυροῦς
αὐτῆ ἢ ἰδία ἐξουσία, ἥτις ἔπειτα τοὺς ἐφοβεῖτο· ὡ πόσοι ἐκ
τῶν φαινομένων σήμερον ἰσχυρῶν ἐν ταῖς ἐπαρχίαις θέλουσι
μηνδενισθῆ, ἅμα διοργανισθῆ ἢ ὑπαλλήλια καὶ λάβουσιν οἱ νόμοι
τὴν δέουσαν ἰσχύν των· ὀλίγιστοι ἀπέκτησαν ἐν ταῖς ἐπαρχίαις
ἰσχὺν διὰ τῶν ἀρετῶν, διότι ὀλίγιστοι δυστυχῶς ἠξιώθησαν
ἄχρι τοῦδε πολιτικῆς ἀνατροφῆς, καὶ ἔτι ὀλιγώτεροι γινώ-
σκουσιν ἢ θέλουσι νὰ πολιτεύωνται ἐν ταῖς ἐπαρχίαις αὐτῶν διὰ
τρόπου τοιοῦτου, ὥστε οὗτοι μὲν νὰ κατασταθῶσιν ἀληθεῖς
προστάται τῶν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ των λαῶν, ἢ δὲ παρ' αὐτοῖς
ἰσχύτων νὰ ᾖναι ἀκαταδάμαστος. Γινώσκωμεν γκοντσαμπασίσκον,
ὅστις, μὴ δυνήθεις νὰ μεταθέσῃ ὑπάλληλον, προστατεύοντα δι-
καίως καὶ ἐντὸς τοῦ νόμου τοὺς ἀντιπάλους τοῦ γκοντσαμπα-
σίσκου, καὶ θέλων νὰ ἐμπιεύσῃ τρόμον εἰς αὐτούς, ἐνήργησε τὴν
διὰ νυκτὸς ἐκφύτευσιν τῶν ἀμπέλων καὶ τὴν ἐκτομὴν τῶν
ἐλαιοδένδρων αὐτῶν. Γινώσκωμεν ἄλλον, ὅστις ὡς ἐν τῶν μεγα-
λειτέρων εἰσοδημάτων του ἐθεώρει τὴν δημοπρασίαν τῆς βου-
λευτικῆς θέσεως εἰς ἄλλους, οἵτινες, οὐδεμίαν ἔχοντες ὑπόληψιν
ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ των, δὲν ἐδύνατο νὰ μεταχειρισθῶσιν καὶ ὅσα
μέσα μετεχειρίζετο ὁ γκοντσαμπασίσκος, οὐχὶ μόνον ἵνα ἐκλεχθῆ
οὗτος βουλευτῆς, ἀλλ' ἵνα ἐπιβάλλῃ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ του ὡς
βουλευτὰς τοὺς πλειοδοτοῦντας εἰς αὐτόν· ὡ πόσοι ἄρα γε

δὲν εἰσῆλθον καὶ εἰς τὴν ἐθνοσυνέλευσιν δυνάμει τῶν ἀνηθικῶν
καὶ αἰσχυρῶν τούτων μέσων, πόσοι ἄρα γε, καίτοι ἀνεμφίλεκτον
ἔχοντες ὑπόληψιν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ των, καὶ ἀδιαφιλονέικητα
δικαιώματα εἰς τὴν ἐθνοσυνέλευσιν, ἀπεκλείσθησαν ὅμως αὐτῶν
μόνον καὶ μόνον, διότι ἐπωλήθησαν αἱ θέσεις αὐτῶν εἰς ἄλλους.
Καὶ εἶναι ἄρα γε ὀλίγα τὰ παραδείγματα τῶν ὑπαλλήλων,
οἵτινες καὶ σήμερον ἔτι χρησιμεύουσιν ὡς ὄργανα τῶν κατ'
ἐπαρχίας γκοντσαμπασίσκων μόνον καὶ μόνον διότι φοβούνται
τὴν ἐκ τῆς δυσμενείας αὐτῶν μετᾶθεσιν ἢ παῦσιν; Καὶ ὀλίγοι
ἄρα γε γκοντσαμπασίσκοι ἐσχημάτισαν κολοσιαίαν κτηματο-
τικὴν περιουσίαν ἐκ τῆς ληστεύσεως τῶν δημοσίων κτημάτων,
τὴν ὁποίαν ἐξήσκουν καὶ ἐξασκοῦσιν ἔτι καὶ σήμερον συνεν-
νούμενοι ἢ καὶ συντροφεύοντες μετὰ τῶν οἰκονομικῶν ἐφόρων;
Τί ἐγένεον τὰ τουρκικὰ κοιμητήρια διαφόρων κεντρικῶν πόλεων
τοῦ Κράτους; δὲν κατεπλακώθησαν ἄρα γε πολλὰ ἐξ αὐτῶν
ὑπὸ τῶν γκοντσαμπασίσκων, καὶ ἐπωλήθησαν ἔπειτα ἀντὶ πολ-
λῶν χρημάτων ὡς οἰκόπεδά των; Ἀλλὰ ποίαν ἀνάγκην ἔχομεν
πολλῶν πρὸς ἀπόδειξιν τούτου παραδειγμάτων; διὰ τί των
ἠθικῶν μέσων ἀπέκτησαν καὶ ἐξασκοῦσιν ἔτι τὴν ἐπιβροήν των
πολλοὶ γκοντσαμπασίσκοι; ἢ διὰ τί τρέμουσι πολλοὶ ὑπαλλη-
λικοὶ μὴ δυσαρεστήσωσιν αὐτούς; ἢ διὰ τί ἅπαντες σχεδὸν
οἱ δῆμοι τοῦ Κράτους εὗρισκονται εἰς ἔλεεινοτάτην κατάστασιν;
ἢ διὰ τί μόνον οἱ δῆμοι Σύρου καὶ Πειραιῶς προώδευσαν καὶ
εὐεκτοῦσι; εἶναι ἄρα γε πλουσιώτεροι οἱ δῆμοι οὗτοι τοῦ δήμου
τῆς πρωτεύουσος; διὰ τί οὗτοι εὗρισκονται ἐν χρεωκοπίᾳ;
διὰ τί σπανίως ἀνακαλύπτονται καὶ ἔτι σπανιώτερον τιμω-
ροῦνται τὰ ἐν τῇ ἑδρᾷ τῶν γκοντσαμπασίσκων διαπραττόμενα
ἐγκλήματα τε καὶ κακουργήματα;

Ἀνάγκη λοιπὸν πᾶσα καὶ ἀνάγκη μάλιστα κατεπίγουσα νὰ
καθαίρεθῇ διὰ νόμου ἢ αὐθαιρέτῳ θελήσει τοῦ ὑπουργοῦ ἢ αἰτή-
σει τοῦ τυχόντος γκοντσαμπασίσκου παῦσις ἢ μετᾶθεσις καθὼς
καὶ ὁ διορισμὸς τοῦ ὑπαλλήλου· ἀνάγκη ἐπίσης μεγάλη εἶναι
νὰ πληροφορηθῆ ὁ ὑπάλληλος, ὅτι, ἐφ' ὅσον ἐκτελεῖ τὸ καθήκον
του καὶ δὲν ὑποπέσει εἰς ἀμάρτημα, οὐδένα ἔχει νὰ φοβηθῆ·
ἀνάγκη ὡσαύτως εἶναι νὰ μάθῃ ὁ ὑπάλληλος ὅτι ὅσῳ πλειο-
τέραν ἀποκτήσῃ ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ ἱκανότητα, τόσῳ θεβαιότεραν
καὶ ταχύτεραν θέλει ἀπολαύσει τὴν προαγωγὴν του, καὶ ὅτι
καθὼς οὐδεμία κακὴ θέλησις δὲν θὰ δύναται οὔτε νὰ παύῃ,
οὔτε νὰ μεταθέτῃ αὐτούς, οὔτε καὶ οὐδεμία ξένη τῆς ὑπηρεσίας
προστασία, ὅσῳ ἰσχυρὰ καὶ ἂν ᾖναι αὕτη, δὲν θὰ δυνήθῃ τὸ

παράπαν νὰ συντελέσῃ οὔτε εἰς τὴν διατήρησίν του οὔτε εἰς τὴν προαγωγὴν του, ἀλλὰ μόνον ἢ ἀρετῇ, μόνον ἢ ἰκανότητι, καὶ μόνος ὁ περὶ τὴν ὑπηρεσίαν ζήλος θὰ ᾖναι τοῦ λοιποῦ οὐ μόνον τὰ στήριγματά του, ἀλλὰ καὶ οἱ μόναι προαγωγεῖς του.

Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῶν ὑπαλλήλων ἐκείνων, οἵτινες λαμβάνουσι μισθοδοσίαν ἀνωτέραν τῆς ἑκατονταδράχμου κατὰ μῆνα, ἀλλ' οὐχ' ἦττον μεγάλη εἶναι ἢ ἐν τῇ κοινωσίᾳ μας μάλιστα, ἢ προσερχομένη καὶ ἐκ τῶν κατωτέρας τάξεως ὑπαλλήλων ὧ πόσοι καὶ ἐκ τούτων νοσημονέστατοι καὶ ἐνεργητικώτατοι ὄντες, ἐδύναντο νὰ εὐδαιμονήσωσιν, ἴσως δὲ καὶ νὰ ὑπερπλουτήσωσι διὰ πάσης οἰας δὴ ποτε ἰδιωτικῆς ἐπιχειρήσεως; καὶ ὅμως οἱ ὑπάλληλοι οὗτοι λιμώττουσι· γινώσκωμεν ἐν Ἀθήναις ἐξωμερίστην τινά, ὅστις ὡς κλητὴρ μὲν ἄλλοτε τῆς Δημαρχίας ἢ τῆς Ἀστυνομίας ἐλιμώττει, ἅμα δὲ ἀποφασίσας ν' ἀποκατασταθῇ διὰ τῶν ἰδίων αὐτοῦ ἔργων καὶ δυνάμεων, ἐγένετο πράγματι ἀνεξάρτητος καὶ εὐδαίμων, καὶ ἴσως σήμερον δανείζει εἰς πολλοὺς ἀνωτέρους μάλιστα τοῦ Κράτους ὑπαλλήλους τὰ πρὸς τὸ ζῆν· ἐγνωρίσαμεν ἕτερον, ὅστις καίτοι τρεῖς μὲν φέρων ἐν τῷ σώματι αὐτοῦ πληγὰς, ἃς ἔπαθεν ἐπὶ τοῦ ἀγῶνος, καὶ δύο μετὰ τὸν ἀγῶνα, ἃς ἔπαθε μαχόμενος κατὰ διαφόρων ληστανταρισῶν, καίτοι ἐντίμως καὶ δικαίως φέρων ἐπὶ τοῦ στήθους του οὐ μόνον τὸ ἀργυροῦν τοῦ ἀγῶνος παράσημον, ἀλλὰ καὶ αὐτὸν τὸν σταυρὸν τοῦ σωτήρος, καίτοι ἀρκούμενος ν' ἀποζῆ ἐκ τοῦ μισθορίου τοῦ τελωνιακοῦ φύλακος ἐν τινι ἐπαρχίᾳ, ἀλλ' ὅμως ἐπαύθη τῇ αἰτήσει βουλευτοῦ τινος, ἵνα καθέξῃ τὴν θέσιν του ἔμπορός τις παντοπώλης, βοηθήσας τὸν βουλευτὴν ἐπὶ τῶν ἐκλογῶν· καὶ ὁ μὲν παυθεὶς ἀγωνιστῆς, ἅμα ἐλθὼν εἰς Ἀθήνας, διορίσθη καὶ αὖθις, οὐχὶ ὅμως εἰς τὴν προτέραν αὐτοῦ θέσιν, ἀλλ' εἰς ἑτέραν, ἣν ἐντίμως καὶ δικαίως κατεῖχεν ἕτερος ἀγωνιστής· οὗτος πάλιν διορίσθη εἰς τὴν θέσιν ἑτέρου ἀγωνιστοῦ· καὶ οἱ μὲν πρῶτοι ἐκ τῶν δύο τούτων ἀδίκως παυθέντων καὶ εἰς ἑτέρας θέσεις διορισθέντων ἀγωνιστῶν γινώσκωμεν ὅτι ἔνεκα τῶν ἀλληλοδιαδόχων παύσεων καὶ μεταθέσεων ἀπεβίωσαν λιμώττοντες, ὁ εἰς μάλιστα ἐγκατέλιπε καὶ δύο ὄρφανὰ καὶ τιμίαν σύζυγον εἰς παντελῆ ἔνδειαν· ὁ δὲ παντοπώλης, ὁ παρὰ τῶν καταστροφῶν τούτων, κατεστράφη οὐχ' ἦττον μετ' οὐ πολὺ πωλῆσας παρ' ἀξίαν οὐχὶ μόνον τὰ ἐν τῷ παντοπωλείῳ του ἐμπαρῆσιμα εἶδη, ἀλλὰ καὶ αὐτὰ τὰ ἰδιόκτητῶν του παντοπωλείου, ἵνα διατηρηθῇ ἐπαξίως! εἰς ἣν ἠξιώθη νὰ διορισθῇ τῇ αἰτήσει τοῦ βουλευτοῦ ὑψηλὴν τοῦ τελωνιακοῦ φύλακος θέσιν·

μόνον δὲ ὁ βουλευτὴς γαυριᾶ καὶ σήμερον ἴσως ἔτι διὰ τὰ μεγάλα αὐτοῦ ταῦτα κατορθώματα, καὶ μόνον ἐσεμνύνετο μέχρι πρὸ ὀλίγου ἐπὶ τῇ ἄκρᾳ αὐτοῦ ἀφοσιώσει καὶ τῇ ἐπαρχιακῇ ἐπιρροῇ· σήμερον ὅμως καὶ τοῦτον προσμένει νομιζόμεν ἢ τύχῃ τῶν ἔνεκα αὐτοῦ καταστραφέντων δύο δυστυχῶν τελωνιακῶν φυλάκων.

Ἀλλὰ τί θὰ γείνωσιν οἱ τόσοι ἄποροι καὶ τόσοι ἀκτῆμονες, οἵτινες καὶ ὑπάρχουσιν εἰς τὸ Κράτος καὶ καθ' ἑκάστην ἐρχονται ἐκ τῶν ὑπὸ τὴν Τουρκίαν Ἑλληνικῶν ἐπαρχιῶν; πρέπει ν' ἀφήσωμεν τούτους νὰ λιμώττωσιν; δὲν ὀφείλομεν ἄρα γε εἰς τοὺς ἔξωθεν ἐρχομένους περιποίησιν τινὰ; καὶ δὲν πρέπει νὰ φροντίζωμεν νὰ ἐπασχολῶμεν καὶ τοὺς ἐντὸς τοῦ Κράτους ἀέργους καὶ ἀπόρους, ἵνα μὴ παρεκτρέπωνται οὗτοι εἰς ἀτοπήματα; ὦ τὸ καλὸν καὶ κατ' αὐτὸ τὸ ἱερὸν εὐαγγέλιον οὐκ ἔστι καλὸν, εἰ μὴ καλῶς γίνεται.

Θέλωμεν νὰ εὐεργετήσωμεν τοὺς ἐκ τῆς Ἠπείρου, τῆς Θεσσαλίας ἢ τῆς Μεκεδονίας ἢ καὶ ἐξ ἄλλων μερῶν ἐρχομένους ἀδελφοὺς ἡμῶν; θέλωμεν νὰ ἐκκενώσωμεν μὲν τὰς ἐπαρχίας ταύτας ἐξ ὄλων τῶν πολυτίμων ἐργατικῶν θραχιόνων ν' ἀφήσωμεν δ' ἐν αὐταῖς μόνον τὴν διάνοιαν καὶ τὴν νοσημοσύνην, ἵνα ἀνέτως ἀσχοληθῶσι πρὸς κατάκτησιν αὐτῶν, καὶ ἀληθῆ πραγματοποιήσιν τῆς μεγάλης ἰδέας· ἀς ἐκδώσωμεν νόμον, καθ' ὃν, ἕκαστος μετοικίζων ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν τούτων εἰς τὴν ἐλευθέραν Ἑλλάδα, λαμβάνει πέντε ἢ δέκα στρέμματα γῆς δωρεάν, καὶ τριάκοντα μέχρι πεντήκοντα πρὸς καλλιέργειαν· λαμβάνει πρὸς τούτοις δάνεια ἄτοκα ἐπὶ πενταετίαν συνιστάμενα ἐκ δρ. τριακοσίων μέχρι πεντακοσίων· ἃς φροντίσωμεν πρὸς τούτοις νὰ κατασκευασθῶσι δρόμοι ἀμαξωτοὶ τούλάχιστον καθ' ἅπαν τὸ Κράτος, ἃς φροντίσωμεν ὡσαύτως περὶ τῆς ἀποξήρανσεως τῶν ἐλῶν, καὶ τῆς κατασκευῆς τινῶν γεφυρῶν, ἃς μεταβάλλωμεν τὸ καταπιεστικὸν φορολογικὸν σύστημα τοῦ δεκατισμοῦ, εἰς σύστημα ἀνακουφίζον τὴν γεωργίαν, ἃς φροντίσωμεν νὰ συστηθῶσιν, ὅσον ἔνεστι τάχιον γεωργικαὶ τράπεζαι, ἃς διατηρήσωμεν τὴν ἀσφάλειαν τοῦ Κράτους, καὶ τότε ὁ μὲν πληθυσμὸς αὐτοῦ καὶ τὰ ἔσοδα τοῦ προϋπολογισμοῦ ἐντὸς πέντε ἐτῶν ἀφεύκτως θὰ διπλασιασθῶσιν, οὐδεὶς δὲ ἐκ τῶν ἔξωθεν ἐρχομένων ἀδελφῶν ἡμῶν θὰ καταδεχθῇ ποτὲ νὰ ἐνοχλήσῃ τοὺς ὑπουργοὺς ἢ τοὺς βουλευτάς, ἵνα διορίσωσιν αὐτὸν ὑπάλληλον.

Εἰς τόπον δέ, ὅπου τὸ ἡμερομίσθιον τοῦ ἀπλοῦ ἐργάτου ἀνδρὸς τιμᾶται τοῦλάχιστον κατὰ τὸ πενταπλάσιον τῆς ἀναγκαιούσης αὐτῷ ἡμερυσίου δαπάνης πρὸς διατήρησιν τῆς ζωῆς καὶ τῆς εὐεξίας, εἰς τόπον, ὅπου οἱ μὲν τὴν γῆν ἰδίαις αὐτῶν χερσὶ καλλιεργοῦντες, καὶ τοὶ οὐδαμῶς δοθεῖσιν ἄχρι τοῦδε προστασίας εἰς τὴν γεωργίαν, καίτοι συνεχῶς διαταραχθεῖσιν τῆς ἡσυχίας τοῦ Κράτους, κατέστησαν πλούσιοι, ὅσοι δὲ τῶν μεγάλων ἰδιοκτητῶν δὲν κατεδέχθησαν νὰ καλλιεργήσωσιν αὐτοὶ τὰ κταμῆτά των ἢ τοῦλάχιστον νὰ ἐπιστήσωσιν εἰς τὴν καλλιέργειαν αὐτῶν, εἰς τόπον, λέγομεν, τοιοῦτον, οὐδεὶς κίνδυνος ὑπάρχει νὰ μείνωσιν οἱ ἄποροι καὶ ἀκτῆμονες ἄργοι, καὶ νὰ τραπῶσιν εἰς ἀτακτῆματα· ἀρκεῖ μόνον νὰ μὴ ὑποθάληται τεχνιέντως ἡ ὀκνηρία καὶ ἡ ἀρχολιπαρία, ἀρκεῖ μόνον νὰ μὴ θέλωσι νὰ μεταχειρίζωνται τοὺς ἄργους τούτους οἱ Κοτσαμπασίσκοι νῦν μὲν ὡς ψηφοθήρας, νῦν δὲ ὡς δημίους καὶ τιμωροὺς τῶν ἀντιπάλων των, καὶ ἄλλοτε πρὸς ἐκφόβησιν τῆς ἐξουσίας.

Περίεργος πάρεσις.

Πάρεσις εἶναι ἡπιώτερός τις βαθμὸς τῆς παραλύσεως· ἀμφότερα δὲ τὰ συμπτώματα ταῦτα εἶναι ἀποτελέσματα ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον ἡμιπληγίας ἢ καὶ ἀποπληξίας.

Τὴν δεκάτην ὀγδόην Μαοτίου περὶ τὴν μεσημβρίαν προσεκληθήμεν νὰ ἐπισκεφθῶμεν ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Κυρίου Ζεῦχαρι τὴν Κυρίαν Μαριωρῆν χῆραν τοῦ φιλέλληνος Πολωνοῦ Πρεζάνσκη ἐτῶν ἐβδομήκοντα, ἀναστήματος μετρίου, πολύσαρκον καὶ δυσκίνητον, γεννηθεῖσαν ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ κατοικήσασαν πολλὰ ἔτη ἐν Θήβαις· πρό τινας δὲ χρόνους τὴν διδάσκαλον μετερχομένην καὶ παιδαγωγὸν ἢ διευθύντριαν χρηματίσασαν ἐπὶ τῆς συστάσεως τοῦ ὀρφανοτροφείου τῶν κορασιῶν.

Ἡ κυρία αὕτη, περιπατοῦσα τὴν πρωίαν τῆς 18, ἠσθάνθη τὸν ἀριστερὸν αὐτῆς πόδα μὴ ὑπῆκοντα εἰς τὴν βᾶδισιν· ἀμέσως μετεφέρθη εἰς τὴν κατοικίαν τῆς καὶ ἐφλεβοτομήθη κατὰ τὸν πόδα. Περὶ τὴν μεσημβρίαν εὔρομεν αὐτὴν μετρίως πυρέσσου-

σαν καὶ μικρὸν τινα βαθμὸν ἡμιπληγίας ἢ εἰδὸς τι στραβισμού πάσχουσαν. Ἡ μὲν γλώσσα τῆς κυρίας ταύτης ἦτον ἐστραμμένη πρὸς τὰ δεξιὰ, πρὸς τὰ δεξιὰ ἐπίσης ἐφαίνετο ἐστραμμένος καὶ ὁ δεξιὸς ὀφθαλμὸς· ἡ διάνοια ὑπῆρχε πλήρης, δίψα μετρία καὶ δυσφορία, παντελῆς ἀκίνησις τοῦ ἀριστεροῦ κατωτέρου σκέλους, τὸ ὁποῖον ἐν τούτοις οὔτε πλείτερον τοῦ ἄλλου σώματος θνητὸν ἢ ψυχρὸν ἦτο, οὔτε ἀναίσθητον.

Ἰποθέσκντες γενομένην ἦδη ἢ ἐπικειμένην ἀποπληκτικὴν τινα πάθησιν τοῦ νωτιαίου μυελοῦ, παρηγγείλαμεν τὴν ἐπίθεσιν ὀκτῶ ἐδελῶν εἰς τὸν ἀφεδρῶνα καὶ τὴν χρῆσιν τοῦ ἐξῆς ὑπακτικοῦ.

<p>Α. Βορικὴν τρύγα οὖγγ. τρεῖς διάλυσον εἰς ὑδατος πηγαίου οὖγγ. πέντε πρόσθεσον σεραπίου διὰ μῶρων οὖγγ. μίαν</p>	<p>R. Tartari boraxati unc. iij solve in Aquae fontan. v. adde Syrupi mureorum unc. i</p>
---	---

Μετὰ τὴν χρῆσιν ἐγένοντο δύο ἐκκενώσεις, ἀλλ' οὐδεμία ἐπῆλθεν ἄλλη ἀλλοίωσις· τὸ αὐτὸ ἐσπέρας παρηγγέλη σιναπῶδες λουτρὸν, καὶ ἀνάτριψις τοῦ πάσχοντος σκέλους διὰ τοῦ καφουρώδους ἀμμωνιοῦχου χρίσματος. Περὶ τὸ μεσονύκτιον ἐπῆλθεν ἀνακούφισις τις καὶ ἡ ἀρρώστος ἐκοιμήθη πέντε περιπού ὥρας.

Τὴν πρωίαν τῆς 19 ἐπανῆλθεν ἡ δυσφορία· ἡ ἀρρώστος ἠσθάνετο βάρος καὶ κατὰ τὸν δεξιὸν βραχίονα, ἐφοβεῖτο μάλιστα μὴ καὶ οὗτος βραδύτερον καταληφθῆ ὑπὸ ἀκίνησιος. Παρηγγέλη ἡ χρῆσις διαφορητικοῦ ἐγγύματος, περιέχοντος ἡμισείαν οὖγγίαν ὄξυκῆς ἀμμωνίας· τὸ ἐσπέρας τῆς 19 ἡ κατάστασις ἦτον ἡ αὐτή.

Περὶ τὸ μεσονύκτιον ἐπῆλθε μικρὰ ἀνακούφισις, ἡ ἀρρώστος ἐκοιμήθη τρεῖς περιπού ὥρας ἀλλὰ τὴν πρωίαν τῆς 20, ἐπανελεύθησθε μεγαλειτέρας δυσφορίας, κατέστη πάντῃ ἀκίνητος καὶ ὁ ἀριστερὸς βραχίον· ὁ δὲ πρὸς τὰ δεξιὰ στραβισμὸς τοῦ δεξιοῦ ὀφθαλμοῦ καὶ τῆς γλώσσης οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν διέλειπεν ἢ ἠλαττώθη ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς νόσου· ἡ κατὰ πᾶσαν πρωίαν ὁμως χειροτέρευσις τῆς νόσου, ἡ κατὰ τὴν πρωίαν τῆς 18 καὶ τῆς 20 γενομένη πάρεσις τῶν δύο ἀριστερῶν σκελῶν μοι παρέσχον τὴν ὑπόνοιαν περὶ τῆς ὑπάρξεως διαλείποντός τινος κεκρυμμένου πυρετοῦ.

Τὴν πρώτην λοιπὸν τῆς 20 διέταξα τὰ ἐξῆς.

Α. Τανικῆς κινίνης κόκκ. κδ' R. Tanatis chinini gr. xxiv
 ξηρίου βίζης ἰπεκακουάνης pulv. Rad. ipecacuanh
 ὀπίου καθαροῦ ἀνά κόκκων opii puri aa gr. di-
 μίσιον ημίσιον midum
 μεξας διελε εἰς δόσεις ἑσας divide in part
 τέσσαρας aeg. N. iv.

Δός και σημειώσον κατὰ D.
 πᾶσαν ὥραν μίαν δόσιν.

Περὶ τὸ ἐσπέρας ἐφάνη σμικρά τις ἀνακούφισις μόνον ἐκ τῆς δυσφορίας. Περὶ τὸ μεσονύκτιον ἐπῆλθε διὰ πρώτην φοράν και μικρά τις ἐμίδρωσις, μετὰ τὸ μεσονύκτιον ἡ ἀρρώστος ἐκοιμήθη ἐπὶ πέντε ὥρας.

Τὴν πρώτην τῆς 21 ἐπανῆλθε και αὔθις ἡ δυσφορία, ἅπαντα δὲ τὰ λοιπὰ ἔμειναν στάσιμα.

Παρηγγέλθη ἡ ἐπανάληψις πᾶν τῆς προτεραιίας ἀντιπυρετικῶν ξηρίων και ἀνάτριψις τῶν πασχόντων τὴν πάρεσιν σκελῶν διὰ τῆς ἰοδούχου ἀλαφῆς· τὸ ἐσπέρας ἡ αὐτὴ κατάστασις· τὸ μεσονύκτιον σμικρά ἐμίδρωσις και μεγαλειτέρα ἀνακούφισις ἡ ἀρρώστος ἐκαμάτο ἡσυχῶς μέχρι τῆς 7 π. μ. τῆς 22· τότε δὲ δὲν ἐπανῆλθεν ἡ δυσφορία ἡ πάρεσις ὅμως τῶν ἀριστερῶν σκελῶν και ὁ στραβισμὸς τῆς γλώσσης και τοῦ δεξιῦ ὀφθαλμοῦ ἔμειναν στάσιμα. Παρηγγέλθη ἡ χρῆσις τοῦ διαφορητικοῦ ἐγχύματος· τὸ ἐσπέρας ἡ αὐτὴ κατάστασις· καθ' ὅλην τὴν νύκτα ἡ ἀρρώστος ἦτον ἡσυχος.

Τὴν πρώτην τῆς 23 ἡ αὐτὴ κατάστασις· παρηγγέλθη ἡ χρῆσις τῶν ἀντιπυρετικῶν ξηρίων· τὸ ἐσπέρας ἡ πάσχουσα δὲν ἐδύνατο μὲν νὰ κινήσῃ τὰ πάσχοντα τὴν πάρεσιν σκέλη τῆς, ἀλλ' ἔλεγεν ὅτι ἠσθάνετο αὐτὰ ἐλαφρότερα, και ὅτι διὰ μικρᾶς ὑποστηρίξεως ἡ βοηθείας θὰ ἐδύνατο ἔσως και νὰ κινήσῃ ταῦτα. Τῷ ὄντι μόλις ὑποστηρίζαντες τὸ ἀριστερὸν κατώτερον σκέλος τῆς και ἠσθάνθημεν και ἡμεῖς αὐτῇ ἐνεργοῦσαν ἐπ' αὐτὸ τὴν πρὸς κίνησιν θέλησιν τῆς ἀρρώστου· δυσκινήτοτερος δὲ τότε ἦτον ὁ βραχίον.

Τὴν πρώτην τῆς 24 ἡ αὐτὴ κατάστασις· διὰ τὴν δυσκοιλίω-
 τητα τῆς πασχούσης και διὰ τὴν λοιπὴν αἰμορροϊδικὴν αὐτῆς

κατάστασιν παρηγγέλθη ἡ δις τῆς ἡμέρας χρῆσις τῶν ἐξῆς ξηρίων.

Α. Τρυγικῆς ποτάσης δρ. ἄ R. Cremoris tart. Dr. i.
 ἀνθῶν θείου δραχμ. ἡμισ. flor. Sulph. Dr. R.
 μαγνησίας λευκῆς κόκκ. ἑ. magn. Alb. gr. v.
 μεξας δὸς δόσεις τοιαύτας. misc detur doses tales

Ἐγένοντο δῶα ἀποπαθήσεις.

Τὴν πρώτην τῆς 25 ἡ αὐτὴ κατάστασις τῆς τε πάρεσεως και τοῦ στραβισμοῦ, ἡ δὲ πάσχουσα ἔλεγεν, ὅτι ἠσθάνετο αὐτὴν ἐν καλλιτέρα καταστάσει.

Παρηγγέλθη ἡ χρῆσις εἰκοσι κόκκων θεϊκῆς κινίνης εἰς τέσσαρας δόσεις· τὸ ἐσπέρας ἡ πάσχουσα ἔλεγεν, ὅτι ἐδύνατο νὰ κινήσῃ και τὸν βραχίονά τῆς, ἐὰν σμικρὸν ὑπεστηρίξωτο και οὔτως.

Τὴν πρώτην τῆς 26 ἐδύνατο νὰ κινήσῃ τὸν τε βραχίονα και τὸ σκέλος και αὖτε ὑποστηρίξεως· ὁ στραβισμὸς τῆς γλώσσης και τοῦ δεξιῦ ὀφθαλμοῦ σχεδὸν ἐξέλειπον.

Τὴν 27 ὁ στραβισμὸς ἐξέλειπε καθ' ὀλοκληρίαν· ἡ δὲ πάσχουσα κατακεκλιμένη, ἐκινουῖσε πολὺ ἐλευθέρως τὸν τε βραχίονα και τὸ σκέλος.

Τὴν 28 ἡ βελτίωσις ἦτο σχεδὸν προφανεστέρα.

Τὴν 29 ἡ πάσχουσα ἐκινεῖτο πάντῃ ἐλευθέρως.

Τὴν 30 παρηγγέλθη ἡ ἐπανάληψις τῆς θεϊκῆς κινίνης και ἔκτοτε ἐξέλειπε πᾶν νοσηρὸν φαινόμενον.

Περὶ καλλιέργειας τοῦ βάμβακος καὶ περὶ
βαμβακοκλωστικῶν μηχανῶν.

Τὸ ὑπουργεῖον τῶν Ἑσωτερικῶν ἐξέδωκεν ἰδίαις δαπάναις φυλλάδιον, ἐν ᾧ περιλήφθησαν διάφοροι ἀξιόλογοι πραγματεῖαι μετὰ εἰκονογραφῶν περὶ τῆς καλλιέργειας ὄλων τῶν εἰδῶν τοῦ βάμβακος εἰς ὅλας τὰς βαμβακοφόρους χώρας καὶ τὸ διανέμει δωρεάν.

Ἐπαινοῦντες τὴν πράξιν ταύτην τοῦ ὑπουργείου δὲν δυνάμεθα νὰ παραλείψωμεν καὶ τὸν Κ. Φωστηρόπουλον ὅστις συνείλεξεν ἐκ διαφόρων σπουδαίων συγγραφῶν καὶ μετέφρασε τὰς ἐν λόγῳ πραγματείας, τὰς ὁποίας συνοδεύει διὰ προλόγου καὶ τινων σπουδαίων σημειώσεων ἀξίων ν' ἀναγνωσθῶσιν. Ὁ Κύριος Φωστηρόπουλος εἰς δύο ζητεῖ νὰ ἐπιστήσῃ τὴν προσοχὴν τῶν ἡμετέρων, εἰς τὰ περὶ βαμβακοκλωστικῶν μηχανῶν καὶ εἰς τὴν κατὰ προτίμησιν καλλιέργειαν τοῦ εὐγενεστέρου εἶδους τοῦ βάμβακος τοῦ ὀνομαζομένου Sea-Island μακροῦτου.

Εὐρίσκοντες ὀρθοτάτας τὰς περὶ τούτων παρατηρήσεις αὐτοῦ μεταφέρομεν μέρος τοῦ προλόγου του καὶ τινὰς σημειώσεις τὰς ὁποίας συνιστῶμεν εἰς τοὺς ἡμετέρους ἀναγνώστας, συνεννοῦντες καὶ ἡμεῖς τὴν φωνὴν μας ὅπως προτρέψωμεν μετὰ τοῦ Κ. Φωστηροπούλου εἰς σκέψεις περὶ συστάσεως βιομηχανικῶν καταστημάτων τῆς βαμβακοῦργίας.

Ἡ καλλιέργεια τοῦ βάμβακος, ἀπὸ τριῶν ἤδη ἐτῶν εὐδοκιμήσασα εἰς τινὰ μέρη τῆς Ἑλλάδος, συνεκίνησεν ὀλόκληρον τὴν Ἑλληνικὴν κοινωνίαν, διὰ τε τὰ κέρδη τὰ ὁποῖα ἐπραγματοποίησάν τινες καὶ διὰ τὰς μεγάλας γενικῶς ὠφελείας τὰς ὁποίας ἐπηγγέλετο τοῖς εἰς αὐτὴν ἐνασχολημένοις. Ἐνῶ δὲ ἤρχισε τοσοῦτον καλῶς ἡ γεωργικὴ αὕτη βιομηχανία, προεισωνιζομένη τόσα μεγάλα κατὰ διὰ τὸν τόπον μας, αἶφνης αἱ μὲν ἀδιάκοποι βροχαὶ τοῦ παρελθόντος φθινοπώρου κατέστρεψαν τὸ πλεῖστον τοῦ προϊόντος τῆς βαμβακοσποράς, ζημιώσασαι μεγάλως τοὺς ἡμετέρους βαμβακοκόμους, ἡ δὲ ἐν Ἀγγλίᾳ ἔκπτωσις τῆς τιμῆς τοῦ βάμβακος, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν, ἡ τελεία ἀζητησία αὐτοῦ, ἔφερον αὐτοὺς εἰς τὴν ἐσχάτην ἀπόγνωσιν! Ἄλλ' εἶναι ἄραγε τοσοῦτον ἀπελπιστικὸν τὸ πρᾶγμα, ὥστε δικαίως οἱ παρ' ἡμῖν καλλιερῆται τοῦ βάμβακος νὰ κατέχων-

ται ὑπὸ τσοαύτης ἀπελπισίας; νομίζομεν ὅχι, καὶ θέλομεν προσπαθῆσαι νὰ ἐκθέσωμεν τοὺς λόγους ὁτινες μᾶς πείθουσι νὰ φρονῶμεν οὕτω.

«Λέγουσι συνήθως ὅτι ὁ πόλεμος τῆς Ἀμερικῆς ἔφερε τὴν ὑψώσιν τῆς τιμῆς τοῦ βάμβακος, ἡ διάρκεια αὐτοῦ θέλει ἴσως διατηρήσει τιμὴν συμφέρουσαν εἰς τὸ προϊόν τούτο, ἀλλ' ὅτι ἡ λήξις τοῦ πολέμου τούτου θέλει ἐπαναφέρει τὰ πράγματα εἰς ἃν ἦσαν πρὸ αὐτοῦ κατάστασιν.

«Ὁ βάμβαξ τῆς Ἀμερικῆς, ὡς γνωστὸν, εἶναι προϊόν τῆς ἐργασίας τῶν μαύρων δούλων, τοὺς ὁποίους μετεκρίμζον ἐκ τῆς Ἀφρικῆς καὶ τῆς Ωκεανίας οἱ μετερχόμενοι τὴν σωματεμπορίαν καὶ ἐπώλου, εἰς τοὺς Ἀμερικανοὺς βαμβακοκόμους, ὁτινες ἐδαπάνουν μόνον διὰ τὴν διατροφήν καὶ τὴν συντήρησιν αὐτῶν. Ὁ ἀμάρζων ὁμοῦς ἤδη πόλεμος μετέβαλε ῥιζηδὸν τὸ καλλιερῆτικὸν σύστημα τῶν Ἀμερικανῶν καὶ θέλει καταργῆσαι ὅλως τὴν δουλείαν, ἐὰν ὑπερισχύσωσιν, ὡς ὑπάρχουσιν ὅλαι αἱ πιθανότητες, οἱ Βόριοι.

«Ἄμα ὡς ἐλευθερώσιν οἱ δούλοι οὗτοι, τὸ μὲν πρῶτον θέλουσιν ἔχει, ἀναμφιβόλως, ἀποστροφήν πρὸς τὴν ἐργασίαν διότι αὕτη θέλει ἐνθυμίζει αὐτοῖς τοὺς χρόνους τῆς θλιβεράς αὐτῶν δουλείας (τούτο παρετηρήθη εἰς ὅλους τοὺς ἀπελευθερωμένους δούλους). Κατόπιν ὁμοῦς, ὑπὸ τῆς ἀνάγκης πιεζόμενοι θέλουσι στραφῆ πρὸς τὴν ἐργασίαν, ἀλλ' ἄνευ ζέσεως καὶ μόνον ὅπως δυναθῶσι ν' ἀπολαμβάνωσι τὰ ἀπολύτως αὐτοῖς ἀναγκαῖα. Πολὺ δὲ ἀργὰ θέλει ἔλθει εἰς αὐτοὺς ἡ ἐπιθυμία τοῦ κέρδους, τῆς ἀποταμιεύσεως, τῆς ὑλικῆς, ἐνὶ λόγῳ προόδου· ἀλλὰ τότε θέλουσιν ἀποκατασταθῆ ἐλευθεροὶ ἐργάται, καὶ θέλουσιν ἐργάζεσθαι εἴτε διὰ νὰ παράγωσι διὰ λογαριασμόν των, εἴτε ἐπὶ ἡμερομισθίῳ δι' ἄλλους, ὡς καὶ οἱ παρ' ἡμῖν ἐργάται, ὥστε εἰς τὸ περὶ τῶν ἐργατῶν κεφάλαιον οὐδεμίαν θέλει ὑπάρξει διαφορά μετὰ τῶν ἡμετέρων βαμβακοκόμων καὶ τῶν Ἀμερικανῶν. Ἄς ὑποθέσωμεν ὁμοῦς πρὸς στιγμὴν, ὅπερ ὅλως ἀπίθανον, ὅτι τὸ τέλος τοῦ πολέμου ἀποβαίνει ὑπὲρ τῶν Ἀμερικανικῶν Ἀμερικανῶν καὶ ἐπομένως ὑπὲρ τῆς διατηρήσεως τῆς δουλείας· πρῶτον μὲν μέγας ἀριθμὸς δούλων ἐφονεύθη ἤδη εἰς τοὺς πολέμους, ἡ ἀπέθανεν ἐκ τῶν κακουχιῶν· δεύτερον δὲ εἰς πολλοὺς δούλους ἐπέτρεψεν ἤδη ἡ Μεσημβρινὴ Ὀμοσπονδία τὴν χρῆσιν τῶν ὄπλων, ἐπομένως οὗτοι δυσκόλως θέλουσιν ὑποβληθῆ εἰς τὴν ταπεινωτικὴν τῶν ἀνδραπόδων ἐργασίαν, ἀφ' οὗ ἄπαξ ἐχρημάτισαν στρατιῶται.

καὶ τρίτον, ἐπειδὴ ὑπὸ τῶν μεγάλων ναυτικῶν δυνάμεων ἐμποδίζεται καὶ καταδιώκεται αὐστηρῶς ἡ σωματεμπορία, ἡ ἀριθμὸς τῶν εἰς τὴν Ἀμερικὴν κρυφίως καὶ λίαν ἐπικινδυνῶς μετακομιζομένων πρὸν πώλησιν μαύρων ἀνθρώπων ἠλαττώθη ὑπερβαλόντως καὶ ὁσημέραι ἐλαττοῦται· ὥστε τὸ ἐμπόρευμα τοῦτο κατήντησε σπανιότατον καὶ ἤδη ἡ ἀξία τῶν ἀνδραπόδων εὐρίσκειται μεταξύ τῶν 5—10 χιλιάδων φράγκων· ὅταν λοιπὸν ὑπολογίσῃ τις τὸν ἐτήσιον τόκον τῆς ἀγοραίας τιμῆς ἐνὸς δούλου, τὸ χρεωλύσιον τοῦ κεφαλαίου τῆς ἀγορᾶς αὐτοῦ, τοὺς θανάτους, ἀσθενείας ἢ ἄλλας ἀνικανότητας τῶν δούλων ἐν γένει, ὡς καὶ τὰ ἐξόδα τῆς διατροφῆς καὶ συντηρήσεως αὐτῶν, θέλει πεισθῆ, ὅτι ἡ ἐργασία τῶν τοιούτων ἀνθρώπων δὲν θέλει εἶσθαι εὐθυνοτέρα τῆς τῶν ἐλευθέρων ἐργατῶν, τῶν ἐργαζομένων ἐπὶ πληρωμῇ ἡμερομισθίου. Ἡ μεγάλη λοιπὸν ὑπεροχὴ, ἣν θέλουσιν ἔχει οἱ βαμβακοκόμοι τῆς Ἀμερικῆς, δὲν εἶναι ἡ ἐκ τῶν δούλων, ἀλλ' ἡ ἐξῆς. Οὗτοι διὰ τὰ πολλά καὶ ποικίλλα σκαλισμάτα, τὰ ὁποῖα ἀπαιτεῖ τὸ βαμβακοδένδρον, μεταχειρίζονται τὰ ὀλιγοξόδα ἄροτρα, ἐνῶ οἱ ἡμέτεροι βαμβακοκόμοι ἔχουσιν μόνους τοὺς πολυεξόδους ἀνθρωπίνους βραχιόνια· ἡ ὑπεροχὴ δὲ αὕτη εἶναι πολὺ σπουδαιότερα παρ' ὅσον φαίνεται ἐκ πρώτης ὄψεως, διότι ὄχι μόνον ἡ δαπάνη τῶν σκαλιστικῶν ἐργασιῶν, τῶν γινομένων δι' ἄρότρων συρομένων ὑπὸ ἵππων ἢ ἡμιόνων, εἶναι μηδὲν ὡς πρὸς τὴν διὰ τῶν ἀνθρώπων ἐνεργουμένην, ἀλλὰ συγχρόνως καὶ διότι ὁ βαμβακοκόμος, ἔχων ἀδιαλείπτως εἰς τὴν διαθέσιν του ὑποζύγια καὶ ἄροτρα, ἀδιακόπως περιποιεῖται τὴν γῆν, σκαλίζει ἐπανειλημμένως, καλῶς καὶ ἐγκαίρως τὰ φυτὰ, τοῦτο δὲ συντελεῖ ὑπερβαλόντως εἰς παραγωγὴν ἀφθονοτάτην ἐνῶ ὁ μὲ ἀνθρώπους σκαλίζων, οὔτε ἐνήμερος δύναται νὰ ᾔναι εἰς τὰς πολλὰς καὶ ποικίλλας ἐργασίας, οὔτε ἔχει τὸν ὑλικὸν καιρὸν νὰ σκαλίσῃ ἐπανειλημμένως· ὡς ἐκ τούτου λοιπὸν ὁ Ἀμερικανὸς, καὶ τοὶ ἐξοδεύων ὀλιγώτερα, ἔχει παραγωγὴν πολὺ ἀνώτεραν τοῦ ἡμετέρου καλλιεργητοῦ.

Ἡ δευτέρα ὑπεροχὴ τῶν Ἀμερικανῶν συνίσταται εἰς τὴν ἐκλογὴν καὶ βελτίωσιν τῶν σπόρων τοῦ βάμβακος, διὰ τοῦτο καὶ τὸ προῖον αὐτῶν πωλεῖται πάντοτε εἰς ἀνώτεραν τιμὴν, ἐνῶ παρ' ἡμῖν συνήθως παραμελεῖται ἡ ἐκλογὴ αὕτη.

Ἐὐτυχῶς καὶ πρὸς τὰ δύο ταῦτα εἶδη τῆς ὑπεροχῆς δύναται οἱ Ἕλληνες νὰ συναγωνισθῶσιν, ἐάν θέλωσιν, ἀξιωματικῶς καὶ λίαν ἐπιτυχῶς ἄροτρα διὰ σκαλισμα καὶ τὰς λοιπὰς καλλιεργ-

γητικὰς ἐργασίας, ὄχι μόνον εὐκόλως δύναται τις νὰ προμηθευθῇ ἐκ τῆς Εὐρώπης, ἀλλ' εὐτυχῶς κατασκευάζει τοιαῦτα καὶ τὸ ἐν Πειραιεὶ Ἑλληνικὸν σιδηροουργεῖον· διὰ τὸ λοιπὸν οἱ νοσημονέστεροι καὶ οἱ μᾶλλον ἔμποροι βαμβακοκόμοι δὲν εἰσάγουσιν παρ' ἡμῖν τὴν χρῆσιν τῶν ἀρότρων διὰ τὸ σκαλισμα καὶ λοιπὰς καλλιεργητικὰς ἐργασίας τοῦ βάμβακος; Ἡ χρῆσις αὐτῶν θέλει φέροι μεγάλην μὲν οἰκονομίαν εἰς τὰ ἐξόδα τῆς παραγωγῆς ἀφθονον δὲ συγκομιδῆν. Πρὸς ἐπιτυχίαν τούτου, φρονῶ, ὅτι ἡδύνατο μεγάλως νὰ συντελέσῃ ἡ ὑπόσχεσις μεγάλου εραθείου, εἴτε ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως εἴτε ὑπὸ ἐπαίρειας ἰδιωτικῆς πρὸς τοὺς ὅσοι πρῶτοι εἰσάξουσιν τὴν χρῆσιν τῶν ἀρότρων τούτων· διότι ἐάν γίνῃ ταῦτο τότε ἀντὶ τῶν 100—120 λεπτῶν, εἰς τὰ ὁποῖα ἀναβαίνουνσι σήμερον τὰ ἐξόδα τῆς ἐν Ἑλλάδι παραγωγῆς ἐκάστης ὀκάδος βάμβακος, θέλουσιν ἀμέσως καταβῆ εἰς 50—60 λεπτὰ μόνον!

Ἡ αὕτη παρατήρησις καὶ ὡς πρὸς τὴν ποιότητα ἢ δαπάνη διὰ τὴν ἐργασίαν γίνεται πάντοτε ἡ αὕτη, εἴτε καλὸς, εἴτε κακὸς εἶναι ὁ σπόρος, ὑπάρχει ὅμως μεγάλη διαφορά ὡς πρὸς τὴν ἀγοραίαν τιμὴν τῶν διαφόρων ποιότητων· διὰ τὸ λοιπὸν νὰ μὴ γίνηται ἐκλογὴ τοῦ σπόρου παρ' ὅλων τῶν Ἑλλήνων βαμβακοκόμων;

«Οἱ Ἀμερικανοὶ μειονεκτοῦσι τῶν Ἑλλήνων ὡς πρὸς τὴν παραγωγὴν τοῦ εἶδους τοῦ μακροῦ βόμβακος τοῦ ὀνομαζομένου «Sea island». Τὸ εἶδος τοῦτο δύναται νὰ εὐδοκιμήσῃ μόνον εἰς τὰ παράλια, διὰ τοῦτο, ἐπειδὴ ἡ κυρίως βαμβακοφόρος χώρα τῆς Ἀμερικῆς εἶναι μεσόγειος, εἰς τὰς ὄχθας τοῦ μεγάλου ποταμοῦ Μισσισιπι, πολὺ μακρὰν τῆς θαλάσσης, οἱ Ἀμερικανοὶ παρήτησαν ἐκεῖ τὴν καλλιέργειαν τοῦ εἶδους τούτου, διότι δοκιμασθὲν ἀπέδειξεν, ὅτι δὲν δύναται νὰ εὐδοκιμήσῃ ὀλίγον μακρὰν τῆς θαλάσσης. Ἐν Ἑλλάδι ὅμως τὸ εἶδος τοῦτο πρέπει νὰ καλλιεργηθῇ κατὰ προτίμησιν, καθ' ἐξόχως ἀγαπῶν τὴν ἀτμοσφαιρὰν τῆς θαλάσσης καὶ τὸν θερμὸν ἥλιον, τῶν ὁποίων ἀμφοτέρων ἀφθονεῖ ἡ Ἑλλάς· θέλουσιν ἐπομένως πράξει λίαν φρονίμως ὅλοι οἱ εἰς τὰ Ἑλληνικὰ παράλια βαμβακοκόμοι ἐάν καλλιεργήσωσι κατὰ προτίμησιν τὸ εἶδος τοῦτο τὸ ὁποῖον, ἐνῶ ἀπαιτεῖ τὴν αὐτὴν μὲ τὰ ἄλλα εἶδη τοῦ βάμβακος καλλιέργειαν, μετὰ τινος μόνον μεγαλητέρας περιποιήσεως, τὸ προῖον ὅμως αὐτοῦ κατὰ τε τὴν ποιότητα καὶ τὴν ἀγοραίαν τιμὴν εἶναι ἀσυγκρίτως ἀνώτερον. Σημειοῦμεν ἐνταῦθα τὰς τιμὰς τῶν ἐν τῇ

ἀγορᾶ τοῦ Λονδίου τιμῶν τῶν διαφορῶν εἰδῶν τοῦ βάμβακος, ἵνα ἐξ αὐτῶν πεισθῇ ἕκαστος περὶ τῆς μεγάλης σπουδαιότητος τοῦ εἶδους Sea island, ἤτοι, ἡ τρέχουσα τιμὴ τῶν διαφορῶν ποιότητων τοῦ Sea inland εἶναι 40, 44, 50, 56, 64, 74,

» Αἰγύπτου	13, 17, 19, 21, 23.
» Σιῦνης	10, 12, 14, 15, 16, 19.
» Ἰνδῶν	19, 20, 21, 21-1/2.
» Κίνας	11, 12, 12 1/2, 13, 15.
» Βεγγάλης	7, 7 1/2, 8, 9, 9 1/2, 10.

(Ἐκ τῆς Κλειοῦς τῆς 12/24 Φεβρουαρίου 1865).

Ἄρα τῶν ἀνωτέρω λοιπὸν συναγεται τὸ ἀλάνθαστον συμπέρασμα, ὅτι ἡ Ἑλλάς δύναται, μετ' ἐπιτυχίας, νὰ συναγωνισθῇ πρὸς τὴν Ἀμερικὴν ἐν τῇ καλλιέργειᾳ τῆς βάμβακος καὶ ἐπομένως, ὅτι οἱ Ἕλληνας βαμβακοκόμοι ἀδίκως ἀπελπίζονται.

Ἄρα οὕτως καὶ ἄλλο τι τὸ ὅποιον δὲν πρέπει νὰ διαφύγῃ τὴν προσοχὴν μας. Ἡ μεταποίησις τοῦ βάμβακος εἰς νήματα καὶ εἰς ὑφάσματα εἶναι βιομηχανία ὅσον ἀπλή, τοσοῦτον καὶ πλουτοφόρος· διότι μέγα μὲν μέρος τῶν προϊόντων αὐτῆς θέλουσι καταναλισκεσθαι ἐντὸς τοῦ τόπου, ὅλου δὲ τοῦ ὑπολοίπου ἡ ἐξαγωγή καὶ ἡ ἐξόδευσις θέλει εἶσθαι πολλὰ εὐκολος, διότι αἱ πρὸς βορρᾶν ἡμῶν χῶραι, μὴ παράγουσαι βάμβακα, οὔτε ἔχουσιν, οὔτε θέλουσιν εὐκόλως δυνηθῆναι νὰ συστήσωσι νηματοποιεῖα καὶ ὑφασματοποιεῖα. Ἐπικρατεῖ ὅμως παρ' ἡμῖν κοινῶς σφαλῆρα τις ἰδέα, ὅτι ἡ βιομηχανία δὲν συμφέρει εἰς τὴν Ἑλλάδα, διότι δῆθεν ἐνταῦθα τὰ ἡμερομίσθια τῶν ἐργατῶν εἶναι ὑψωμένα, ἐνῶ ἐν τῇ δυτικῇ Εὐρώπῃ εἰσὶν εὐθηνά. Μεγάλῃ ἀπάτη! τὰ ἡμερομίσθια τῶν βιομηχανικῶν ἐργατῶν ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ ἐν Γαλλίᾳ εἶναι κατ' ἀνώτατον μὲν ὄρον δέκα φράγκα καθ' ἡμέραν ἐργάσιμον, κατ' ἐλάχιστον δὲ τρία φράγκα. Οὐδεὶς θέλει δι' ὀχνηρότητα, ἐλπίζω, ὅτι οἱ Ἕλληνας ἐργάται λαμβάνουσι μεγαλύτερα ἢ κἂν ἴσα, μὲ τοὺς ἄγγλους καὶ τοὺς γάλλους βιομηχανικοὺς ἐργάτας ἡμερομίσθια.

Λαμβάνουσι δὲ μεγάλα ἡμερομίσθια οἱ ἐργάται οὗτοι, διότι εἶναι ἀνώτεροι ἀπὸ τοὺς συνήθεις ἐργάτας καὶ κυρίως διότι παράγουσι πολὺ· δηλ. ἐάν π. χ. γεωργικὸς ἐργάτης, λαμβάνων ἡμερομίσθιον τριῶν φράγκων, κάμῃ ἐργασίαν, ἣτις θέλει παράξει 20, ὁ βιομηχανικὸς ἐργάτης, ὁ λαμβάνων ἡμερομίσθιον 10 φράγκων, θέλει κάμει ἐργασίαν ἀξίας 1000=20000 φράγκων· δὲν εἶναι δὲ ἡ σωματικὴ αὐτοῦ δύναμις ἥτις μόνη χρῆσι-

μποποιεῖται, ἀλλὰ μᾶλλον ἡ διανοητικὴ, διότι γινώσκων οὗτος καλῶς τὸν ὄργανισμόν μηχανῆς τινος βοηθεῖ αὐτὴν νὰ ἐνεργῇ τακτικῶς καὶ ἐπιτυχῶς τὴν ἀποστολὴν τῆς καὶ νὰ παράγῃ ἀφθόνωσ' οὕτω δὲ ὁ συνδυασμὸς τῆς ἐμφύχου ταύτης μηχανῆς—τοῦ ἀνθρώπου—μετὰ τῶν ἀψύχων μηχανῶν παράγει τὰ θαυμάσια τῆς βιομηχανικῆς ἐργασίας τῆς Εὐρώπης προϊόντα, τὰ ὅποια βλέποντες ἢ ἀκούοντες ἡμεῖς μακροθεν θαυμάζομεν, ἀλλὰ τὰ ὅποια καὶ οἱ ἡμέτεροι ἐργάται, διδασκόμενοι, θέλουσιν ἀποκατασταθῆ ἱκανοὶ νὰ παράγωσιν ἐπιτυχῶς ὡς οἱ Εὐρωπαῖοι. Οὕτω λοιπὸν ἔχοντος τοῦ πράγματος, νομίζω, ὅτι ἤθελεν εἶσθαι μάλιγα εὐχῆς ἔργον νὰ εἰσαχθῇ καὶ παρ' ἡμῖν ἡ βιομηχανία αὕτη, ἣτις ἐκτὸς ὄλων τῶν εἰρημῶν καλῶν, ἐπειδὴ μορῶναι νέον βιομηχανικὸν πληθυσμὸν, θέλει συντελέσει μεγάλως καὶ εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς γεωργίας· διότι ὁ νέος οὗτος πληθυσμὸς θέλει καταναλίσει τὰ προϊόντα αὐτῆς, εἴτε διὰ νὰ τραφῇ, νὰ ἐνδυθῇ κτλ. εἴτε καὶ μεταβάλων ταῦτα εἰς βιομηχανικὰ προϊόντα πρὸς ἐξαγωγὴν καὶ πώλησιν. Καθόσον ἄλλως σήμερον εἶναι μαθηματικὴ ἡ ἀλήθεια, ὅτι ἡ βιομηχανία πλουτίζει τὴν γεωργίαν καὶ ἡ γεωργία πλουτίζει τὴν βιομηχανίαν, ὅταν ἀμφοτέραι καλλιεργῶνται ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ· διὰ τοῦτο ὁ Ἀγγλικὸς λαὸς εἶναι ὁ γεωργικώτερος τοῦ κόσμου, διότι εἶναι συγχρόνως ὁ βιομηχανικώτερος καὶ ἐμπορικώτερος λαὸς τῆς οἰκουμένης.

Ἄρα ὄλων δὲ τῶν βιομηχανικῶν ἐπιπεροδεστέρα ἀπεδείχθη ἡ τῆς μεταποιήσεως τοῦ βάμβακος εἰς νήματα καὶ εἰς ὑφάσματα. Ὁ πρῶτος ἀνακαλύψας τὸ μυστήριον τῆς κατασκευῆς κλωστικῶν μηχανῶν τοῦ βάμβακος Ἀρκβραϊτ (Arckwright) ἐκέρδισε διὰ μόνην τὴν ἐφεύρεσίν του 168 ἑκατομμύρια φράγκα! Πλείσται δὲ, τῶν ἐν Ἀγγλίᾳ σήμερον ἐπιφανῶν οἰκογενειῶν, ὀφείλουσι τὰ ἀμύθητα αὐτῶν πλοῦτη εἰς τὴν βιομηχανίαν τῆς βαμβακοουργίας. Καὶ αὐτὸς ὁ ἐνδοξὸς Ροβέρτος Πήλ ἔλαβεν εἰς κληρονομίαν κολοσαίαν περιουσίαν (ἀναβιβασζομένην ὑπὸ τινῶν εἰς 60 ἑκατομ. φράγ.) ἣν ἐκέρδιον ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἐκ βιομηχανικῶν καταστημάτων τῆς βαμβακοουργίας. Ἄλλοτε ἐφυλάττετο ἀπόκρυφον τὸ μυστήριον τῆς κατασκευῆς τῶν νηματοκλωστικῶν μηχανῶν, ἀλλὰ σήμερον, ἀποῦ πρὸ πολλοῦ ἤδη ἔληξεν ἡ προθεσμία τοῦ προνομίου τῶν πρώτων ἐφευρετῶν καὶ τελειοποιητῶν τῶν κλωστικῶν μηχανῶν, πᾶς τις δύναται νὰ κατασκευάσῃ ἢ καὶ ν' ἀγοράσῃ τὰς ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ πανταχοῦ τῆς Εὐρώπης κατασκευαζομένας ἀπὸ πολλοῦ ἤδη μηχανὰς ταιαύτας.

«Ἡμεῖς δυνάμεθα νὰ ἔχωμεν ἀφθονον τὴν πρώτην ὕλην,—τὸν

βάμβακα—και εργάτας εύφεις και επιμελεστάτους. Δυνάμεθα να έχωμεν και σίδηρον και άνθρακας, ών δέν στερείται τὸ ἡμέτερον ἔδαφος, ἢ τοῦλάχιστον έχομεν ποταμούς και άλλας πηγὰς δυνάμενας να κινήσωσι τοιαύτας μηχανάς, και ἐπομένως δυνάμεθα να ἀμιλλώμεθα εἰς ταῦτα πρὸς τοὺς Ἄγγλους· διατὶ λοιπὸν να μὴ ἀκερῶμεν περὶ εἰσαγωγῆς τῆς πλουτοφόρου ταύτης βιομηχανίας;

«Και τοι οὕτως ἐκπράζομαι, ἔχω ὁμως προαίσθησιν ὅτι τὴν στιγμήν ταύτην πολλοὶ σκέπτονται περὶ τοῦ αὐτοῦ πράγματος. Ὁ Ἕλλην ἔχει μέγα κερδοσκοπικὸν πνεῦμα, εἶναι ἀδύνατον ἐπομένως να διαφύγῃ τὴν ὀξυδερκεϊάν του ἢ παρούσα εὐνοϊκὴ περιστάσις, καθ' ἣν ὁ μὲν βάμβαξ τοσοῦτον ὑπετιμήθη, τὰ δὲ βαμβακερὰ νήματα και ὑφάσματα πωλοῦνται και ἐντὸς τῆς Ἑλλάδος εἰς τιμὰς ὑπερβολικὰς. Ἐταιρία τις διὰ μετοχῶν, εἰς ἣν να λάβωσι μέρος και ὅλοι οἱ βαμβακοκόμοι προσφέροντες εἰς πληρωμὴν τῶν μετοχῶν, ὃν έχουσιν ἀπώλητον βάμβακα, εἶναι ἡ μόνη σωτηρία, διότι ὄχι μόνον θέλουσιν οὕτω σωθῆ οἱ ὑπὸ καταστροφῆς ἀπειλούμενοι σήμερον Ἕλληνες βαμβακοκόμοι, ἀλλὰ θέλει γίνεαι ἀφορμὴ τῆς εἰσαγωγῆς τῆς πλουτοφόρου βιομηχανίας τῆς βαμβακουργίας. Θέλει ἀφεύκτως εὐδοκιμήσει ἡ βιομηχανία αὕτη, διότι, ἐκτὸς ὄλων τῶν ἄλλων, οἱ Ἕλληνες εἰσὶν ἱκανοὶ να προάξωσι τοιαύτας ἐπιχειρήσεις, διευθύνοντες αὐτὰς μετὸ πνεῦμα τῆς οἰκονομίας και τῆς δραστηριότητος, τὸ ὁποῖον τοὺς χαρακτηρίζει· μάρτυρες τῶν λόγων τούτων ἔστωσαν τὰ ἐν Ἀθήναις και ἐν Πειραιεὶ βιομηχανικὰ καταστήματα, τὰ ὁποῖα και διοικοῦνται καλῶς και προοδεύουσι θαυμασίως.

«Ἀλλὰ πῶς ἐξηγεῖται ἡ σημερινὴ ἔκπτωσις τῆς τιμῆς τοῦ βάμβακος; Πολλὰ ἐγράφησαν περὶ τούτου εἰς τὰς εὐρωπαϊκὰς ἐφημερίδας, ἀλλ' ἐκείνο ὅπερ φαίνεται μάλλον τῶν ἄλλων πειθὸν εἶναι ὅτι οἱ ἐν Ἀγγλίᾳ ἔμποροι ἔκαμαν ἐσπευσμένως μεγάλης προμηθείας βάμβακος ἐξ ὄλων τῶν μερῶν τῆς Ἀνατολῆς και ἰδίως ἐκ τῶν Ἰνδιῶν, ἀλλ' ἐνῶ πρὸ τοῦ πολέμου τῆς Ἀμερικῆς ὁ βάμβαξ ἐπληρώνετο διὰ τοῦ βάμβακος μετασχηματισμένου εἰς νήματα και ὑφάσματα, τὰ ὁποῖα ἐστέλοντο εἰς ὅλην τὴν ὑφήλιον, σήμερον ἠναγκάσθησαν οἱ ἔμπορευόμενοι τὸ προϊόν τοῦτο να πληρῶνωσι τὴν τιμὴν αὐτοῦ, οὐχὶ διὰ νημάτων και ὑφασμάτων ὡς πρότερον, ἀλλὰ τοῖς μετρητοῖς, διότι οἱ παράγοντες αὐτὸ ἀνατολικοὶ λαοὶ κάμνουσι μικρὰν χρῆσιν τῶν βιομηχανικῶν τούτων προϊόντων τῆς βαμβακουργίας· τοῦτο ἔφερε

μεγάλην ἐλάττωσιν τοῦ μεταλλικοῦ εἰς τὴν ἀγορὰν τοῦ Λονδίνου, ἐντεῦθεν δὲ και ἡ ὑφωσις τοῦ τόκου τῆς Ἀγγλικῆς τραπεζῆς, κλ. ὡς ἐκ τούτου λοιπὸν οἱ ἐργοστασιάρχαι ἀφ' ἐνὸς μὲν ἠλάττωσαν τὸν ἀριθμὸν τῶν βιομηχανικῶν ἐργατῶν, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἔπαυσαν να ἀγοράζωσι βάμβακα, μὴ έχοντες χρηματικὸν διαθέσιμον να τὸν πληρῶσωσι, οὔτε ἀποθήκας κενὰς, ἐν αἷς να τὸν ἐναποθέσωσι· οὕτως ἐξηγεῖται ἡ σημερινὴ κρίσις και ἀζητησία τοῦ βάμβακος· και πολλὰ ἄλλα, βεβαίως συνετέλεσαν εἰς παραγωγὴν τῆς κρίσεως ταύτης, ἀλλ' ἡ σπουδαιότερα αἰτία φαίνεται πάντως ὅτι εἶναι ἡ ἔλλειψις τοῦ μεταλλικοῦ.

«Τὰ γεωργικὰ ἐργαλεῖα, ἅτινα παριστῶσιν αἱ ἐν τῷ κειμένῳ παρεντεθείσαι εἰκόνες, δέν δύνανται, ἀναμφιβόλως, να μεταχειρισθῶσι ὅλα σήμερον οἱ Ἕλληνες βαμβακοκόμοι, ἀλλ' ἐκρίθη εὐλογον να γίνωσιν αὐτοῖς γνωστὰ τὰ ἐργαλεῖα ταῦτα ἵνα ἐννοήσωσι καλῶς, τοῦλάχιστον οἱ μεγάλας βαμβακοκομίας ἐπιχειροῦμενοι, ἐν ὅλῃ τῇ λεπτομερείᾳ τῶν τὸ σύνολον τῶν ποικίλων ἐργασιῶν τὰς ὁποίας ἀπαιτεῖ ἡ καλλιέργεια τοῦ βάμβακος διὰ να ὑπάρξῃ παραγωγὴ ἀφθονος και ἀποζημιωτικῆ τῶν ἀτρώτων κόπων και τῶν μεγάλων δαπανῶν αὐτῶν, και διότι φρονοῦμεν ὅτι ὀλίγον κατ' ὀλίγον πρέπει να γίνῃ χρῆσις τῶν ἐργαλείων τούτων και παρ' ἡμῖν.

«Και δέν περιωρίσθημεν εἰς τοῦτο μόνον, ἀλλὰ μεταφράσαντες προσεθέσαμεν, εἰς τὰ δοκίμια τῆς ἀγγλικῆς ἐταιρίας, τρεῖς ἔτι μικρὰς πραγματείας, τὰς ὑπὸ τὰ στοιχ. Α. Β. και Γ. ἐρανοσθέντες αὐτὰς ἐκ πηγῶν σπουδαίων, ὡς ἐν ἐκάστη φαίνεται ἐπράξαμεν δὲ τοῦτο διότι τὰ δοκίμια ὀμιλοῦσι μόνον περὶ τῆς ἐν Ἀμερικῇ καλλιέργειας τοῦ βάμβακος και ἴσως ὑπολάβῃ τις ὅτι αἱ ὁδηγαὶ και αἱ παρατηρήσεις αὐτῶν δέν δύνανται να ἔχωσιν ἐφαρμογὴν ἐν Ἑλλάδι· ἡ ἀνάγνωσις ὁμως και τῶν τριῶν τούτων πραγματειῶν θέλει πείσει, ὅτι οἱ γενικοὶ κανόνες εἰσὶν ἐφαρμοστέοι πανταχοῦ, ἀλλ' ἕκαστον κλίμα και ἔδαφος ἔχει ἀνάγκην και ἰδιαιτέρας τιμὸς σπουδῆς, ἥτις ἀποφαρίζει και περὶ τῶν τροποποιήσεων αἵτινες δύνανται να ἐπενεχθῶσιν εἰς τὰς γενικὰς περὶ καλλιέργειας ἀρχὰς· συγχρόνως δὲ ἐκ τῆς ἀναγνώσεως τῶν πραγματειῶν τούτων θέλουσιν ἐννοηθῆ καλῆτερα και ὅσα εἰσὶ δυνατότα ἢ κακῶς ἐκπεφρασμένα ἐν τοῖς δοκίμοις.—Ἰδίως δὲ τὰ περὶ τῆς καλλιέργειας τοῦ εἶδους Sea-

Island πρέπει να αναγνωσθῶσι και να ἐνοηθῶσι καλῶς διότι ἐξ αὐτῶν οἱ Ἕλληνας βαμβακοκόμοι τῶν παραλίων θέλουσι μεγάλως ὠφελῆθῃ. Οἱ κανόνες τῆς καλλιέργειας ἐν γένει ἐφαρμόζονται ἀπαραλλάκτως και εἰς τὸ εἶδος τοῦτο τοῦ βάμβακος, με μόνην τὴν διαφορὰν ὅτι ἡ βαμβακοσπορὰ πρέπει να γίνῃ εἰς γῆν παραλίαν, παχίαν και δυναμένην να ποτίζηται τὸ θέρος· πρὸ πάντων δὲ ἡ ἐκλογὴ τοῦ σπόρου ἀπαιτεῖ μεγάλην προσοχὴν· εἰς τὰς ὄχθας τῆς λεκάνης τῆς Μεσογείου μόνῃ ἡ Ἀλγερία ἐπεδόθη σπουδαίως εἰς τὴν καλλιέργειαν τοῦ Sea-Island και ἀπέκτησεν ἤδη λαμπρὰ ἀποτελέσματα, καίτοι στερεῖται ὕδατος και ὑποφέρει μεγάλως ἀπὸ τε τὸν ἀνεμον τῆς ἐρήμου ὅστις, καυστικώτατος ὢν, ὅταν πνέῃ καταπλέγει πεδιάδας ὀλοκλήρους και ἀπὸ τὸν δυτικὸν ἀνεμον ἐξ οὗ, ψυχροτάτου ὄντος, παγώνουσι αἱ φυτεῖαι. Ἐπέρχονται δὲ συχνὰ και διαρκῆ ξηρασίας ἔτη τὰ ὁποῖα φέρουσι εἰς ἀπελπισίαν τοὺς κατοίκους τῆς γαλλικῆς ταύτης ἀποικίας, προσθετόν δὲ εἰς ταῦτα τὴν ἀγριότητα τῶν ἰθαγενῶν και τὰς συχνὰς αὐτῶν στάσεις και ἐπαναστάσεις. Πρὸς τοιαύτην ἀντίζηλον δύναται βεβαίως να συναγωνισθῇ ἡ Ἑλλάς, ἔχουσα κλίμα μὲν καλῆτερον τοῦ τῆς Ἀλγερίας, γαίας δὲ εὐφορωτάτας με ποταμούς ἀενάους, ὡς ἡ Φθιώτις, ἡ Λεβαδεία, ἡ Εὐβοία, ἡ Μεσσηνία, ἡ Ἠλεία, ἡ Ἀκαρνανία κλπ. και μὴ μαστιζομένη ἀπὸ τοὺς φοβεροὺς ἐκείνους ἀνέμους, οὔτε ἀπὸ διηνεκῆ ξηρασίαν· τούτων λαμβανομένων ὑπ' ὄψιν δύναται τις θαρραλέως να βεβαιώσῃ ὅτι ἡ Ἑλλάς εἶναι ἡ κυρίως κατάλληλος χώρα διὰ τὴν καλλιέργειαν τοῦ Sea-Island.

«Εἰς ὅσα εἶπομεν ἤδη περὶ τῆς Ἀλγερίας πρέπει να προσθέσωμεν ὅτι και ἡ Γαλλικὴ Κυβέρνησις συνετέλεσε πολὺ εἰς τὴν παραγωγὴν τοῦ Sea-Island ἐν Ἀλγερία, διότι προεκλήρυξε και χορηγεῖ μεγάλα βραβεῖα· οἷον ὁ μὲν αὐτοκράτωρ τὸ μέγα ἐτήσιον ἐξ 100 χιλιάδων φράγκων, πολλὰ δὲ ἄλλα βραβεῖα ἐνθαβρύντικα ὑπάρχουσι, ἤτοι 10 μὲν ἐκ φράγκων 100—500, 2 δὲ ἐκ φρ. 200—1000, και ἄλλα ἐκ φρ. 1000—2000 και 5000 φράγκων. (Auguste Heuzé et Revue des Deux Mondes). Δίκαιον να θεωρήσωμεν ὡς καλὸν οἰωνὸν τὴν προσπάθει τοῦ νῦν Κυρίου Ἐπουργοῦ τῶν Ἐσωτερικῶν ἀπονομῆν ἐνθαβρύντικῶν παρασῆμων πρὸς τοὺς διευθυντὰς τῶν ἐν Πειραιεὶ βιομηχανικῶν καταστημάτων, και να μὴ ἀμφισβάζωμεν ὅτι περὶ τε τῆς γεωργίας και τῆς βιομηχανίας ἐν γένει σκέπτονται ἤδη και ἐνεργοῦσι σπουδαίως οἱ σήμερον κυβερνῶντες.

«Περὶ τοῦ μακροῖνου βάμβακος ὠμιλήσαμεν ἤδη ἐν ἐκτάσει, ἴσως ὁμως δὲν εἶναι ἀπὸ σκοποῦ να εἰπωμεν και διατι ἡ μεγάλη αὕτη τιμὴ εἰς τὸ εἶδος τοῦτο τοῦ βάμβακος. Ὁ Heuzé λέγει ὅτι διὰ τοῦ βάμβακος τούτου κατασκευάζουσι τὰ τούλια, τὰς μουσουλίνας, τὰ ὠραία περκάλια και τὰ ὀδοντωτὰ (δαντέλας)· τὸ νῆμα τῆς πρώτης αὐτοῦ ποιότητος ἐπωλεῖτο, πρὸ τοῦ ἀμερικανικοῦ πολέμου, πρὸς 400 ἕως 800 φράγκα τὸ χιλιόγραμμον (τὰ 312 ἑλληνικὰ δράμια), τὸ δὲ νῆμα με τὸ ὁποῖον κατασκευάζουσι τὰ ὀδοντωτὰ ἐπωλεῖτο μέχρι 5000 φράγκων τὸ χιλιόγραμμον· κατὰ δὲ τὴν καθολικὴν ἐγκυκλοπαιδείαν (encyclopédie universelle) τὰ διὰ τοῦ νήματος τούτου κατασκευαζόμενα τούλια tulles ἐνασχολοῦσι 250,000 ἀνθρώπων, οἵτινες παράγουσι προϊόντα ἀξίας 130 ἑκατομμυρίων φράγκων.

«Ἡ βαμβακοῦργεια, λέγει ἡ ἀνωτέρω καθολικὴ ἐγκυκλοπαιδεία, εἰσῆχθη κατὰ τὸν παρελθόντα αἰῶνα εἰς τὴν δυτικὴν Εὐρώπην ἀπὸ τὴν Ἀνατολικὴν, ἀλλ' ἤρχισεν αὕτη να προοδεύῃ ἀπ' ὅτου ἐφευρέθησαν αἱ νηματοκλωστικαὶ μηχαναί, αἵτινες ἐτελειοποιήθησαν ἀπὸ τὸν Ἀρχδράϊτ' ἐπειδὴ δὲ αἱ μηχαναὶ αὐταὶ κατασκευάζονται σήμερον πανταχοῦ τῆς Εὐρώπης δι' αὐτὰ ἐσυστήθησαν και εἰς διάφορα ἔθνη νηματοκλωστεια και ὑφαντουργεῖα, ἤτοι ὑπάρχουσι σήμερον ἐν Ἀγγλίᾳ, Γαλλίᾳ, Ῥωσσίᾳ, Πρωσίᾳ, Αὐστρίᾳ, Γερμανίᾳ, Ἰσπανίᾳ και Ἑλβετίᾳ, ὑπάρχουσι δὲ τοιαῦτα πολλὰ και ἐν Κίνα. Ἡ βιομηχανία αὕτη ἐνασχολεῖ, κατὰ τοὺς γενομένους ὑπολογισμούς, 5 ἑκατομμύρια ἀνθρώπων και ἐκ τούτων πάλιν 3 ἑκατομμύρια μόνῃ ἡ κατεργασία τοῦ βάμβακος· ἡ ἀξία τῶν μὲν βαμβακοοργικῶν μηχανῶν ὑπολογίζεται εἰς 5 δισεκατομμύρια φράγκων, και εἰς 3 τοῦλάχιστον δισεκατομμύρια τὰ ἐτήσια προϊόντα τῆς βαμβακοῦργειας· ἡ δὲ κατανάλωσις τῶν προϊόντων τούτων αὐξάνει, διότι εἰσὶν εὐθηνότερα και ὑγιεινότερα διὰ τὸν ἀνθρώπων· ἤθελεν εἶσθαι ἐπομένως μωρία να ἔχωμεν ἀμφισβολίας περὶ τῆς προσεχοῦς συστάσεως ἐν Ἑλλάδι βαμβακοῦργειῶν, ἀφοῦ ἔχομεν τὴν πρώτην ὕλην και ὅλα τὰ ἄλλα μέσα διὰ να συναγωνισθῶμεν ἀξιομάχως πρὸς τὰ εὐρωπαϊκὰ καταστήματα· φρονοῦσι τινὲς ὅτι ἡ Ἀγγλία δὲν θέλει ἀνεχθῆ δῆθεν τὴν παρ' ἡμῖν εἰσαγωγὴν τῆς βιομηχανίας ταύτης και ὅτι διὰ μεγάλης δῆθεν ὑποτιμήσεως τῶν βαμβακοοργικῶν προϊόντων τις θέλει καταστρέψῃ τὴν ἐπιχειρήσιν μας, ὡς να ἦτο ποτὲ δυνατόν τοῦτο, ἀφοῦ ὅλα σχεδὸν τὰ πολιτισμένα ἔθνη ἔχουν τοιαῦτα καταστήματα·

τοιαύτας ὑποφίας δύνανται νὰ ἔχωσιν ὅσοι δὲν γνωρίζουσιν ἀρκούντως τὸν ἀγγλικὸν λαόν, διότι τὸ μεγάλυμον ὄντως καὶ εἰς πάντα φιλελεύθερον ἀγγλικὸν ἔθνος δὲν ἔχει, σήμερον μάλιστα, τοιαύτας ἀποκλειστικὰς ἰδέας συναγωνισμὸς θεβαίως θέλει ὑπάρξει πρὸς ὅλων τῶν ἐθνῶν τὴν βαμβακοουργίαν, ἀλλ' ἡμεῖς εἰμεθα εἰς θέσιν καλητέραν διὰ νὰ τὸν ἀναλάβωμεν μετ' ἐπιτυχίας.

«Ἐν τέλει δίδομεν τὴν εἰκόνα τῶν σπόρων καὶ τῶν ἰνῶν ἐκάστου εἶδους τοῦ βάμβακος, ἐξ ἧς θέλουσι πληροφορηθῆ οἱ ἀναγνώσται τῆς παρουσίας, ὅτι μετὰ τὸν Sea-Island τὴν πρῶτην θέσιν κατέχει ὁ τῆς Αἰγύπτου, ὅστις ὀνομάζεται καὶ Iumel ἐκ τοῦ ὀνόματος γάλλου τίνος, ὅστις πρῶτος ἔφερε τοῦτον ἐκ τῆς ἐν Ἀμερικῇ Γεωργίας ἔνεκεν ὅμως τῆς ἐλλείψεως τῶν δευσιῶν περιποιήσεων, ὁ σπόρος οὗτος κατήντησεν ἤδη κατώτερος, ἀλλ' εἶναι πάντοτε ὁ πρῶτος ἐκ τῶν δευτερευόντων εἰδῶν. Θέλουσιν ἐπομένως πράξει καλῶς οἱ Ἕλληνες βαμβακοκόμοι νὰ σπείρωσι τὸν ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου τῶν Ἐσωτερικῶν ἀγορασθέντα καὶ μετακομισθέντα ἤδη ἐνταῦθα σπόρον τῆς Αἰγύπτου, διότι δεόντως περιποιούμενος οὗτος θέλει δώσει ἐσοδείαν ἀφθονοῦ καὶ τιμιωτέραν τῶν ἄλλων μετὰ τὸ Sea-Island εἰδῶν.

«Υπερῶς γράφομαι Α'. Ἦτον ἤδη ὑπὸ τὰ πιεστήρια ἢ παρούσα ὅταν ἀνέγνωμεν τὰ ἐξῆς ἐν τῷ χρόνῳ τῆς Ἀγγλίας. «Μανθάνομεν, ὅτι ἔταιρία ἐσχηματίσθη ἐν Ἀγγλίᾳ διὰ νὰ ἐπιληφθῆ τῆς καλλιέργειας τοῦ βάμβακος ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐπιτροπὴ στέλλεται ἐκεῖ διὰ νὰ λάβῃ 400 χιλιάδας στρέμματα γαιῶν πρὸς τοῦτο.» Εὐχόμεθα νὰ πραγματοποιηθῆ τοῦτο, πρῶτον μὲν διότι ἡ ἔταιρία αὕτη θέλει εἰσάξει τὴν χρῆσιν τῶν ἀρότρων καὶ λοιπῶν μηχανῶν διὰ τὴν καλλιέργειαν τοῦ βάμβακος ἐξ ὧν θέλομεν μεγάλως ὠφελῆθαι καὶ δεύτερον διότι ἐκ τῆς περιστάσεως ταύτης θέλουσι πεισθῆ πάντες περὶ τῆς ἐν τῷ προλόγῳ ἐκφρασθείσης ἀληθείας, ὅτι δηλ. ἡ θέσις τοῦ βάμβακος δὲν εἶναι τοσοῦτον ἀπελπιστικὴ ὡς ἐνασμείζονται νὰ τὴν παραστήσωσιν οἱ ἐν Ἀγγλίᾳ ἐμπορευόμενοι αὐτὸν, διότι ἄλλως δὲν ἦθελε γίνεσθαι τόση προσπάθεια πρὸς ἐπέκτασιν τῆς καλλιέργειας αὐτοῦ ὑπ' αὐτῶν ἰδίων Ἀγγλων.

«Β'. Ἐμπειρος βαμβακοκόμος φρονεῖ ὅτι δύναται νὰ ἐπέλθῃ μεγάλη οἰκονομία εἰς τὰ ἐξοδα, ἐάν, ὅταν ἐνεργῶσι τὰ πρῶτα σκαλίσματα, σκαλίζωσι κατ' ἀρχὰς μόνον τὰ φυτὰ τοῦ βάμβακος, δηλ. περὶ ἐκάστου φυτοῦ, οὐχὶ δὲ καὶ ἀλόκληρον τὸν

ἀγρὸν τῆς βαμβακοσποράς. Ἐπειδὴ τῷ ὄντι κατ' ἀρχὰς τὰ βαμβακόφυτα, ὡς μικρὰ, κατέχουσιν ὀλίγον τόπον ἔχουσιν ἀνάγκη καὶ ὀλίγης τροφῆς καὶ δύνανται νὰ ἀφθῶσι τὰ παράσιτα χόρτα, τὰ ὅποια καὶ αὐτὰ δὲν εἶναι πολὺ μεγάλα ὅταν δὲ τὰ φυτὰ τοῦ βάμβακος ἀναπτύχῳσι τότε θέλει γίνεαι ἐντελὲς σκαλίσμα (εὐχῆς ἔργον νὰ γίνῃ τοῦτο διὰ τοῦ ἀρότρου) τὸ ὅποιον θέλει καταστρέψει ὅλα τὰ χόρτα, ἅτινα παραχωνόμενα εἰς τὴν γῆν θέλουσιν ἀνταποδώσει εἰς αὐτὴν, μετὰ τόκου, τὴν ὅποιαν ἐξ αὐτῆς ἔλαβον τροφήν.

«Συνιστῶμεν τὸ ἀνωτέρω εἰς τοὺς ἡμετέρους βαμβακοκόμους διὰ νὰ τὸ δοκιμάσωσιν ἐν μικρῷ κατ' ἀρχὰς, διότι ἴσως δυνήσῳσιν οὕτω νὰ ἐπιτύχωσι μεγάλην οἰκονομίαν εἰς τὰ ἐξοδα τῆς καλλιέργειας.» Κ. ΦΩΣΤΗΡΟΠΟΥΛΟΣ.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΤΩΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ.

Πρὸς τοὺς Νομάρχας καὶ Ἐπαρχοὺς τοῦ Κράτους.

Σὰς ἀποστέλλομεν ἀντίτυπα τῆς δαπάνης τοῦ ἐφ' ἡμᾶς ὑπουργείου ἐκδοθείσης πραγματείας περὶ καλλιέργειας τοῦ βάμβακος διὰ νὰ τὰ διανείμετε δωρεὰν εἰς τοὺς ἀποδεδειγμένους ἐνασχολούμενους, ἢ προτιθεμένους νὰ ἐνασχοληθῶσιν εἰς τὴν καλλιέργειαν τοῦ τόσῳ ὠφελίμου ὅσῳ καὶ ἐπικερδοῦς τούτου προϊόντος τῆς γεωργίας.

Ἐκ τῶν ἐν τῇ πραγματείᾳ ταύτῃ περιεχομένων οδηγιῶν, αἱ χρήσομαι σπουδαιότερας μελέτης εἰσὶν ἢ περὶ τὴν καλλιέργειαν τῶν βαμβακοφύτων διὰ τοῦ ἵπποσκαλιστηρίου, (εἶδος μικροῦ ἀρότρου, συρομένου δι' ἐνὸς ἵππου,) καὶ ἡ ἐκλογή τοῦ σπόρου. Καθόσον μὲν ἀφορᾷ τὸ πρῶτον οἱ νοημονέστεροι βαμβακοκόμοι θέλουσι θεβαίως πεισθῆ, ὅτι διὰ τοῦ ἀρότρου οἰκονομεῖται ὄχι μόνον ἡ μεγάλη διὰ τὰ σκαλίσματα καὶ τὴν λοιπὴν καλλιέργειαν δαπάνη καὶ ἡ ἔλλειψις ἐργατικῶν χειρῶν ἐν Ἑλλάδι, ἀλλὰ πρὸ πάντων ὁ πολύτιμος καιρὸς, διότι διὰ τοῦ ἵπποσκαλιστηρίου ὁ βαμβακοκόμος δύναται ἐν δεοντικῇ καὶ ταχέως νὰ ἐνεργῆ πάντοτε τὰ σκαλίσματα κλπ. Τὸ ὑπουργεῖον δὲ, ὅπως ἐκ πληρώσεως τὴν ἀνάγκη αὐτὴν τῆς παρ' ἡμῖν εἰσαγωγῆς καὶ χρήσεως τῶν γεωργικῶν τούτων ἐργαλείων ἔφερε πρὸ πολλῶν ἐτῶν τοιαῦτα καὶ διένειμεν εἰς πολλοὺς, ἀλλὰ σήμερον ἡ προμήθεια αὐτῶν διευκολύνθη ἐτι μᾶλλον, διότι τὸ ἐν Πειραιεὶ Ἑλ-

ληνικόν σιδήρουργείον του κυρίου Βασιλειάδου και συντροφίας κατασκευάζει τοιαῦτα εργαλεία καθ' ὅσον δ' ἀφορᾷ τὴν ἐκλογὴν τοῦ σπόρου οἱ βαμβακοκόμοι πρέπει νὰ ἐπιστήσῃσι πολὺ εἰς τοῦτο τὴν προσοχὴν των.

Ὡς γνωστὸν ὑπάρχουσι δύο μεγάλα γένη βάμβακος, ὁ μακρόνιος ἢ μακρόνημος (longue Soie) καὶ ὁ κοντόνιος ἢ κοντόνημος (Courte-Soie).

Τὸ μὲν πρῶτον εἶναι ἀναμφιβόλως τὸ εὐγενέστερον καὶ τὸ ὁποῖον ἐλπίζομεν, ὅτι προσεχῶς εἰσαγόμενον θέλει εὐδοκιμήσει ἐν Ἑλλάδι, διότι ἀπαιτεῖ κυρίως παραλίαν καὶ θερμὸν κλίμα, προσάντα τὰ ὁποῖα πλεονάζουσι μάλιστα εἰς τὸ ἡμέτερον ἔδαφος.

Τὸ δὲ δεύτερον διαιρεῖται εἰς πολλὰ εἶδη, πρῶτον τῶν ὁποίων εἶναι τὸ τῆς Αἰγύπτου ἢ Jumel. Περί τούτων δύναται νὰ πεισθῇ πᾶς τις, ὅχι μόνον ἀπὸ τὴν ἐν τῇ ἀποστελλομένῃ πραγματεῖᾳ σπηρευομένην τιμὴν ὄλων τῶν εἰδῶν τοῦ βάμβακος, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὰς σημειώσεις τῆς ἐν ταῖς ἀγοραῖς τῆς Εὐρώπης τιμῆς αὐτῶν, τὰς ὁποίας δημοσιεύουσιν ὄλαι αἱ ἐφημερίδες. Ὁ βάμβαξ τῆς Αἰγύπτου καταγεται ἀπὸ σπόρον τοῦ longue Soie ἢ Sea-Island, τὸν ὁποῖον ὁ γάλλος Jumel ἔφερεν ἐκ τῆς ἐν Ἀμερικῇ ἐπαρχίας τῆς Γεωργίας εἰς τὴν Αἴγυπτον, μετέλαξε δὲ δι' ἔλλειψιν τῆς δεούσης περιποιήσεως πολὺ, ἀλλὰ καὶ οὕτως ἔχων δύναται νὰ βελτιωθῇ καὶ νὰ ἐπανεῖλθῃ εἰς τὴν ἀρχικὴν αὐτοῦ κατάστασιν, ἐὰν καλλιεργηθῇ δεόντως.

Τὸ ὑπ' ἡμᾶς ὑπουργεῖον ταῦτα ἔχον ὑπ' ὄψιν καὶ μὴ δυνάμενον νὰ προμηθεύσῃ ἐφέτος τὸν σπόρον τοῦ Sea-Island, παρήγγειλε τὴν ἀγορὰν τοῦ Αἰγυπτιακοῦ πρὸς εὐκολίαν τῶν βαμβακοκόμων. Ἡ ἀγοραῖα τιμὴ τοῦ σπόρου εἶναι μηδὲν ἀπέναντι τοῦ ἀποκτηθησομένου ἀποτελέσματος κατὰ τε τὴν ποιότητα καὶ κατὰ ποσότητα, θέλετε ἐπομένως εὐεργετήσῃ τοὺς βαμβακοκόμους ἐὰν τοὺς πείσητε νὰ προτιμήσωσι τὸν βαμβακόσπορον τῆς Αἰγύπτου ἀπὸ πάντα ἄλλον τῶν μικροῦνων βαμβάκων, διότι οὗτος, ἐὰν δεόντως καὶ κατὰ τὰς ὁδηγίας καλλιεργηθῇ, θέλει παράξει ἀσυγκρίτῳ λόγῳ πολλαπλασίαν συγκομιδὴν καλπτέρας καὶ ἐπικερδестέρας ποιότητος βάμβακος. Προστίθεμεν ἐπὶ τέλος τὴν παρατήρησιν ἣτις ἔχει οὐσιωδестаτὴν ἐπιρροὴν εἰς τὴν ἐπιτυχίαν καὶ τὴν ἔγκαιρον ὠρίμασιν τῶν καρκεῖων τοῦ εἶδους τούτου τοῦ βάμβακος καὶ ἣτις πρέπει νὰ χρημεύσῃ ὡς ἀπαράβατος ὁδηγία εἰς τοὺς βαμβακοκόμους, ὅτι τὸ φύτευμα τοῦ αὐτοῦ

εἶδους πρέπει νὰ ἐνεργᾷται ὅσον τὸ δυνατόν πρῶτῳ μῶτερον, ὅπως δύναται νὰ ὠριμάζῃ πρὸ τῶν ἐπερχομένων ἀδιακόπων ὑετῶν τοῦ φθινοπώρου, καὶ σὰς παραγγέλλομεν νὰ δώσῃτε πλήρη δημοσιότητα εἰς τὴν παρούσαν μας.

Ἐν Ἀθήναις, τὴν 31 Μαρτίου 1865.

Ὁ Ὑπουργός

Α. Α. Χ. ΑΝΑΓΓΥΡΟΣ.

Α. Φεταλίδης.

Ἡ ἐν Σύρῳ ἔταιρία τῆς ἐλευθερίας τοῦ ἐμπορίου.

Ὡμιλήσαμεν ἤδη περὶ τῆς ἔταιρίας ταύτης καὶ εὐχαριστοῦμεθα ἐλπίοντες ὅτι προβαίνει αἰσίως· αἱ ἀρχαὶ ἡμῶν περὶ τῶν καλῶν τὰ ὁποῖα φέρουσιν οἱ συνεταιρισμοὶ εἰσι γνωσταὶ τοῖς ἀναγνώσταις τῆς Μελίσσης, ὥστε δὲν ἔχομεν ἀνάγκην νὰ μακρορησώμεν αὐτῆς. Ἐπειδὴ ὁμως ὑπάρχουσιν ἰδέαι ὑπὲρ καὶ κατὰ τῆς ὑπάρξεως τῶν τελωνείων μεταφερόμεν εἰς τὰς στήλας τῆς Μελίσσης τὸν περὶ καταργήσεως αὐτῶν λόγον, ὃν ἐξεφώνησεν ἐνώπιον τῆς συνελεύσεως τῶν μελῶν τῆς ἔταιρίας ταύτης ὁ Κ. Σιγαλός, ἀπεκδεχόμενοι τὰς παρατηρήσεις τῶν ἀντιφρονούντων.

ἀξιοτίμοι Κύριοι!

Ἄς συγχαρῶμεν ἀλλήλους ἐπὶ τῇ προθύμῳ συστάσει καὶ τῇ μέτρῃ τοῦδε καλῆ ὑποδοχῆ τῆς ἔταιρίας μας.

Τὰ εὐχάριστα ταῦτα σημεία ἐν ᾧ ἐνθαρρύνουσιν ἡμᾶς ἐπιδικῶντας ἐθνικὸν σκοπὸν, εὐαγγελίζονται συνάμα νέαν τάξιν πραγμάτων καὶ ἀριθῆλως καταδεικνύουσιν ὅτι εἰσήλθομεν εἰς ὁδὸν λογικῆς καὶ νομίμου ἐνεργείας, δι' ἣς εὐδοκιοῦνται ἀνευ κινδύνων αἱ δίκαιαι ἐπιθυμίαι ἐνὸς ἐλευθέρου, ὡς τὸ ἡμέτερον, ἔθνους.

Αἱ προκηρυχθεῖσαι ὑπὸ τῆς ἐπιστήμης καὶ ὁσημέραι στεφανοῦμεναι ὑπὸ τῆς πείρας ἐμπορικῆς ἐλευθερίας εἶναι ὁ σκοπός, ὃν ἐπιδιώκει ἡ ἔταιρία μας.

Εἰς τὰ πρῶτα ἔτη αὐτῆς, ἀπαντήσασα αὐτὴ τοὺς τελωνιακοὺς φραγμοὺς, οἵτινες μ' ὅλας τὰς θεωρητικὰς τινων ἐναντίας δοξασίας, ὁμολογουμένως κρατοῦσι δεσμευμένην τὴν ἀτομικὴν ἐνέργειαν καὶ δραστηριότητα τοῦ κυριωτέρου ἐν τῷ τόπῳ κλάδου, ὀρθότατα διὰ τοῦ καταστροφικοῦ της ὤρισεν ὡς πρῶτον της μέλημα τὴν κατάργησιν τούτων.

Ἀπὸ τῆς ἀνεξαρτησίας μας χρονολογεῖται ἡ ὑπαρξίς τῶν Τελωνείων τῆς Ἑλλάδος. Διὰ τούτων ὁ αἰδίδιμος Καποδίστριας ἠδυνήθη νὰ εἰσπράττῃ μικρά τινα ὑπὲρ τοῦ δημοσίου ποσά, λίαν κατεπειγόντα τότε, ἐπιβάλων φόρους ἐπὶ μὲν τῆς εἰσαγωγῆς δέκα, ἐπὶ δὲ τῆς ἐξαγωγῆς καὶ μεταφορᾶς ἕξ ἐπὶ τοῖς ἑκατόν, ὑπὸ τὸ σύστημα ἐκτιμήσεως. Τὴν τελωνιακὴν ταύτην φορολογίαν παραδεχθεῖσα ἡ βασιλεία διετήρησε μέχρι τοῦ 1837, ὅτε ἀπηλλάγησαν τοῦ τέλους τῆς ἐξαγωγῆς καὶ μεταφορᾶς τὰ κατεργασμένα καὶ ἐντελῆ. Τὸ 1843 κατηργήθη τὸ τέλος τῆς ἐσωτερικῆς μεταφορᾶς τῶν προϊόντων τῆς γεωργίας καὶ εἰσῆχθη ἡ λίαν πλημμελὴς κλίμαξ τῶν σιτηρῶν, ἧτις εὐτυχῶς πρὸ πολλοῦ κατηργήθη. Τὸ δὲ 1857 καταργηθέντος τοῦ συστήματος τῆς ἐκτιμήσεως ἐβλήθη εἰς ἐνέργειαν τὸ ἐν χρῆσει δασμολόγιον, ἀφορῶν ἰδίως τὴν εἰσαγωγὴν, καὶ ἤρξατο κατὰ μικρὸν ἡ κατάργησις τῶν τῆς ἐξαγωγῆς τελῶν, ἅτινα σχεδὸν ἐξέλειπον. Αἱ τελωνιακαὶ εἰσπράξεις ἐκ δύο περίπτου ἑκατομμυρίων κατὰ τὸ 1833, ἔφθασαν εἰς τέσσαρα καὶ ἡμισί μέχρι τοῦδε ἤτοι ἐν διαστήματι ἑνὸς τρίτου τοῦ αἰῶνος ἐδιπλασιάσθησαν. Σημειωτέον ὅμως ὅτι αἱ τῶν τελωνείων εἰσπράξεις δὲν προέρχονται μόνον ἐκ τελῶν εἰσαγωγῆς, ὡν τὸ πῶσον δὲν ὑπερέβη τὰ τρία καὶ ἡμισί ἑκατομμύρια, ἀλλὰ καὶ ἐκ λιμενικῶν καὶ ἐγγείων φόρων καὶ παρομοίων ἄλλων δικαιομάτων, δυγαμένων νὰ εἰσπράττωνται καὶ ἄνευ τῆς ὑπαρξέως τῶν τελωνείων.

Τοιοῦτον ἐν συντόμῳ τὸ πρὸ τῆς ἐνώσεως τῆς ἀδελφῆς Ἑπτανήσου ἱστορικὸν τῶν τελωνείων μας, ἅτινα νομίζουσι τινες ὅτι κάλλιον ἐτακτοποιήθησαν ἀφοῦ τὸ σύστημα τῆς ἐκτιμήσεως ἀντεκατεστάθη διὰ τοῦ δασμολογίου, ὅπερ ἰσοδυναμεῖ μὲ ἀδικον ἀντικατάστασιν τῆς ἀδικίας καθόσον τὸ μὲν σύστημα τῆς ἐκτιμήσεως εἶναι ἀδικον ὡς προσβάλλον τὴν ἰσορροπίαν τοῦ ἐμπορίου, τὸ δὲ δασμολόγιον ἐπίσης εἶναι ἀδικον ὡς φορολογουὶν διὰ τὸ πλεον ἄνισου τρόπου τὰς διαφόρους τάξεις τοῦ λαοῦ.

Τοιαῦτα τὰ τελωνεῖα μας, ἅτινα διὰ τοῦ ἐν χρῆσει δασμο-

λογίου χορηγοῦσι τὴν δύναμιν εἰς τοὺς ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν ὑπουργοὺς νὰ παίζωσι μὲ τὰς τύχας τοῦ ἐμπορίου καὶ αὐτῆς τῆς παραγωγῆς, ἀξομειοῦντες τὰ τέλη, ὅτε μὲν λόγῳ σαφῆς προστασίας, ὅτε δὲ λόγῳ γραπτῆς ἐμπορικῆς εὐκολίας, ἀείπατε ὁμως λόγῳ ταμειυτικῶ, ἤτοι κερδοσκοπικῶ.

Τοιαῦτα τὰ τελωνεῖα μας, τῶν ὁποίων τὴν ἄρῃν δικαιοῦμεθα πληρέστατα νὰ ἐπιζητῶμεν διὰ πολλοὺς, τοὺς πλείοτους μάλιστα ἐξαιρετικοὺς λόγους, καὶ

1) Διότι ὁ ἐκ τοσοῦτων παραλίων καὶ τοσοῦτων λιμένων φυσικὸς ἐξαιρετικὸς σχηματισμὸς τοῦ Κράτους μας εἶναι ἀδύνατον νὰ προφυλαχθῇ ἐντελῶς ἀπὸ τελωνεία καὶ ἀπὸ ὀλοκλήρους στρατοῦς τελωνοφυλακῆς.

2) Διότι ἐν τοιοῦτῳ Κράτει, τοῦ ὁποίου ἡ ἐμπορικὴ σημασία, καθ' ὅλους τοὺς λόγους, εἶναι μεγίστη, ἡ ὑπαρξίς τελωνείων, ἀνικάνων, ὡς εἴρηται, νὰ τὸ προφυλάξωσι, δὲν δύναται ἢ νὰ προσβάλλῃ οὐσιωδῶς τὴν ἐμπορικὴν μας ἰσορροπίαν μὲ οὐχὶ μικρὰν μάλιστα βλάβην τῶν δημοσίων ἠθῶν.

3) Διότι ἡ ἐξαιρετικὴ γεωγραφικὴ θέσις, ἐν ἣ κείται εὐτυχῶς τὸ κράτος μας, εἶναι ἀναντιρρήτως μία θαυμασιὰ μεταξὺ Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως γέφυρα, τῆς ὁποίας ἡ χρησιμότης οὐδετεροῦται ἀτυχῶς ὡς ἐκ τῶν τελωνείων μας, ποριζομένων σχεδὸν μηδὲν, μὲ ἀπώλειαν λίαν πλουσιῶν, ἄλλως, πῶρων.

4) Διότι τὰ τελωνεῖα μας ταῦτα, οὔτε ὡς προστατευτικὰ, ὡς τινεὶ τῆς προστατευτικῆς σχολῆς ἐσφαλμένως τὰ ὑποθέτουσιν, ὠφέλησαν τὴν γεωργικὴν ἢ βιομηχανικὴν παραγωγὴν μας οὔτε ὡς ταμειυτικὰ, μὰ τὴν ἀλήθειαν, ὑπῆρξαν ἐπωφελῆ τὸ παράπαν.

5) Διότι, ὡς ἀπεδείχθη πρὸ τῆς ἐνώσεως τῆς Ἑπτανήσου, ἵνα εἰσπράττῃ διὰ τούτων τὸ δημοσίον τρία καθαρὰ ἑκατομμύρια, ἀνάγκη νὰ εἰσπράττωσι ταῦτα ἑκατοσίας χιλιάδας περὶ πλέον πρὸς συντήρησίν των οὐδεὶς δὲ φόρος εἰσπράττεται μὲ τὴν ἀπώλειαν τοῦ ἐνὸς ἔκτου, ὡς ὁ διὰ τούτων.

6) Διότι τὸ διὰ τούτων δεσμευμένον ἐμπόριόν μας καταναλώσαν τὸ ἡμισί τῆς ζωῆς τοῦ εἰς τελωνιακὰς διατυπώσεις, ὑπαγορευομένης ἐκ τῆς βεβιασμένης διατηρήσεως τελωνείων ἐπὶ ἀνεπιδέκτου τῶν τοιούτων χώρας, κατεδικάσθη ἵνα κυκλο-

φορῆ ἑσωτερικῶς πρὸ πάντων, ὡς νὰ ἐκλήθῃ ὅπως μετακινή τὰ κεφάλαια ἀπὸ τοῦ ἐνὸς τὰς χεῖρας εἰς τὰς τοῦ ἑτέρου, καὶ

7) Διότι ἐκ τῆς ἄρσεως τούτων γεννῶνται πολλαὶ χρῆσται ἐλπίδες περὶ αἰσιωτέρου μέλλοντος ὡς λόγου χάριν.

Ἡ ἐλπίς ὅτι ἡ Ἑλλάς, ὡς ἐκ τῆς θέσεώς της, κατασταθήσεται ἡ γενικὴ ἀποθήκη τῶν προϊόντων τῆς Ἀνατολῆς καὶ τῆς Δύσεως, εἰς ἣν θέλουσι ταῦτα συγκεντροῦσθαι καὶ ἐξ ἧς θέλουσι πορίζεσθαι τὰ χρήματα ἕκαστος, ἂν ὄχι μεμακρυσμέτος, πλησιόχωρος τοῦλάχιστον ξένος τόπος.

Ἡ ἐλπίς ὅτι ἐν γένει τὸ ἐμπόριόν μας θέλει μεγάλως ἀναπτυχθῆ ὡς ἐκ τῆς ἐλευθερίας τῆς ἐνεργείας του, αἱ συναλλαγὰὶ θέλουσι πολλαπλασιασθῆ, οἱ ἐν ἀλλοδαπῇ ἐμπορικοὶ μας κλάδοι θέλουσιν ἐπεκταθῆ καὶ ἡ ὁδὸς τῶν Ἰνδιῶν, διὰ τοῦ μετ' οὐ παλὸ ἀνοιγομένου εἰς τὸ ἐμπόριον πορθμοῦ τοῦ Σουεζ, θέλει εὐρεῖ εἰς τὸν ἐγγύτερον σταθμὸν τῆς εὐνομουμένης Εὐρώπης τοὺς ἐλευθέρους λιμένας μας πρὸς συγκέντρωσιν καὶ διανομὴν τῶν πλουσιῶν προϊόντων τῆς Ἀσίας.

Ἡ ἐλπίς ὅτι ἡ ἀνεκτίμητος ναυτιλία μας, ὡς ἐκ τῆς ἀναπτύξεως τοῦ μετὰ τῶν ξένων ἔθνων ἐμπορίου μας, θέλει εὐρίσκει προχειρότατα ταξίδια πρὸς ἀένναον κίνησιν, ἡ ἀκτοπλοία μας εὐρύτατον στάδιον προόδου, καὶ μέγα συμφέρον.

Ἡ ἐλπίς ὅτι, ὡς ἐκ τῶν πολιτικῶν καὶ ἐμπορικῶν ἐλευθεριῶν, ὡς ἐκ τῶν ἐπικερδῶν ἐργασιῶν καὶ τῆς ὀλιγοεξόδου συντηρήσεως, ὁ πληθυσμὸς μας ἐπαυξηθήσεται· πολλοὶ δὲ ἐν Εὐρώπῃ βιομηχανοὶ, ἰδίως οἱ ἐπὶ τῶν χρησίμων εἰς τὴν Ἀνατολὴν καταγιγνώμενοι καὶ χρεῖαν ἔχοντες τῶν πρώτων ὑλῶν ταύτης, θέλουσι μεταφέρει τὰς μηχανὰς των ἐν Ἑλλάδι, ἔνθα ἡ μὲν πρώτη ὑλὴ ἔσεται ἀσειδῶτος πρὸ τῶν ποδῶν των, ἡ δὲ κατανάλωσις τῶν προϊόντων τῆς βιομηχανίας των πρὸ τῆς θύρας των. Τὰ προϊόντα τούτων ἀπαλλακτόμενα τῶν ἐξόδων μακρᾶς μεταφορᾶς θέλουσιν εὐρίσκει πλειοτέρους καὶ προχειροὺς τοὺς ἀγοραστὰς, καὶ πωλούμενα εἰς μετριωτέρας τῶν ἐν τῇ Δύσει τιμῶν θέλουσι παρέχει εὐαρεστωτέρας ὠφελείας εἰς τοὺς βιομηχάνους, ἐν τῷ συμφέροντι τῶν ὁποίων θέλει εὐρεῖ καὶ ὁ τόπος βιομηχανικὴν καθοδήγησιν.

Ἡ ἐλπίς ὅτι τὸ μέτρον τοῦτο, ὡς συνεπάγον τὴν ἐπαύξησιν τῶν κεφαλαίων καὶ κατὰ συνέπειαν τὸν ἐκπεσμόν τοῦ τόκου,

θέλει συντελέσει τὰ μέγιστα εἰς τὸ ν' ἀποκτήσῃ ἡ γεωργία μας καὶ αὐτὴ ἡ νεαρὰ βιομηχανίας μας, ὧν σήμερον στεροῦνται καταλληλοτέρων εἰς τὴν εὐημερίαν καὶ παραγωγὴν των μέσων.

Καὶ τόσαι ἄλλαι ἐλπίδες.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ.

Δοκίμιον περὶ τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας τῆς Ἀγγλίας ὑπὸ Α. Δελαβέρνυ μεταφρασθὲν ὑπὸ τοῦ Κ. Φωστηροπούλου. Εὐρίσκεται παρὰ τοῖς ἐνταῦθα βιβλιοπώλαις ΚΚ. Ναδίρη καὶ Νάκη. Τιμᾶται δραχ. 3.

Ἐπιφυλακτόμενοι νὰ ὁμιλήσωμεν προσεχῶς ἐν ἐκτάσει περὶ τοῦ σπουδαιότατου τούτου συγγράμματος, τὸ ὅποιον προῶρισται νὰ ἐξασκήσῃ ἐνεργητικὴν ἐπιρροὴν ἐπὶ τῆς ἑλληνικῆς γεωργίας, περιοριζόμεθα μόνον σήμερον νὰ τὸ συστήσωμεν θερμῶς εἰς τοὺς ἀναγνώστας τῆς Μελίσσης διαβεβαιοῦντες τοὺς τοῦτο ἀποκτήσοντας ὅτι θέλουσιν ὠφεληθῆ ὅσον παρ' οὐδενὸς τῶν μέχρι τοῦδε εἰς τὴν γλῶσσαν μας μεταφρασθέντων τοιούτου εἶδους συγγραμμάτων.

Πραγματεία περὶ τοῦ καταλληλοτέρου διὰ τὴν Ἑλλάδα οἰκονομικοπολιτικοῦ ὀργανισμοῦ ὑπὸ Στάμου Τρικαλιώτου κλ.

Ὁ φιλόπονος Κ. Τρικαλιώτης ἐν τῇ πραγματείᾳ ταύτῃ ἀπαριθμεῖ τὰ οἰκονομικὰ συστήματα τῶν διαφόρων ἀρχαίων καὶ νεωτέρων ἔθνων καὶ ἀποδεικνύει ἐναργῶς, ὅτι ἡ Ἑλλάς διὰ νὰ εὐτυχήσῃ ὀφείλει ν' ἀναπτύξῃ τὴν βιομηχανίαν, τὸ ἀνταλλακτικὸν ἐμπόριον καὶ τὴν γεωργίαν. Ἐπαινοῦντες τὸν ζῆλον καὶ τὴν ἐπιμέλειαν τοῦ φιλοπάτριδος συγγραφέως συνιστῶμεν εἰς τὴν ἀνάγνωσιν ἰδίως τῶν Κυβερνώντων τὸ συμπέρασμα τῆς πραγματείας τοῦ Κ. Τρικαλιώτου ἔχον ὡς ἐξῆς.

«Περαιούντες δὲ τὴν περιληπτικωτάτην, ὡς πρὸς τὸ ἀντικείμενον, ταύτην πραγματείαν, προσθέτομεν ὅτι ἐκ τῶν ἀτελῶς μὲν, ὡς μετὰ μεγίστης συνοπτικότητος ἐπραγματεύθημεν οικονομικοπολιτῶν ὀργανισμῶν, βασιζομένων ἐπὶ τῶν δύο μεγάλων ἰσχυόντων ἐν τῷ κόσμῳ οικονομικῶν συστημάτων, ἐξάγεται ὅτι ἡ μετ' ἐπιστασίας μελέτη τῶν νόμων τῆς φύσεως, τῶν ἐν τῇ πολιτικῇ κοινωνίᾳ διεπόντων τὰς σχέσεις τοῦ ἀνθρώπου, θέλει καταδείξει.

α) Εἰς τοὺς Ἡγεμόνας, ὅτι ἡ ἀγάπη τοῦ λαοῦ των, ἡ προκαλουμένη ἀπὸ τὸν πρὸς τὰ δικαιώματα τῶν ὑπῆκόων των σεβασμὸν, ἡ διατήρησις τῆς εἰρήνης, ἡ ὑπὸ τὸ σκῆπτρόν των ἀμερόληπτος διανομὴ τῆς δικαιοσύνης καὶ ἡ περὶ τὴν εὐδαιμονίαν αὐτῶν μέριμνά των, εἶναι ὁ μόνος τρόπος τῆς αὐξήσεως τῆς ἰσχύος καὶ τῆς πραγματικῆς ἐπιφροῆς των εἰς τὰς πολιτικὰς κοινωνίας ἐφ' ἧν αὐτοὶ βασιλεύουσι.

αβ) Εἰς τὰ Ἔθνη, ὅτι πᾶσα καταπάτησις τῶν δικαιωμάτων τῶν ἄλλων συνεπιφέρει ἀναπόφευκτον ἐλάττωσιν τῆς πρὸς ὑπεράσπισιν τῶν ἰδίων των δικαιωμάτων δυνάμεως.

αγ) Εἰς τοὺς Νομοθέτας, ὅτι τὸ καθῆκόν των περιορίζεται εἰν τὴν ἄρσιν τῶν ἀναφουμένων προσκομμάτων πρὸς τὴν ὅσον ἔνεστιν ἀνάπτυξιν τοῦ συνεταιρισμοῦ μεταξὺ τοῦ λαοῦ τοῦ ὁποίου τὰς τύχας εἶναι ἐμπειπιστευμένοι, εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ λαοῦ ἀπόλαυσιν ὅλων τῶν ὑπ' αὐτοῦ πηγαζόντων ἀγαθῶν, ἐνῶ μάλιστα τὰ πλεῖστα ἐκ τῶν εἰς τὴν κοινωνίαν ἀναφουμένων προσκομμάτων αὐτοὶ οἱ ἴδιοι ἀνεγείρουσιν, ἕνεκα τῆς μὴ ἀναγνωρίσεως ἢ μᾶλλον παραγνωρίσεως ἐκ μέρους των τῆς εἰς τὰ διεθνή συμφέροντα ὑπάρξεως ἐντελοῦς ἁρμονίας, καὶ εἰς τὴν φροντίδα τοῦ νὰ ἐλαττώσωσιν ὅσον εἶναι ἐφικτὸν ἄνευ προσκόματός τινός εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἱερῶν καθηκόντων τῆς Κυβερνήσεως, τῶν ἐπὶ τῆς παραγωγῆς τῆς ἐργασίας τοῦ λαοῦ ἀπαιτήσεων τῆς Κυβερνήσεως, καθ' ὅσον εἶναι βέβαιον, ὅτι

οὐδεμία Κυβέρνησις ποιεῖται χεῖρισιν τῶν κεφαλαίων τοσοῦτον ἐπιωφελέως, ὅσον ἤθελον μεταχειρισθῆ ταῦτα ἐκεῖνοι, ἀπὸ τὰ βαλάντια τῶν ὁποίων ἀφαιροῦνται ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως ἐν εἰδει φόρων κτλ.

αδ) Εἰς τοὺς Κεφαλαιούλους, ὅτι μεταξὺ αὐτῶν καὶ τῶν ὑπ' αὐτῶν ἀσχολουμένων ὑπάρχει ἐντελής ἁρμονία πραγματικῶν καὶ διάρκων συμφερόντων, ὅτι πᾶσα ἐπέμβασις εἰς τὰ δικαιώματα τῶν ὁμοίων των, πᾶσα μείωσις εἰς τὴν ἐντελῆ ἀσφάλειαν τῶν τε προσωπικῶν καὶ τῆς ἰδιοκτησίας δικαιωμάτων, πᾶν εἶδος μονοπωλίου ἢ προνομίων, τείνει εἰς τὸ νὰ ἐλαττώσῃ τὴν δύναμιν τῆς παραγωγῆς καὶ τὸ πᾶσάν των παραγομένων τὸ ἀνήκον αὐτοῖς, ἐπομένως τείνει εἰς τὸ νὰ παραβλάψῃ τὴν δύναμιν των πρὸς τὴν ἀποταμίευσιν.

αε) Εἰς τοὺς Ἐργάτας, ὅτι, ὅσον ἐντελέστερος εἶναι ὁ πρὸς τὰ δικαιώματα τῆς ἰδιοκτησίας σεβασμὸς των, τοσοῦτον μεγαλειτέρα ἔπεται ἡ αὐξήσις τῆς παραγωγικῆς δυνάμεως των, ἐπιφέρουσα αὐτοῖς ἀνάλογον αὐξήσιν τῆς ἰδίας αὐτῶν μερίδος ἐκ τοῦ μεγαλειτέρου ποσοῦ τῶν παραγομένων πραγμάτων.

ας) Εἰς τοὺς γαιοκτήμονας, ὅτι ἡ ἴδια αὐτῶν καὶ τῶν τέκνων των εὐημερία συνίσταται εἰς τὴν παραδοχὴν μέτρων τεινόντων πρὸς τὴν ἀπὸ τοῦ καταθλιπτικωτάτου φόρου τῆς μεταφορᾶς τῶν προϊόντων τῆς γῆς καὶ τῆς ἐργασίας αὐτῶν ἀπαλλαγὴν των καὶ πρὸς τὴν ἀνάπτυξιν καὶ χρησιμοποίησιν τῶν δυνάμεων τῶν γαιῶν των.

αζ) Εἰς τοὺς ὀπαδοὺς τοῦ συστήματος τοῦ Μάλθου καὶ τοῦ Ρικάρδου ὅτι ὁ Δημιουργὸς ἐσύστησεν αὐτοσυντηρήτους νόμους διέποντας καὶ ρυθμίζοντας τὰς κινήσεις τοῦ πληθυσμοῦ, ὅτι οἱ θησαυροὶ τῆς φύσεως εἶναι ἀπεριόριστοι εἰς τὴν ἔκτασιν των ὅτι ἡ τῆς δημιουργίας τῆς ζητήσεως δύναμις αὐξάνει ἀναλόγως τῆς αὐξήσεως τοῦ πληθυσμοῦ καὶ ὅτι οἱ πόλεμοι, οἱ λιμοὶ καὶ

λοιμοί, τὰ περισταλτικά τῆς αὐξήσεως τοῦ πληθυσμοῦ μετὰ τῶν συνοδευόντων ταῦτα, τὰ ἐγκλήματα δηλαδή καὶ ἡ εἰς τὸν κόσμον ἀθλιότης, τείνουσι μᾶλλον εἰς τὸ νὰ τηρῶσι τὴν διατροφὴν ὑπὸ τὸν πληθυσμὸν, ἀντὶ νὰ περιστέλλωσι τὸν πληθυσμὸν ὑπὸ τὴν διατροφὴν.

α) Εἰς τοὺς πολιτικοὺς ἢ μᾶλλον τοὺς ὑπουργοὺς, ὅτι ἡ ἐξουσία καὶ ἡ εὐθύνη συμβαδίζουσιν· ὅτι ἀπὸ τὴν δραστηριότητά καὶ τὸν ἀκραίφνῃ πατριωτισμὸν των ἐξαρτᾶται κατὰ μέγα μέρος ἡ λύσις τοῦ μεγάλου καὶ σπουδαιωτάτου κοινωνικοῦ ζητήματος· τούτέστιν, ἐὰν ἐκεῖνοι οἵτινες τὰς τύχας των ἀνέθεσαν εἰς τὴν διεύθυνσίν των θέλουσι βαδίζει πρὸς τὸν προορισμὸν τοῦ πραγματικοῦ ἀνθρώπου, τοῦ κυρίου ἑαυτοῦ καὶ τῆς φύσεως, ἢ θέλουσι παρεκκλίνει εἰς ἐκείνον τὸν τοῦ ἀλόγου ζώου, ἔχοντος τὴν μορφήν μόνον τοῦ ἀνθρώπου, περὶ οὗ τὸ οἰκονομικοπολιτικὸν σύστημα τοῦ Μάλθου καὶ τοῦ Ρικάρδου πραγματεύεται, καὶ ὅτι ἀποτυχόντες τοῦ νὰ παρασκευάσωσι ἑαυτοὺς ἀμὴ μόνον ἐπιστήμονάς τε καὶ δυνατοὺς περὶ τὸ καλῶς ἄρχειν, ἀλλὰ καὶ φιλανθρώπους, πρὸς ἀρμοδίαν ἐξάσκησιν τῆς ἐμπειστευθείσης εἰς αὐτοὺς ἐξουσίας, πράττουσιν ἐγκλημα, διὰ τ' ἀποτελέσματα τοῦ ὁποίου πρέπει νὰ δώσωσι λόγον εἰς τοὺς συμπατριώτας των καὶ εἰς αὐτὸν παρὰ τοῦ ὁποίου ἢ ὑπ' αὐτῶν ἐξασκουμένη ἐξουσία πηγάζει.»